

2014

ÅRSRAPPORT

Innhald

Forord	2
GENERELL INFORMASJON	4
1. Banken og verksemda	4
2. Viktige hendingar i 2014	6
3. Finansiell kalender 2015.....	6
4. Nøkkeltal for SpareBank 1 Hallingdal Valdres.....	7
ÅRSRAPPORT	8
5. Årsmelding 2014	8
6. Resultatrekneskap	24
7. Balanse per 31. desember 2014	26
8. Endring i eigenkapital.....	28
9. Kontantstraumoppstilling	29
10. Notar til konsernrekneskapen 2014	30
11. Erklæring frå styret og dagleg leiar	50
12. Revisjonsberetning 2014	51
13. Kontrollkomiteen si årsmelding 2014.....	53
ANNA INFORMASJON	54
14. Hovudorganisasjon	54
15. Presentasjon av styret.....	55
16. Forstandarskap, kontrollkomite og revisjon	56

Forord

SpareBank 1 Hallingdal Valdres har tilbakelagt et fantastisk godt år både med tanke på egen virksomhet, for våre eiere og etter min vurdering også for våre kunder. Alle ansatte har stått på for å skape de gode resultatene, og det er også mange andre grunner til at konsernet er i fremgang.

Våre kunder:

- Våre bedriftskunder har opplevd en positiv utvikling i egen omsetning, kostnadsveksten er moderat og renteutgiftene er på vei nedover.
- Turiststrømmen vokser, noe som gir positive fremtidsutsikter.
- Etterspørselen etter fritidsboliger har økt. Salget for vår eiendomsmeglervirksomhet nådde "all time high" i 2014, og etterspørselen vil stimulere til igangsetting av flere nybyggingsprosjekter.
- Sysselsettingen er høy, selv om vi spesielt i Valdres har sett nedlegging av flere arbeidsplasser - men det skapes også nye.
- Investeringene fra det offentlige forventes å være høy i mange år fremover.

Våre eiere:

- Våre eiere, Sparebankstiftelsene i Hallingdal og i Øystre Slidre, er opptatt av å støtte ideelle formål innenfor idrett og kultur. Gjennom et godt utbytte fra banken får de god anledning til å øke sin virksomhet.
- Innbyggerne i Hallingdal og Øystre Slidre vil gjennom stiftelsenes aktivitet se mange konkrete resultater i form av pengegaver til lag, foreninger og arrangementer. Dette er en direkte konsekvens av å bruke våre tjenester i SpareBank 1 Hallingdal Valdres.
- Jo flere som bruker oss jo mer vil stiftelsene kunne bidra til fritidsaktiviteter og allmenntilgode formål i Hallingdal og i Valdres.

Vår virksomhet:

- Bankvirksomheten leverer god vekst på både utlån og innskudd.
- Forsikringsvirksomheten har vist en positiv utvikling.
- Eiendomsmeglervirksomheten hadde sitt beste salgsår noen sinne.
- SpareBank 1 Regnskapshuset har gjennomført en vellykket fusjon og innfasing av nye system. Selskapet er nå klar for en offensiv satsing i sitt markedsområde.

Hvorfor skal du velge SpareBank 1 Hallingdal Valdres?

Vi er et konsern som leverer produkter og tjenester innenfor bank, forsikring, eiendomsmegling og regnskap. Dette er fagområder som er integrert i hverandre både for person- og bedriftskunder. Målet er at vår samlede kompetanse og produktkunnskap skal gjøre det enklere for våre kunder, og at vi dermed fremstår som den beste leverandøren innenfor finansielle tjenester i Hallingdal og Valdres.

For å lykkes med å levere den beste kundeopplevelsen må kombinasjonen av kvalitet og pris være på plass, noe vi jobber kontinuerlig for å gjøre stadig bedre.

SpareBank 1 Hallingdal Valdres har god lokalkunnskap, og lokale eiere som støtter opp om lokalsamfunnet. Store deler av vårt årlige overskudd blir tilbakeført til våre eiere, SpareBankstiftelsen Hallingdal og SpareBankstiftelsen Øystre Slidre, og gjør at disse hvert år kan bidra med millionbeløp til allmennyttige formål i regionen.

**Vår visjon er å være anbefalt av kunden.
Det får vi til gjennom å være
engasjert og dyktig i all kontakt
med våre kunder.**

Knut Oscar Fleten

GENERELL INFORMASJON

1. Banken og verksemda

Historikk

Banken har ei lang og tradisjonsrik historie som går attende til 1868. I Hallingdal har banken sitt utspring frå Aal Sparebank som vart starta i 1870 og Hemsedal Sparebank som opna i 1907. Desse bankane fusjonerte i 1999. I Valdres starta drifta med Øystre Slidre Sparebank i 1868. Øystre Slidre Sparebank vart innfusjonert i 2012.

Visjon, verdiar og mål

Konsernet sin visjon er å vere "anbefalt av kunden" i konsernet sitt marknadsområde som er Hallingdal og Valdres. Drifta skal vere tufta på verdiane "engasjert" og "dyktig".

SpareBank 1 Hallingdal Valdres skal oppnå auka inntening gjennom samarbeid om kundeleveransar på tvers av konsernet sine forretningsområde. Målgruppa er alle kundar med tilknytning til Hallingdal og Valdres. Sparebank er kjerneverksemda, men verdikjeda skal styrkast gjennom formidling av forsikring, eigedomsmekling, rekneskap og økonomisk rådgjeving.

Konsernet skal vere ein attraktiv og god arbeidsplass med kompetente medarbeidarar som er prega av vilje og evne til kontinuerleg læring.

Den daglege drifta skal utøvast så skånsamt som mogeleg for menneske og miljø.

Konsernet har ei målsetting om å ha ein god kapitaldekning og levere gode resultat som gir eit godt utbytte til eigarane.

Forretningsområde

SpareBank 1 Hallingdal Valdres er i dag eit konsern med verksemd innafor fleire område. Sparebankverksemda er kjernen i konsernet og konsernstrukturen tek utgangspunkt i gjeldande lovverk for sparebankar.

Konsernet driv i tillegg verksemd innafor områda rekneskapsføring, eigedomsmekling, investeringsverksemd og lokalt samfunnsengasjement. I tillegg kjem meir interne område som fellesfunksjonar og eigedomsutvikling av eigne lokale.

Desse verksemdene blir drive gjennom eigne dotterselskap som er SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS innafor rekneskapsføring. Eigedomsmekling blir drive av selskapet EiendomsMegler 1 Fjellmegleren AS. Drift av eigedomar skjer gjennom dotterselskapa SpareBank 1 Hallingdal Eigedom AS og SpareBank 1 ValHall Eigedom AS og investeringar gjennom SpareBank 1 Hallingdal Invest AS.

Marknadsområde

Konsernet sitt marknadsområde er Hallingdal og Valdres. I Hallingdal ligg tyngdepunktet i kommunane Ål, Gol og Hemsedal, medan i Valdres er tyngdepunktet i kommunane Øystre Slidre og Nord-Aurdal.

Verksemda

Verksemda er bygd opp omkring dei lokale bankkontora samt eit kundesenter med utvida opningstider. Rådgjevinga skal vere bygd på god lokalkunnskap og høg fagleg kompetanse som gjer verksemda fleksibel og effektiv.

SpareBank 1 Hallingdal Valdres har ikkje hovudkontor. Bankverksemda blir drive frå sju likeverdige fullservice-kontor lokalisert i tettstadene Ål, Hemsedal, Gol, Geilo, Fagernes, Heggenes og Beitostølen.

Dotterselskapet SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS er lokalisert i Nesbyen, Flå, Gol, Hemsedal, Beitostølen, Heggenes og Fagernes. EiendomsMegler 1 Fjellmegleren AS er lokalisert på Geilo, Ål, Gol, Hemsedal, Fagernes, Heggenes og Beitostølen.

SpareBank 1-alliansen

SpareBank 1-alliansen vart grunnlagt i 1996. Alliansen er eit bank- og produksamarbeid der SpareBank 1-bankane i Norge samarbeider gjennom det felleseigde holdingselskapet SpareBank 1 Gruppen AS. Eit overordna mål for Alliansen er å sikre den einiskilde bank si sjølvstende og regionale forankring gjennom sterk konkurranseevne, lønsemd og soliditet. Samstundes representerer SpareBank 1-alliansen eit konkurransemessig fullverdig bankalternativ på nasjonalt nivå.

SpareBank 1-alliansen er samla sett ein av dei største tilbydarar av finansielle produkt og tenester i den norske marknaden. Alliansen har etablert ein nasjonal marknadsprofil og utvikla ein felles strategi for merkevarebygging og kommunikasjon. Den marknadsmessige plattformen danner også basis for felles produkt- og konseptutvikling. Marknadsinnsatsen er i hovudsak retta mot personmarknaden, små og mellomstore bedrifter og forbund tilknytt LO. Både bankane og produktområda hevdar seg godt i konkurransefeltet og resultatutviklinga er god.

SpareBank 1-alliansen består per 31.12.14 av 15 sjølvstendige bankar, 2 felleseigde forretningsbankar og SpareBank 1 Gruppen konsern.

Dei 15 sjølvstendige bankane i alliansen er:

- SpareBank 1 SR-Bank
- SpareBank 1 Nord-Norge
- SpareBank 1 SMN
- Sparebanken Hedmark
- samt ei samanslutning av fleire mindre sparebankar under namnet Samarbeidende Sparebanker (SamSpar);
  - SpareBank 1 BV
  - SpareBank 1 Gudbrandsdal
  - SpareBank 1 Hallingdal Valdres
  - SpareBank 1 Lom og Skjåk
  - SpareBank 1 Modum
  - SpareBank 1 Nordvest
  - SpareBank 1 Nøtterøy-Tønsberg
  - SpareBank 1 Ringerike Hadeland
  - SpareBank 1 Søre Sunnmøre
  - SpareBank 1 Telemark
  - SpareBank 1 Østfold Akershus

Dei 2 felleseigde forretningsbankane er Bank 1 Oslo Akershus AS og BN Bank ASA.

SpareBank 1 Gruppen AS er morselskapet i konsernet som består av:

- SpareBank 1 Skadeforsikring AS (100 %)
- SpareBank 1 Forsikring AS (100 %)
- ODIN Forvaltning AS (100 %)
- SpareBank 1 Medlemskort AS (51 %)
- SpareBank 1 Gruppen Finans AS (100 %)
- Conecto AS (100 %)

Dei felles hovudfunksjonane innan SpareBank 1-alliansen er todelt:

1. Drive og utvikle finanskonsernet med produksjon og leveranse av konkurransedyktige produkt og tenester for distribusjon gjennom alliansebankane og andre bankar som har distribusjonsavtale med selskap i SpareBank 1 Gruppen og LO. Dette arbeidet er organisert i selskapet SpareBank 1 Gruppen AS, som er eigd av:
  - SpareBank 1 SR-Bank (19,5 %)
  - SpareBank 1 Nord-Norge (19,5 %)
  - SpareBank 1 SMN (19,5 %)
  - Samarbeidende Sparebanker AS (19,5 %)
  - Sparebanken Hedmark (11 %)
  - Landsorganisasjonen/ fagforbund tilknytt LO (9,6 %), som ikkje er ein del av alliansen.
  - Bank 1 Oslo Akershus AS 1,4 %.
2. Drive og utvikle alliansesamarbeidet med felles forvaltning, utvikling og gjennomføring av aktivitetar som gir stordrifts- og kompetansefordelar. Dette arbeidet er organisert i selskapet Banksamarbeidet SpareBank 1 DA, som utgjør den administrative overbygningen for alliansesamarbeidet. Selskapet sørger for finansiering av og eigarskap til applikasjonar, konsept, kontraktar og merkevare for deltakarane i alliansesamarbeidet. Selskapet Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA er eigd av:
  - SpareBank 1 SR-Bank ASA (17,74 %)
  - SpareBank 1 SMN (17,74 %)
  - SpareBank 1 Nord-Norge (17,74 %)
  - Samarbeidende Sparebanker Utvikling DA (17,74 %)
  - Sparebanken Hedmark (11,30 %)
  - SpareBank 1 Gruppen AS (10,00 %)
  - Bank 1 Oslo AS (7,74 %)

Bankane i SpareBank 1-alliansen distribuerer SpareBank 1 Gruppen sine produkt og samarbeider på sentrale område som merkevare, arbeidsprosessar, kompetansebygging, IT-drift, systemutvikling og innkjøp. Alliansen har inngått strategiske samarbeidsavtalar med LO og LOs fagforbund, og leverer finansielle produkt og tenester til LO sine medlemmer gjennom fordelsprogrammet LOfavør.

Produktselskapa etablert under SpareBank 1 Gruppen AS og alliansebankane, har utvikla ei felles teknologiplattform. Erfaringsutveksling og overføring av kompetanse innfor alliansen, basert på beste praksis, er eit viktig element for å utvikle alliansen vidare. Som eit ledd i denne satsinga er det etablert kompetansesenter for høvesvis Kredittstyring i Stavanger, Betaling i Trondheim og Læring i Tromsø.

2. Viktige hendingar i 2014

Januar:

- SpareBank 1 Regnskapshuset Hallingdal flyttar inn i nye lokale i LK-senteret på Gol. Lyse og luftige lokale med gode møterom, som alle i konsernet kan nytte seg av.
- EiendomsMegler 1 Fjellmegleren er no på plass også i Valdres, og dei to fyrste tilsette starta opp.

April:

- DRIV blir lansert som ei felles satsing for å synleggjera stiftelsane og konsernet sitt lokale samfunnsengasjement. DRIV skal kommuniserast på fleire flater, både tradisjonelle og digitale.

Juni:

- Kundesenteret tek i bruk chat med kundar. Nok ein kanal som gjer det enklare for kundane å kommunisere med oss.
- Me opnar nybygget vårt på Fagernes, der meklar, regnskap og bank er samla under same tak og med felles kundemottak.

August:

- Banken passerer 8 milliardar kroner i forvaltningskapital

Oktober:

- Regnskapshuset byter regnskapssystem. Det nye systemet er Visma Business og legg til rette for enkel kommunikasjon med kundane.

November:

- SpareBank 1 Regnskapshuset Hallingdal og SpareBank 1 Regnskapshuset Valdres fusjonerer. Namnet på det «nye» selskapet er SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS.

Desember

- Konsernstyret vedtek ny strategisk plan for konsernet for perioden 2015-2017. Det er også laga ein eigen strategisk plan for bankverksemda for same periode.

3. Finansiell kalender 2015

11. februar

Styremøte offisiell rekneskap for 2014.

2. mars

Forstandarskapsmøte og fastsetting av årsoppgjer og utbytte.

12. mai.

Resultat 1. kvartal

13. august

Resultat 2. kvartal

13. november

Resultat 3. kvartal

4. Nøkkeltal for SpareBank 1 Hallingdal Valdres

Konsern	2014	2013	2012*	2011	2010
Resultatrekneskap (tusen kroner)					
Netto renteinntekter	151.597	137.963	108.011	101.625	103.871
Netto provisjons- og andre inntekter	191.142	155.414	118.657	87.668	88.095
Driftskostnader	211.828	194.176	182.005	116.250	94.534
Resultat før tap	130.911	103.535	44.663	73.043	97.432
Tap på utlån og garantiar	14.375	10.976	16.002	11.090	13.314
Årsoverskot	104.068	72.160	23.177	45.993	73.590
Balanse (tusen kroner)					
Brutto utlån	6.653.033	6.451.412	5.840.924	5.029.856	4.866.300
Overførte lån til SpareBank 1 Boligkreditt	1.763.483	1.556.673	1.226.648	765.473	683.997
Brutto utlån inkl. overføring SpareBank 1 Boligkreditt	8.416.516	8.008.085	7.067.572	5.795.329	5.550.297
Individuelle nedskrivningar og nedskrivning på grupper av utlån	48.889	43.552	36.303	50.453	39.997
Innskot frå kundar	5.638.366	4.741.537	4.508.794	3.715.702	3.535.088
Forvaltningskapital	8.546.357	7.546.086	6.781.991	5.921.055	5.819.225
Gjennomsnittleg forvaltningskapital	8.046.222	7.164.039	6.351.523	5.870.140	5.778.654
Gjennomsnittleg eigenkapital	1.067.764	998.849	907.121	832.171	788.053
Nøkkeltal (%)					
Rentenetto	1,88	1,93	1,70	1,73	1,80
Driftskostnader	2,63	2,71	2,87	1,98	1,64
Kostnadsprosent	61,8	65,2	80,3	61,4	49,2
Tapsprosent utlån	0,22	0,17	0,28	0,22	0,28
Misleghald (netto)	1,04	1,43	1,88	1,91	1,77
Innskotsdekning	84,7	73,5	77,2	73,9	72,6
Totalrentabilitet	1,29	1,01	0,18	0,39	0,64
Eigenkapitalavkastning etter skatt	9,75	7,22	1,28	2,76	4,68
Kapitaldekningsprosent	16,67	16,67	15,54	16,08	16,93
Kjernekapitalprosent	16,67	16,67	15,54	16,08	16,93
Rein kjernekapital i prosent	16,67	16,67	15,54	16,08	16,93
Vekst i innskot	18,9	5,2	21,3	5,1	0,8
Vekst i bruttoutlån	3,1	10,5	16,1	3,4	1,7
Vekst i brutto utlån inkl. overføring SpareBank 1 Boligkreditt	5,1	13,3	22,0	4,4	5,5

* Balansetal med tilhøyrande nøkkeltal i 2012 er påverka av fusjonen med Øystre Slidre Sparebank.

Definisjonar

Rentenetto

- Netto renteinntekter i % av gjennomsnittleg forvaltningskapital

Driftskostnader

- Personalkostnader, IT-kostnader, ordinære avskrivningar og andre driftskostnader i % av gjennomsnittleg forvaltningskapital

Kostnadsprosent

- Driftskostnader i % av netto inntekter

Tapsprosent utlån

- Årets tapsavsetningar på utlån og garantiar i % av brutto utlån

Misleghaldsprosent

- Netto misleghalde engasjement (over 90 dagar) i prosent av brutto engasjement

Totalrentabilitet

- Resultat etter tap og skatt i % av gjennomsnittleg forvaltningskapital

Eigenkapitalavkastning etter skatt

- Resultat av ordinær drift etter skatt i % av gjennomsnittleg eigenkapital

Kapitaldekning

- Netto ansvarleg kapital i % av berekningsgrunnlaget (sjå note 15)

Kjernekapitaldekning

- Kjernekapital i % av berekningsgrunnlaget (sjå note 15)

Rein kjernekapitaldekning

- Rein kjernekapital i % av berekningsgrunnlaget (sjå note 15)

ÅRSRAPPORT

5. Årsmelding 2014

SpareBank 1 Hallingdal Valdres var i 2014 den ca. 32. største av totalt ca 121 banker i Norge. Banken har ikkje noko hovudkontor, men har fullservicekontor på Geilo, Ål, Gol, Hemsedal i Hallingdal og Beitostølen, Heggenes og Fagernes i Valdres.

Banken utstedte i 2012 eigenkapitalbevis der Sparebankstiftelsen Hallingdal og Sparebankstiftelsen Øystre Slidre er eigarar av desse etter fusjonen mellom SpareBank 1 Hallingdal og Øystre Slidre Sparebank same året.

Banken fører rekneskapen etter norske rekneskapsreglar, NGAAP (Norwegian Generally Accepted Accounting Principles). Dette er reglar som er nedfelt i rekneskapslova frå 1988 og God regnskapsskikk i Norge.

Verksemdsområde og marknad

I konsernet SpareBank 1 Hallingdal Valdres inngår mor-banken og dotterselskapa innafør eigedomsmekling, rekneskapsføring, bygningsdrift og investeringar. I tillegg er banken deltakar i to felleskontrollerte verksemdar jf. note 2.

SpareBank 1 Hallingdal Valdres sin primære geografiske marknad er avgrensa til dalføra Hallingdal og Valdres, men innslaget av bankkundar busett i Oslo/Akershus er også betydeleg. Konsernet er totalleverandør av produkt og tenester innafør følgjande forretningsområde:

- Betalingsformidling
- Finansiering
- Forsikring
- Sparing og plassering
- Eigedomsmekling
- Rekneskapsføring

Konsernet har dei siste par åra styrka verksemdsområda banktenester og rekneskapsføring gjennom bankfusjonen med Øystre Slidre og kjøp av rekneskapselskapa Valdres Regnskap AS og HallingRegnskap AS som i 2014 vart fusjonert og bytta namn til SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS. Innafør rekneskapsføring har konsernet no blitt ein betydeleg og leiande aktør i regionen.

Innafør banktenester har konsernet ein bra marknadsandel i marknadsområdet, og i kommunane Ål, Hemsedal og Øystre Slidre er den svært stor. Innafør eigedomsmekling er selskapet størst i Hallingdal. Innafør rekneskapsføring er konsernet leiande i Hallingdal og av dei største i Valdres.

Hovudtrekk i 2014

Økonomi – samanlikna mot fjoråret:

- svært godt årsresultat
- god vekst i netto renteinntekter og provisjonsinntekter
- bra resultat i meklarverksemda
- negative årsresultat i nokre dotterselskap
- lågare kostnadsvekst enn forventa
- moderate tapskostnader
- høg innskotsvekst
- svekka kapitaldekning i morbank pga. nye reglar

Nasjonale og globale marknads- og rammevilkår:

- klar betring i den amerikanske økonomien, stimulansar er avvikla
- svak økonomisk vekst i euroområdet, høg arbeidsløyse og låg inflasjon
- avtakande vekst i Kina
- fall i oljeinvesteringane i Noreg og oljepris påverkar norsk økonomi
- oljeprisfallet har svekka den norske krona, men gitt betre konkurransevilkår for norsk eksportindustri
- lågt rentenivå og sterk konkurranse på bustadlån har fått fart i bustadmarknaden og prisveksten på bustader
- den norske krona har svekka seg, positivt for eksportretta industri
- kredittveksten har litt lågare veksttakt enn tidlegare

Generelle rammevilkår framover

Store variasjonar i global vekst

Internasjonal økonomi er framleis prega av moderat vekst og stor usikkerheit om den vidare utviklinga. Forskjellane mellom ulike land og regionar er derimot betydelege. I USA har den svært ekspansive pengepolitikken frå den amerikanske sentralbanken (Federal Reserve) endeleg fått effekt på økonomien. Det er god vekst i privat konsum og investeringar og ei klar betring i arbeidsmarknaden. Federal Reserve avslutta sine kvantitative lette i oktober og har indikert at første renteauke vil koma i løpet av året. I Storbritannia har utviklinga også vore positiv etter at Bank of England tidlegare sette i verk liknande pengepolitiske tiltak. Det økonomiske oppsvinget har avteke noko i styrke det siste halvåret, men innanlandsk etterspørsel er fortsatt solid.

I motsetning til USA og Storbritannia, har utviklinga i euroområdet vore svak det siste året. Samla sett auka BNP i euroområdet med berre $\frac{3}{4}$ prosent i fjor. I tillegg til svak vekst og høg arbeidsløyse, er det no ei aukande bekymring knytt til den låge inflasjonen. Mario Draghi, presidenten i den europeiske sentralbanken (ESB), fryktar at eurosona er på veg inn i deflasjonsfella der reell gjeldsbelastning aukar og hushalda utset sitt konsum med ei forventning om lågare priser. Om den låge inflasjonen held fram, vil det gje stadig meir tydelege signal om pengetrykking og kjøp av statsobligasjonar. Enkelte kritikarar peiker på at eit slikt program vil ha avgrensa effekt og at det vil føre til vidare utsetjing av nødvendige strukturelle reformer i enkelte land.

I Japan har veksten vore svakare enn tidlegare antatt, mykje på grunn av momshevinga som kom i april i fjor. Etter at veksten ser ut til å ende marginalt på den positive sida i 2014 har japanske myndigheiter valt å utsetje den planlagde momshevinga i oktober med 18 månader. Bank of Japan bidreg på si side med ein fortsatt ekspansiv pengepolitikk som inkluderer støttekjøp av statsobligasjonar.

Framveksande økonomiar har stor grad vore med på å skapa vekst i verdsøkonomien i etterkant av finanskrisa, men veksten har blitt redusert dei siste par åra. Dette gjeld særleg i Kina der det eksisterer stor usikkerheit rundt den framtidige utviklinga i økonomien. Den reduserte veksten er til ein viss grad ønskt av myndigheitene som prøver å rebalansere økonomien vekk frå investeringar og over til forbruk. Samtidig er økonomien prega av eit omfattande skyggebanksvesen som har ført til ein svært høg vekst i kreditt og bustadprisar. Veksten i bustadprisar begynte å flate ut mot slutten av fjoråret og er forventa å få ein sterk negativ påverknad på bustadinvesteringane i år.

Det norske makrobiletet framover

Veksten i norsk fastlandsøkonomi er anslått å ha auka med 2,25 prosent i 2014, i følgje Norges Bank, noko som er lågare enn trendveksten på om lag 2,5 prosent. Bedrifter i dei fleste næringane i Norges Bank sitt regionale nettverk har rapportert om mindre kapasitetsproblem enn tidlegare og lågare forventa vekst framover. Dette gjeld spesielt for oljeleverandørnæringa. Lågare oljeinvesteringar, med dei ringverknader det har for fastlandsøkonomien, vil trekkje veksten ned i inneverande år og truleg føre til ei auke i arbeidsløysa. På den andre sida har oljeprisfallet ført til ei

svekking av krona og dermed betra konkurransevilkår for tradisjonell eksportindustri. Denne effekten vart forsterka ytterlegare av kuttet i styringsrenta mot slutten av året. Den underliggjande inflasjonen har lege rundt inflasjonsmålet og kan auke vidare ettersom ei svakare krone vil auke prisen på importerte varer. Hushalda sitt forbruk held seg på eit moderat nivå, medan sparerata held seg høg. Bustadprisane har tatt seg opp etter eit svakt 2013, utan at dette har påverka den svakt negative trenden i hushalda sin gjeldsvekst.

Store utfordringar

Norsk økonomi har over tid vorte meir og meir oljeavhengig og dermed meir sårbar for eit omslag i petroleumssektoren. Sjølv om det har vore venta at det ville koma eit skift i denne sektoren, har den dramatiske nedgangen i oljeprisen kome som eit sjokk for mange. Frå eit toppunkt i juni på rundt USD 115 per fat har oljeprisen felle ned til under USD 50 per fat. I tillegg til ein låg oljepris indikerer anslag frå dei sentrale prognosemiljøa at oljeinvesteringane vil falle så mykje som 15 prosent i 2015. Sjølv om nivået fortsatt er veldig høgt (prognose for 2015 indikerer eit investeringsnivå på 189 mrd. kroner i 2015, over ti gonger så mykje som i industrien), vil oljeinvesteringar vere med på å gje ein negativ vekst i norsk økonomi i motsetning til tidlegare.

Oljeprisen korrelerer i stor grad med den norske krona og utover hausten har me difor sett ei betydeleg svekking mot dei store valutaene. Til dømes såg me ei kronesvekking i fjoråret på i overkant av 22 prosent mot amerikanske dollar og rundt 8 prosent mot euro, til tross for vedvarande trøbbel i eurosona. Kronesvekkinga medfører redusert kjøpekraft for norske hushald pga. auka prisar på importerte varer, men gir også betra konkurransevilkår for tradisjonell eksportindustri ettersom norske varer blir billigare for utanlandske importørar. Dette bidreg til å lette omstillinga til ein mindre oljeavhengig økonomi.

Den underliggjande inflasjonen (KPI-JAE) har lege rundt inflasjonsmålet på 2,5 prosent i 2014. Desembertalet vart ikkje noko unntak med ein årsvekst i KPI-JAE på 2,4 prosent, medan den "reine" konsumprisveksten (KPI) enda på 2,1 prosent. Importert inflasjon, som utgjør rundt 1/3 av KPI-JAE, steig med to tidelar til 1,3 prosent og er forventa å stige framover i lys av den svake krona.

Hushalda sin forbruksvekst og sparing

Privat konsum står for om lag halvparten av aktiviteten i norsk fastlandsøkonomi. Som i 2013 utvikla forbruket seg moderat i 2014, med ein vekst i underkant av 2 prosent. Vekst i hushalda sitt konsum vil i stor grad avhenge av utviklinga i hushaldsinntektene, formue og renter. Finans Norge sitt Forventningsbarometer viste ei sterk tru på både landets og eigen økonomi i hushalda dei tre første kvartal i fjor, før indikatoren fall markert i 4. kvartal. Oljeprisfallet og meldingar om bemanningsreduksjonar særleg i olje- og gassindustrien, gjer mange usikre på utviklinga framover. Trass i det svært pessimistiske synet på utviklinga i Norge samla sett, held forventningane til eigen økonomi seg godt oppe. Dette skuldast nok ein kombinasjon av at folk flest føler at dei har sikre jobbar, at lånerentene er svært låge og at mange har bygd opp solide bufferar for å kunne stå i mot i dårlegare tider. Likevel vil nok meir usikre tider føre til vidare vekst i sparing

som for bankinnskot åleine har passert 1000 milliardar kroner, tilsvarande om lag 440 000 kroner per hushald.

Bustadprisane stig på nytt

Den svake utviklinga i bustadprisane i 2013 vart reversert fullt ut i 2014 med positiv månadsvekst (sesongjustert) gjennom heile året. I desember var bustadprisane 8,1 prosent høgare enn i same månad året før. Marknaden for bustadlån til hushald har vore (og er) prega av sterk konkurranse og utlånsrentene er nedjustert ei rekkje gonger. Denne utviklinga ser også ut til å halde fram i 2015. Andre faktorar som urbanisering og låg bygging i pressområde talar også for ein vidare prisvekst. På den negative sida kan ein svakare norsk økonomi og auka usikkerheit føre til lågare befolkningsvekst (færre arbeidsinnvandrare) og ein dårlegare arbeidsmarknad, noko som vil kunne vere med på å trekkje prisane ned på litt sikt.

Lågare kredittvekst for hushald og dei ikkje-finansielle føretaka

Kredittveksten har samla sett helde fram tendensen frå 2013 med redusert veksttakt også i 2014. Både hushald og ikkje-finansielle føretak har redusert veksten i gjeldsopptak. For førstnemnde har veksten gått frå å liggje i overkant av 7 prosent på årsbasis til å liggje mellom 6 og 7 prosent. Sistnemnde har redusert kredittveksten frå om lag 4 prosent til i underkant av 3 prosent.

Dei store regulatoriske endringane på bankområdet har mest sannsynleg ført til at utlån til føretak har fått ein lågare prioritet (og ein strammare kredittpraksis) samanlikna med bustadlån til hushald. Sidan investeringslysta hjå føretak på same tid har vore svært låg, har det gitt seg utslag i ein lågare kredittvekst. For nokre av dei større selskapa var det derimot gunstig å hente finansiering i obligasjonsmarknaden i fjor, men tilgang på finansiering forverra seg mot slutten av fjoråret. I lys av svekka makroøkonomiske og næringsspesifikke utsikter er det ikkje venta at bedriftene sin etterspørsel etter lån vil ta seg opp i første del av 2015.

Konkurransen om bustadlån har vore sterk gjennom året, og alle bankar har sett det nødvendig å kutte utlånsrentene for å oppretthalde sin posisjon i marknaden. Dette har truleg bidrege til auka bustadprisar, men ser ikkje ut til å ha hatt nemneverdig effekt på gjeldsveksten til hushald. Ifølge Norges Bank si utlånsundersøking er det venta at marginane på utlån til hushald skal vidare ned og at etterspørselen etter lån vil stige i første kvartal.

Som følge av at kredittveksten held seg på eit høgare nivå enn inntektsveksten, held gjeldsbelastninga for hushald fram med auken i 2014. Samla sett er hushalda si bruttogjeld no over dobbelt så stor som den disponible inntekta, ei utvikling som myndighetene ser på med bekymring. Analyser utført av Norges Bank viser derimot ein nedgang i andelen gjeld til hushald som er klassifisert som spesielt risikoutsett. Dette vil typisk vere hushald som har eit høgt gjeldsnivå i høve til disponibel inntekt, låg betjeningsevne og dårleg pantesikkerheit. Slik gjeld utgjør samla berre om lag 2 prosent av total gjeld. Hushalda er likevel sårbare for inntektsbortfall og renteauke, men analysen indikerer risikoen ikkje har auka slik den aggregerte gjeldsbelastninga tyder på.

Norges Bank kutta styringsrenta

Med svak vekst og låge renter hjå våre viktigaste handelspartnarar, samt eit stort fall i oljeprisen og ein venta nedgang i oljeinvesteringar, valde Norges Bank sitt hovudstyre å kutte styringsrenta med 0,25 prosentpoeng til 1,25 prosent på årets siste rentemøte i 2014. Dette var den første endringa i renta sida mars 2012. Rentekuttet vart av fleire tolka som eit "føre var"-tiltak frå hovudstyret si side med bakgrunn i dei noko mørkare framtidsutsiktene for norsk økonomi. Den svake krona og omsynet til finansiell stabilitet drog i motsett retning. Usikkerheit rundt vidare vekst er framleis markant og Norges Bank har gitt uttrykk for ein 50 prosent sjanse for ytterlegare kutt på neste rentemøte i mars. Trass i at styringsrenta aldri har vore lågare enn dagens nivå har Norges Bank framleis eit betydeleg handlingsrom til forskjell frå våre svenske naboar og resten av euroområdet.

SpareBank 1 Hallingdal Valdres si bankverksemd i 2014

Bankdrifta i 2014 må kunne seiast å ha vore eit nokså normalt driftsår. Det har ikkje vore store endringar i organisering, tilsette, produkt og system dette året.

Forsikringsområdet

Banken har hatt ein god vekst på privatmarknaden og har ved utgangen av året ei total forsikringsportefølje på 65,6 mill. fordelt på 47 mill. på skadeforsikring og 18,6 mill. på personforsikring. For bedriftsmarknaden er skadeforsikringsporteføljen på 17,2 mill.

Porteføljen på landbruk har også hatt ein fin vekst og er på nesten 9 mill. ved årsskiftet.

Banken har også i 2014 jobba aktivt med etablering og flytting av OTP-avtalar (obligatorisk tenestepensjon) for bedriftskundar og har ved årsskiftet ei portefølje på 14 mill.

Kundane er svært nøgd med å kunne samle bank og forsikring på ein stad.

Det er også i 2014 utvikla sjølvbetjente løysingar slik at kundane kan gjere endringar på forsikringsavtala sjølv, i tillegg til å få god oversikt på alle forsikringane sine.

Betalingsformidling og digitale tenester

Utviklinga har også i 2014 gått mot stadig auka bruk av mobile tenester innafor betalingsformidling. Ein ser at talet på innloggingar i mobilbank aukar sterkt, medan talet på innloggingar i nettbank berre har ein svak nedgang. Det vil seie at kontakten kundane har med banken skjer oftare no enn før, men i andre kanalar enn me har vore vane med. Gjennom året er det lansert fleire kjøpsløysingar på mobile flater. Så lenge initiativ i sjølvbetente løysingar blir oppfatta som relevante, tek kundane våre dei godt i mot. Eit prinsipp me er godt kjende med frå dei tradisjonelle bankkontora.

Av nyheiter i 2014 kan ein peike på Klokkebank som vart lansert på haustparten. På ei smartklokke kan ein sjå saldo og siste transaksjonar på konto. Dette er kanskje ikkje noko som breier om seg blant alle med det fyrste, men det er viktig læring for oss når det gjeld å lage teknologi som er relevant og nyttig i livet til bank- og forsikringskundane.

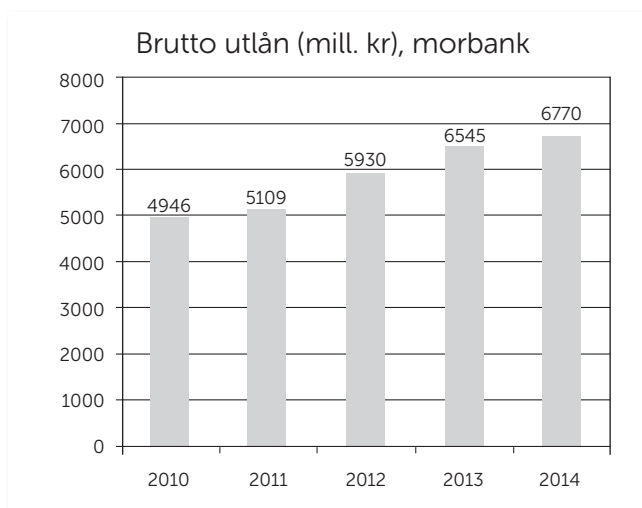
Finansieringsområdet

Banken har i 2014 hatt ein utlånsvekst som ligg om lag på landsgjennomsnittet, med ein noko sterkare vekst på bedriftsmarknaden. Auken er ein kombinasjon av auka etterspørsel etter lån og at banken har fått tilført nye bedriftskundar.

Banken har i løpet av året tilpassa seg nye nettbaserte løysingar på kredittområdet slik som elektronisk signering av dokument (e-signering). Bruken av desse tenestene har auka sterk i 2014, og banken forventar ei enda sterkare dreining mot bruk av elektroniske løysingar i utlånsprosessen dei komande åra.

Banken har hatt fokus på å sikre tilfredstillande kvalitet i utlånsarbeidet, og har gjennomført interne og eksterne kontrollar for å måle kvalitet på kredittsaksarbeidet som blir gjort.

Det er også gjennomført omorganisering av utlånsprosessen. Depotavdelinga er i 2014 blitt utvida til ei kredittstøtteavdeling som har fått utvida oppgåver og kontrollar i utlånsprosessen.

Plasseringsområdet

Dei fleste Odin-fond har hatt ei god utvikling gjennom 2014. Sjølv om fleire av fonda har gjort det noko dårlegare enn indeks, har alle fond med unntak av 2 gitt positiv avkastning. I løpet av 2014 har me inngått avtale med Schröder Fond og Alfred Berg om sal av fond som utfyller fondsporteføljen til Odin. Det er også inngått avtale med Allegro Kapitalforvaltning AS som tilbyr aktiv forvaltning for segmentet kundar med høg formue.

I april vart fondsproduktgjort endå meir tilgjengeleg gjennom tenesta kjøp og sal via mobilbank. Dette er svært godt motteke blant våre kundar. Frå juli vart dette utvida til også å gjelde kjøp og sal av aksjar gjennom mobilbanken.

Banken har i 2014 hatt 4 fastrentetilbod, og har ved årsskiftet ca. 90 mill. i innskott med fastrente.

Innskotsveksten vart svært høg i 2014, heile 18,9 %. Grunnen til dette er at prisen på innskott har vore for svært god i høve til marknaden elles. Det viser seg at marknaden for bankinnskott er svært prisfølsam.

Rentenivået har vore svært stabilt i lengre tid, men andre halvår har både rentenivået falle og priskonkurransen, spesielt på utlån, vore tiltakande. Dette har også slått inn på prising av innskott. Det har i 2014 vorte gjennomført 2 renteendringar, med verknad frå 31. juli og 15 desember. I tillegg er det gjennomført mindre justeringar på enkelte produkt.

Resultatutvikling

Resultatet for 2014 i morbank

Resultatrekneskapskapen for morbanken i 2014 viser andre heile driftsår for den fusjonerte banken SpareBank Hallingdal Valdres etter fusjonen mellom SpareBank 1 Hallingdal og Øystre Slidre Sparebank i 2012. Rekneskapskapen for 2014 viser såleis eit normalt driftsår, men er noko påverka av eingongshendingar.

Årsoverskotet etter skatt for rekneskapsåret 2014 i morbanken vart 87,8 mill. kroner som er ein auke på 26,1 mill. kroner i høve til 2013. Dette gir ein eigenkapitalavkastning på 11,2 % mot 6,5 % i 2013. Eit svært godt resultat som følgje av god bankdrift, men og ekstraordinære forhold som har gitt banken eingongsinntekter.

Banken sine netto renteinntekter vart 155,2 mill. kroner som er ein auke frå 2013 på 14,1 mill. kroner. Målt i høve til gjennomsnittleg forvaltningskapital (GFK) minkar rentenettoen frå 2,06 i 2013 til 1,96 % i 2014. Inntekter frå overført låneportefølje til SpareBank 1 Boligkreditt blir klassifisert som provisjonsinntekter, ikkje som renteinntekt. Innteninga frå denne porteføljen tilsvarar ei inntekt på 0,30 % av GFK. Slik sett blir samla inntekter knytt til utlån 2,26 % av GFK mot 2,32 % i 2013.

Sum netto andre driftsinntekter utgjorde 89,3 mill. kroner eller 1,13 % av gjennomsnittleg forvaltningskapital. Morbanken har i 2014 bokført utbytte på til saman 16,2 mill. kroner på ulike aksjepostar. Det største utbyttet kjem frå Samarbeidende Sparebanker AS på 10,4 mill. kroner. Dette er utbytte frå SpareBank 1 Gruppen som blir kanalisert gjennom selskapet som er eigd av dei mindre bankane i SpareBank 1. Det er også utbetalt utbytte frå selskapet SamSpar Bankinvest II AS med 9,7 mill. kroner i samband med tilbakebetaling av kapital frå selskapet. Utover dette utgjør utbytte frå andre anleggsaksjar 6,2 mill. kroner, utbytte frå omløpsaksjar 1,4 mill. kroner og utbytte frå pengemarknadsfond 2,9 mill. kroner.

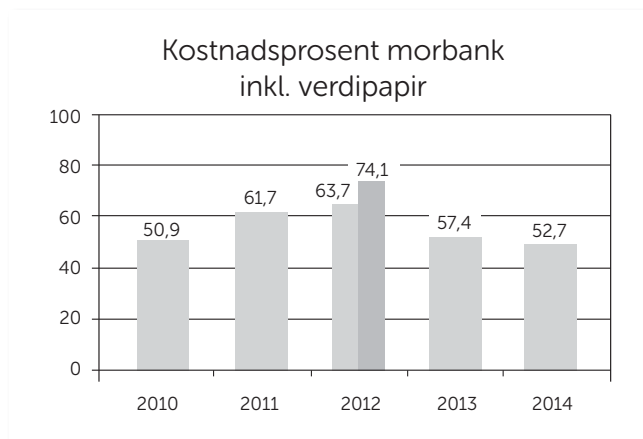
Banken sine dotterselskap blir innarbeidd i rekneskapskapen etter eigenkapitalmetoden. Etter denne metoden blir banken sin del av eigenkapitalen berekna og resultatet inntektsført i samsvar med denne andelen. Alle banken sine dotterselskap er 100 % eigd av banken.

Dotterselskap utgjør ei netto kostnad på 14,4 mill. kroner i 2014. Årsaka til den store kostnaden er negativ resultat i fleire selskap samt goodwill-avskrivningar knytt til kjøp av dotterselskap dei siste åra. Det er i 2014 også gjennomført ei ekstraordinær nedskrivning av goodwill knytt til selskapet SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS som følgje av svakare resultatutvikling i selskapet enn forventa.

Netto provisjonsinntekter og inntekter frå banktenester var i 2014 på 64,6 mill. kroner som er ein auke på 9,2 mill. kroner. Vel halvparten av denne auken, 5,1 mill., skriv seg frå

provisjonsinntekter for lån overført til boligkreditt. Årsaka er ei positiv utvikling i boligkreditselskapet sin fundingkostnad gjennom året. "Innkjøpskostnaden" på kapital har gått ned og det aukar provisjonsinntektene. Volumvekst på litt over 200 mill. kroner i overførte lån gjer også at banken får provisjon av eit større volum enn året før.

Netto resultat frå finansielle eigedelar i banken ga eit positivt resultat i 2014 på 5,9 mill. kroner mot 4,6 mill. kroner i 2013. Auken kjem frå realiserte gevinstar på omsetning av banken sine rentebærande verdipapir med 1,2 mill. i året, medan gevinst på omsetning av banken sine aksjar er om lag uendra. Samla kostnader aukar frå 120,4 mill. kroner i 2013 til 128,7 mill. kroner i 2014. Samla lønskostnader aukar med 6,5 mill., men mesteparten av veksten kjem av auke i pensjonskostnadane. Her er auken på ca. 70 % frå året før. Lønskostnader elles aukar i samsvar med gjennomsnittleg lønsvest. Andre kostnader aukar med ca. 2 mill. som tilsvarar ein kostnadsvekst på 3,5 %.

Figuren viser kostnadsprosenten dei siste 5 åra. For 2012 viser den kostnadsprosenten med og utan fusjonskostnader. Den høgaste søyla viser inkl. fusjonskostnader.

Banken sin kostnadsprosent utviklar seg positivt i 2014. Den er i løpet av året redusert frå 57,4 til 52,7 og er med det innfor målet som vart sett i strategisk plan for 2012-2014. Mykje av reduksjonen kjem av ein større inntektsvekst enn kostnadsvekst.

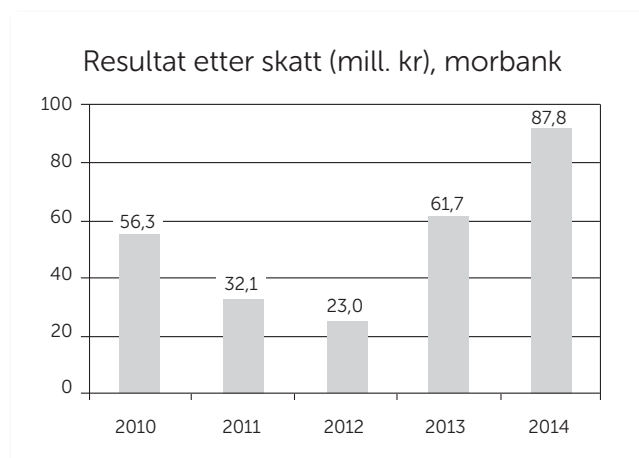
Låne- og garantiporteføljen er gjennomgått og vurdert i samsvar med retningslinjer frå Finanstilsynet. Bankens sin administrasjon går kvar måned gjennom privat- og bedriftsmarknaden med konkret vurdering av tapsutsette engasjement. Minimum to gonger i året blir det lagt fram sak til styret med innstilling på tapsføring og nedskrivning. Meir informasjon om desse vurderingane er omtala i nota om generelle rekneskapsprinsipp.

Banken hadde i 2014 eit netto tap på utlån og garantiar på 14,4 mill. kroner. Konstaterte tap på lån og garantiar utgjør 7,7 mill. kroner, medan auke i nedskrivningar på individuelle lån og grupper av utlån utgjør 6,9 mill. Det er også inntektsført 0,2 mill. i inngått på tidlegare nedskrivne lån.

Årsresultatet får eit lyft på grunn av kursgevinst i samband med salet av aksjane Nets Holding A/S. Selskapet som er ein av Nord-Europas største tilbydar av betalingskort og elektroniske betalingsløyser, vart i 2014 seld. Seljarane var 186 danske og norske bankar. For SpareBank 1 Hallingdal Valdres sin del gav salet ein kursgevinst på 10,5 mill. kroner.

Banken sin skattekostnad for 2014 er rekna til 24,1 mill. kroner. Morbanken har i 2014 gitt konsernbidrag som utnyttar framførbart underskot i dotterselskap. Meir omtale av dette på side 14.

Årsresultatet i morbanken på 87,8 mill. kroner etter skatt er ein del betre enn styret sine forventningar i starten av året 2014.

Resultatet for 2014 i konsernet

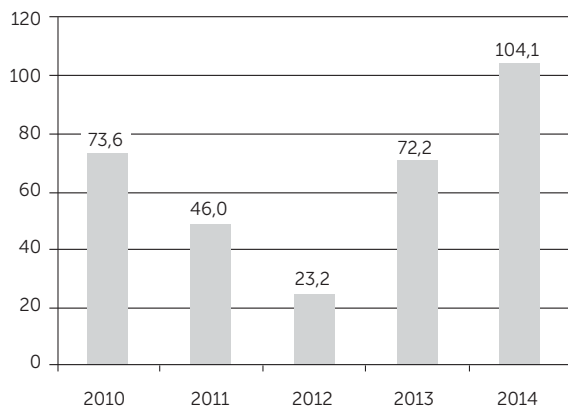
Det er morbanken som utgjør dei største resultatpostane i konsernrekneskapan. Dotterselskapa blir konsolidert inn i konsernrekneskapan med både inntekter og kostnader. Transaksjonar mellom selskapa blir eliminert.

Konsernet sin resultatandel frå dei felleskontrollerte verksemdene Samarbeidende Sparebanker AS (SamSpar) og Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS blir inntektsført i konsernresultatet, og evt. utbetalt utbytte i året blir eliminert for ikkje å få dobbel verknad.

Resultatet frå SpareBank 1 Gruppen blir innarbeidd etter eigenkapitalmetoden i konsernrekneskapan gjennom Samarbeidende Sparebanker AS (SamSpar). Bankens sin andel av dette utgjør 23,5 mill. kroner, men tidlegare omtala motteke utbytte på 10,4 mill. kroner blir eliminert slik at netto verknad i konsernrekneskapan er 13,1 mill. kroner i høve til morbankresultatet.

SpareBank 1 kjøpte Glitnir Bank hausten 2008. SamSpar sin eigardel er lagt inn i selskapet Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS. Bankens sin resultatandel frå dette selskapet utgjør 6,0 mill. kroner. Motteke utbytte i året er på 2,9 mill. kroner. Det samla bidraget frå alliansen inn konsernrekneskapan utgjør dermed 16,2 mill. kroner.

Resultat etter skatt (mill. kr), konsern

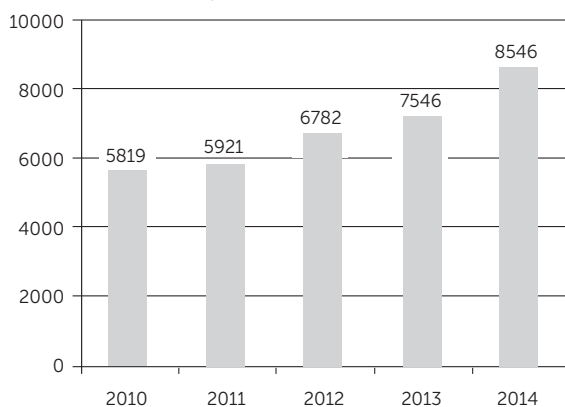
Driftsresultatet før skatt i konsernet vart 127 mill. kroner, mot 93,4 mill. kroner i 2013.

Resultat etter skatt enda på 104,1 mill. kroner mot 72,2 mill. i 2013. Dette gir ein eigenkapitalrentabilitet etter skatt på 9,8 %.

Balanseutvikling

Konsernet hadde ved utgangen av 2014 ein forvaltningskapital på 8.546 mill. kroner, som er ein auke på 1.000 mill. kroner eller 13,3 % frå utgangen av 2013. Veksten kjem i hovudsak frå ein svært stor innskotsvekst i året.

Forvaltningskapital (mill. kr), konsern

Brutto utlån auka 201,6 mill. kroner til 6.653 mill. kroner som tilsvarar ein balansevekst på 3,1 % i 2014.

Ved årsskiftet hadde banken overført bustadlån til SpareBank 1 Boligkreditt AS for 1.763 mill. kroner. Tek ein omsyn til desse overføringane er reell utlånsvekst i konsernrekneskapen 5,1 %.

Banken hadde ved årsskiftet fastrenteutlån med bindingstid opp til 10 år på til saman 274,7 mill. kroner i egne bøker.

Fastrenteutlåna er delvis sikra gjennom rentebytteavtalar medan noko inngår i banken sin samla renterisiko. Sjå note 3e for meir opplysningar.

Brutto utlånsengasjement som har vore misleghalde i meir enn 90 dagar utgjer 87,9 mill. kroner, mot 105,5 mill. i 2013. Misleghaldet utgjer 1,3 % av brutto utlån. Dei samla tapsnedskrivningane er auka frå 43,5 mill. i 2013 til 48,9 mill. kroner ved utgangen av 2014. Både individuell og gruppevis nedskrivningane aukar i året.

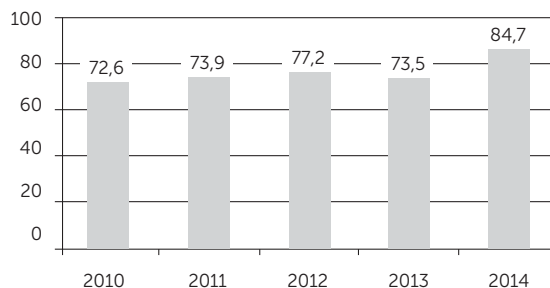
Styret vurderer nedskrivningane til å vere tilstrekkelege i høve til identifiserte tapshendingar som har funne stad fram til årets slutt.

Avsetningsgrad seier noko om i kor stor grad banken har gjort nedskrivningar for tap på lån som allereie er misleghalde eller som er tapsutsett. Ved utgangen av rapporteringsåret var avsetningsgraden for misleghalde engasjement 21,5 % mot 12,7 % i fjor.

Utlån og garantiar fordelt på sektorar og risiko er nærare omtala i note 3a.

Ved årsskiftet hadde konsernet eit innskotsvolum frå kundar på 5.638 mill. kroner. Innskotsveksten siste år var på 897 mill. kroner eller 18,9 %. Dette gir konsernet ei innskotsdekning ved utgangen av 2014 på 84,7 % noko som er ein auke frå 73,5 % i 2013. I morbanken er innskotsdekninga 83,4 % mot 72,5 % året før. Overført volum til boligkreditt er auka med 207 mill. i året. Dette er med på å halde utlånsvolumet i balansen nede og følgjeleg gje eit betre innskotsdekning enn utan bruk av kredittføretaket.

Innskotsdekning (%), konsern

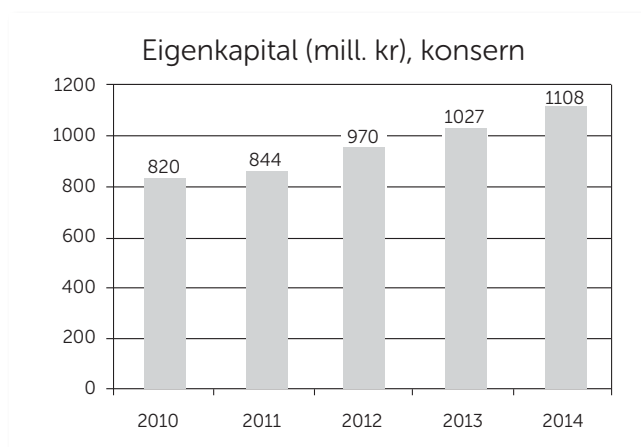

Fundingskostnadane på innlån var etter finanskrisa på eit relativt høgt nivå. Sidan 1. kvartal i 2012 har kostnadane vore jamt fallande og er ved utgangen av 2014 på eit rekordlåg nivå. Dette kjem av ei lågt rentenivå samstundes med eit lågare kredittpåslag i finansmarknaden.

Flere dotterselskap har i 2014 hatt eit skattemessig underskot og morbanken foreslår difor å gje eit konsernbidrag til desse selskapa. Konsernbidrag utjamnar skattebelastninga i konsernet ved at gjevar kan krevje skattemessig frådrag for bidraget, medan mottakar aukar sine skattepliktige inntekter. For morbanken vil netto konsernbidrag auke bokført verdi av aksjane i morbanken sin balanse. Slik sett blir konsernbidrag likestilt med vanleg kapitaltilførsel.

Konsernbidrag	Brutto	Skatt	Netto
SpareBank 1			
Hallingdal Invest AS	663.000	179.010	483.990
SpareBank 1			
Regnskapshuset ValHall AS	6.892.000	1.860.840	5.031.160
Sum	7.555.000	2.039.850	5.515.150

Etter forslag til utbytte utgjør konsernet sin egenkapital ved utgangen av året 1.108,1 mill. kroner. Konsernet sin egenkapitalandel er på 13,0 %.

Disponering av årsoverskot

Utbytte på egenkapitalbevis kan delast ut av sparebanken sitt årsoverskot og må vere i samsvar med forsiktig og god forretningskikk. Sparebankar kan difor ikkje garantere eit fast framtidig utbytte på egenkapitalbevisa. Storleiken på utbyttet vil avhenge av sparebanken sitt driftsresultat og utbyttepolitikk. Styret foreslår at overskotet til disposisjon for SpareBank 1 Hallingdal Valdres på kr 87.796.807,- blir disponert slik:

Disponeringar

Utbytte på egenkapitalbevis (kr 2,72 per bevis)	21.900.000
Overført frå gavefond	-150
Overført til gåver	150
Overført til utjæmningsfond	58.135.403
Overført til anna egenkapital (grunnfond/kompensasjonsfond)	7.761.404
Sum	87.796.807

Eigarstyring og selskapsleiing (Corporate governance)

Eigarstyring og selskapsleiing i SpareBank 1 Hallingdal Valdres omfattar dei mål og overordna prinsipp som konsernet skal styrast og kontrollerast etter for å sikre kapitaleigarane, innskytarane, tilsette og andre grupper sine interesser. Dette er nedfelt i eit eige dokument om eigarstyring og selskapsleiing. Konsernet si verksemdsstyring skal sikre ei forsvarleg formuesforvaltning, og gje auka tryggleik for at kommuniserte mål og strategiar blir nådd og realisert.

Konsernet SpareBank 1 Hallingdal Valdres har som eit resultat av dette vedteke at selskapet skal følgje "Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (corporate governance)" av 23. oktober 2012, med dei tilpassingar som følgjer av at selskapet er ein sparebank utan børsnotert eigarkapital, som blir omsett regelmessig.

I tråd med desse anbefalingane har styret oppnemnd eit risiko- og revisjonsutval og eit utval for godtgjersler i banken.

Risikostyring

Kjerneverksemda til banknæringa er å oppnå verdiskaping gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. Konsernet arbeider med å vidareutvikle risikostyringssystem og prosessar i tråd med leiande praksis.

Risiko- og kapitalstyringa i SpareBank 1 Hallingdal Valdres støttar opp under konsernet si strategiske utvikling og måloppnåing, og sikrar samstundes finansiell stabilitet og forsvarleg formuesforvaltning.

Styret handsamar kvartalsvis ein overordna risikorapport. Banken har i 2014 vidareutvikla rammeverket for risikostyring og risikorapportering gjennom ei revidering av policydokument innafor alle risikoområde. Vidare har banken eigne controllerfunksjonar som rapporterer direkte til administrerande banksjef. Controller utfører ei rekkje uavhengige kontrollhandlingar i samarbeid med fagsjefane og Risk Manager.

Intern kontroll er eit prioritert område som er integrert i den daglege drifta. Fagsjefane har eit kvalitetsansvar og står for oppfølging av kontrollverksemda i banken. Rapportering skjer kvartalsvis til styret. I tillegg er Ernst & Young engasjert i interne revisjonsprosjekt. Dette arbeidet er ein viktig del av banken sitt kvalitetssikringsarbeid.

Dei mest vesentlege risikoane er omtala nedanfor.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er definert som faren for tap som følgje av at kundar eller motpartar ikkje har evne eller vilje til å oppfylle sine plikter overfor banken. Kredittrisiko er knytt til mogelege tap på utlån eller garantiar til kundar, i tillegg til tap på plassering i verdipapir med mindre solide utstedarar. Kredittrisikoen er banken sitt mest vesentlege risikoområde. Banken har standardiserte rutinar for kredittgjeving, ein etablert fullmaktsstruktur og risikoklassifiserer alle lån.

Kredittkvaliteten i konsernet må karakteriserast som god. Utviklinga i misleghald har dei siste åra vore positiv og er på eit akseptabelt nivå. Brutto misleghald er ved utgangen av året på 1,3 %. Banken legg vekt på kvalitet i kredittsakene, spesielt innafor bedriftsmarknaden. Kredittrisiko blir tillagt større vekt i prising av utlån og kredittar.

Utlånsveksten innfor bedriftsmarknaden har siste 2 åra vore høg, spesielt i 2013. Den sterke veksten er ein kombinasjon av auka lokal kredittterspørsel og at banken har fått nye bedriftskundar.

I personmarknadsporteføljen har kredittkvaliteten hatt ei positiv utvikling og er ved slutten av året svært god. Lågt rentenivå og låg arbeidsløyse har ført til stigande bustadprisar. Banken har ein stor utlånsportefølje til private busett i Oslo/Akershus-området, og på denne delen av utlånsporteføljen vil eit prisfall på bustader (og dermed mindre verdi på pantesikkerheita) kunne auke kredittrisikoen banken er eksponert for.

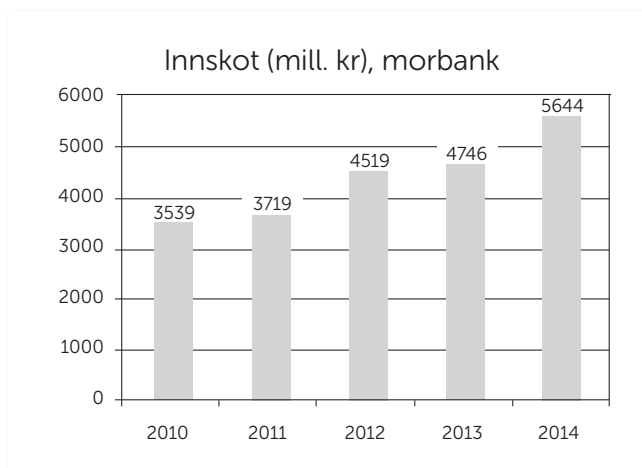
Det er venta ein lokal kredittvekst i tida framover som er om lag på nivå med den generelle kredittveksten i Noreg. Innafor bedriftsmarknaden er veksten venta å bli litt høgare.

Styret vurderer samla kredittrisiko som tilfredsstillande.

Likviditetsrisiko

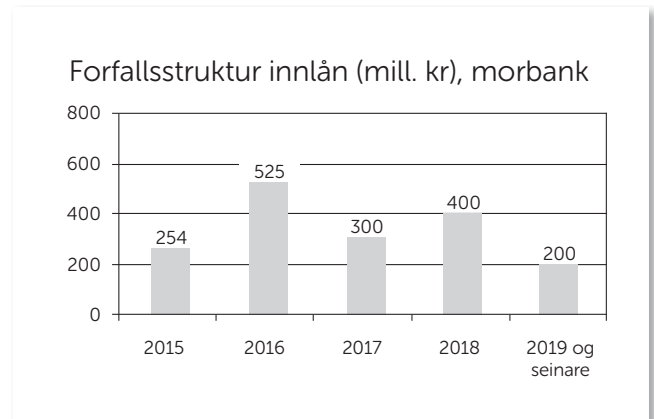
Likviditetsrisiko er risikoen for at banken ikkje er i stand til å refinansiere si gjeld eller ikkje har evne til å finansiere ein auke i eigedelar utan vesentlege ekstrakostnader. Styringa av banken sin finansieringsstruktur tek utgangspunkt i ein overordna policy for likviditetsstyring som blir gjennomgått og vurdert av styret årleg. Banken har ein langsiktig fundingstrategi og søker å redusere likviditetsrisikoen ved å ha eit balansert forhold mellom innskot, langsiktige og kortsiktige innlån, spreiding til ulike marknader og låneinstrument. I tillegg legg banken vekt på å ha ein spreidd forfallsstruktur som reduserer refinansieringsrisikoen mest mogeleg.

Konsernet sine utlån blir i hovudsak finansiert med kunde-innskot, verdipapirgjeld og sal av bustadlånporteføljer til SpareBank 1 Boligkreditt AS. Sjølvfinansieringsgraden er stigande over tid i takt med at fleire lån blir overført til boligkredittselskapet. Sterk innskotsvekst i 2014 har ført til ein auke i innskotsdekninga til 83,4 i morbank.

Fundingmarknaden har vore bra gjennom året noko som viser seg gjennom ein reduksjon i kredittpåslaget på marknadsrenta ved innlån med 0,26 og 0,23 prosentpoeng for høvesvis 3 og 5-årslån, og er ved utgangen av 2014 nede på eit nivå tilsvarande januar 2010. Innlånsvolumet er om lag uendra i året på vel 1,6 mrd. kroner der mesteparten er obligasjonslån. Banken har alle innlån i den norske marknaden fordelt på 6 obligasjonslån og eit banklån. Ved utgangen av året var unytta oppgjerskreditt på 40 mill. kroner.

Overføring av godt sikra bustadlån til SpareBank 1 Boligkreditt AS er med på å dempe finansieringsbehovet og dermed likviditetsrisikoen til banken. I løpet av året er overført volum auka frå 1.557 mill. til 1.763 mill. kroner og utgjør no 20,7 % av alle utlån. Banken har også til ei kvar tid ei viss mengde bustadlån som ligg klar til overføring i tilfelle eit raskt finansieringsbehov og til å dekke opp eit prisfall på bustader.

Nye likviditetskrav for bankane har vore og er under innfasing. Dei EU-baserte reglane krev endring i samansetning av banken sine likvide eigedelar. For å tilfredstille krava vil banken måtte halde eit høgare nivå på ledig likviditet og denne må vere plassert på ein sikker måte til ei lågare avkastning. Banken er i gang med å tilpasse seg desse endringane.

Marknadsrisiko

Marknadsrisiko, eller kurs- og renterisiko omfattar banken sin risiko knytt til posisjonar i valuta, aksje- og rentemarknaden. Banken har ingen valutarisiko utover det som er knytt til eigen valutabehaldning.

Banken sin renterisiko oppstår hovudsakleg i samband med fastrenteutlån, fastrenteinnskot og fastrenteinnlån. Banken har ei målsetting om å ha liten renterisiko og skal i prinsippet eliminere alle fastrenteposisjonar ved hjelp av rentebytteavtalar. Banken sin policy for styring av renterisiko set rammer for kor stor renterisiko banken kan ta. Renterisikoen for alle posisjonar kan uttrykkest ved å sjå på kor følsam balansen er for renteendringar. Banken har fastsett rammer for renterisiko på kort og lang sikt, dvs. over og under eit år.

Mesteparten av banken sine utlån og innskot har flytande rente, dvs. at renta blir regulert i takt med penge-marknadsrenta og utgjør ingen renterisiko. Noko av balansen er knytt til fastrenteavtalar og utgjør ein renterisiko. Likevel utgjør dette ein så liten del av balansen at renterisikoen blir liten. Banken har t.d. utlånportefølje med fastrente bokført til 274,7 mill. kroner. Av dette er 245,8 mill. kroner sikra med rentebytteavtalar (SWAP) der banken "sel" fastrenta vidare og "kjøper" flytande rente.

Banken har ved utgangen av året ei verdipapirportefølje på 344,8 mill. kroner i bokført verdi som blir forvalta av ekstern forvaltar. Porteføljen inneheld 7,9 % aksjar notert på Oslo Børs, 8,4 % internasjonale aksjefond og 83,72 % norske og utanlandske obligasjonar. Denne porteføljen har gitt ei avkastning på 5,4 % i 2014. Ved utgangen av året er marknadsverdien på porteføljen 19,6 mill. kroner over kostpris og bokført verdi.

Samla risikoeksponering på området er låg.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er definert som risiko for feil og manglar som konsekvens av mangelfulle system, rutinar og kompetanse. Konkrete døme kan vere:

- Menneskeleg svikt og manglande kompetanse
- Svikt i IKT-system
- Uklar policy, strategi eller rutinar
- Kriminalitet og interne misleghald

Prosessen for styring av operasjonell risiko skal i størst mogeleg grad sikre at ingen enkelthendingar forårsaka av operasjonell risiko skal kunne skade konsernet si finansielle stilling i alvorleg grad.

Konsernet har stort fokus på kvalitet og kontinuerleg forbetring. Over tid er det bygd opp eit system for sikring av kvaliteten der fagsjefar har ansvar innafor kvart sitt fagområde. Det blir gjennomført kvartalsvise kontrollhandlingar på kvart fagområde som blir rapportert til administrerende banksjef. Controllerfunksjonen som er tidlegare nemnd, blir også nytta til å gjennomføre kvalitetskontrollar i dotterselskapa.

I tillegg satsar SpareBank 1-alliansen og banken på kompetanseheving gjennom kontinuerleg tilbod om etterutdanning/ vidareutdanning, sertifisering som SpareBank 1-rådgjevar og autorisasjon som finansiell rådgjevar (AFR).

Eigarrisiko

Eigarrisiko er risikoen for at SpareBank 1 Hallingdal Valdres blir påført negative resultat frå eigarpostar i strategisk eigde selskap og/eller må tilføre ny eigenkapital til desse selskapa. Konsernet har i hovudsak eigarrisiko gjennom dei indirekte eigardelane i SpareBank 1 Gruppen AS, BN Bank ASA, og Bank 1 Oslo Akershus, og dei direkte eigardelane i SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS samt andre SpareBank 1-selskap. Alle desse eigardelane er små og under 2 % i alle selskap. Sjå elles note 2 for oversikt over banken sine anleggsaksjar.

Meir informasjon om banken sin risiko og styring av denne finn ein på banken sine heimesider www.sb1.no i Pilar 3-rapporten (sjå Om oss – Resultat – Anna finansiell informasjon).

Kapitalstyring

Kapitalstyring skal sikre at konsernet har ein ønska storleik på eigenkapitalen vurdert i høve til selskapets storleik, risiko og kapitalkrav. Den skal vidare sikre ein optimal og effektiv bruk av eigenkapitalen, sett i høve til konsernet sine verksemdsområde, risikoprofil og ønska storleik på eigenkapital / ansvarlig kapital. Styret har vedteke ei målsetting for konsernet om minimum 17 % kjernekapitaldekning i komande strategiperiode som går fram til og med 2017.

Kapitalstyringa i SpareBank 1 Hallingdal Valdres skal sikre ein effektiv bruk av kapitalen sett i forhold til:

- å sikre kreditor for tap (kreditorvern)
- at fastsett minstekrav til kapitaldekning basert på risikoprofil og risikotoleranse blir oppfylt og at det er ein tilstrekkeleg eigenkapitalbuffer sett i forhold til konjunkturforhold og risiko elles blir oppretthalde. ("going concern"-perspektiv)

- konkurransedyktige vilkår i innlånsmarknaden (rating perspektiv)
- å tilfredsstille selskapet sitt krav til eigenkapitalavkastning (konkurransedyktig eigenkapitalavkastning)
- at verksemdene kan utnytte vekstmogelegheiter i marknaden (organisk eller via oppkjøp)

Kapitalkravet er eit tredelt system med såkalla pilarar. Pilar 1 omhandlar minstekrav til kapitaldekning og representerer det regulatoriske minstekravet til kapital. Pilar 2 går på at banken skal gjennomføre ei årleg vurdering av kapitalbehovet ut frå den samla risikoen som banken er eksponert for (ICAAP-prosess). Pilar 3 stiller krav til offentleggjering av finansiell informasjon (Pilar 3-rapporten).

I den årlege ICAAP-prosessen ser ein framover og gjer ulike framskrivingar av kapitalbehovet. Framskrivingane tek omsyn til både forventta utvikling dei neste åra, samt ein situasjon med eit alvorleg økonomisk tilbakeslag over fleire år (nedgangsscenario). I dette arbeidet blir stresstestar brukt for å analysere ein situasjon med eit alvorleg økonomisk tilbakeslag. SpareBank 1 Hallingdal Valdres har i tillegg utarbeidd beredskapsplanar på likviditets- og kapitaldekningsområdet for i størst mogeleg grad å kunne handtere slike kriser om dei skulle oppstå.

Ved utgangen av 2014 hadde konsernet SpareBank 1 Hallingdal Valdres ein netto ansvarleg kapital på 991,5 mill. kroner. Banken brukar standardmetoden til å rekne ut kapitaldekninga. Dette gir ei kapitaldekning på 16,7 %, det same som i fjor. På morbanknivå var kapitaldekninga 15,9 % (17,7 %). Banken har ikkje tilleggskapital slik at banken si kapitaldekning er lik kjernekapitaldekninga.

Banken si kapitaldekning er i dag under målsettinga, men over eige minimumskrav og det regulatoriske kravet. Aukande kapitalkrav vil redusere kapitalbufferane framover. Skal ein nå kapitalmålet i 2017, er det viktig å følgje utviklinga tett. I dette arbeidet har banken utvikla ein kapitalplan som blir ajourført kvartalsvis. Planen skal vere eit verktoy for å kunne setje i verk tiltak i god tid. Gode resultat vil uansett vere viktig for å bygge opp tilstrekkeleg kapital til å kunne finansiere lokal vekst.

Meir informasjon om banken si kapitaldekning og kapitalstyring finn ein på banken sine heimesider www.sb1.no i Pilar 3-rapporten (sjå Om oss - Resultat - Anna finansiell informasjon).

Samfunnsansvar

Det er mange tilhøve som kjem inn under denne paraplyen. Konsernet SpareBank 1 Hallingdal Valdres med sine ulike verksemdsområde er ein viktig aktør i lokalsamfunnet der verksemdene ligg. Banken er i stor grad med å finansierer lokal utvikling i form av lån til bustader og næringsverksemd. Banken si evne og vilje til å ta del i nye prosjekt er ein sentral pilar i utviklinga av lokalsamfunnet. Konsernet med alle verksemdsområder er til saman ein betydeleg arbeidsplass for innbyggjarane. Konsernet er også ein stor skatteytar som tilfører mykje til samfunnet i form av skatteinntekter frå tilsette og selskapet. Eigedomsmeklarverksemda er ein viktig lokal aktør for omsetnaden av bustader og fritidsbustader i fjellet. Rekneskapsverksemda utfører viktige tenester for lokalt næringsliv.

Banken tek også på seg eit viktig samfunnsansvar i høve til å inngå sponsoravtaler med lokale lag og foreiningar og på denne måten gir eit viktig bidrag til lokalt kultur- og idrettsarbeid. Banken har tidlegare stått for gåveutdeling til ulike føremål, men etter at eigenkapitalen i banken vart gjort om til eigenkapitalbevis i 2012, er det no eigarane, Sparebankstiftelsen Hallingdal og Sparebankstiftelsen Øystre Slidre som står for dette arbeidet. Stiftelsane får utbytte frå banken som dei kan nytte vidare til gåveutdelingar. I 2014 delte SpareBankstiftelsen Hallingdal og Sparebankstiftelsen Øystre Slidre ut meir enn 3 millionar kroner til allmenntilgjengelige formål i Hallingdal og Valdres. Meir informasjon om sparebankstiftelsane er tilgjengeleg på nettsidene deira (www.sparebankstiftelsenhallingdal.no og www.sparebankstiftelsenoystreslidre.no).

Banken har tatt initiativet til næringsstiftelsen "Kimen til vekst" som kan gje lån til og investere i selskap i Hallingdal og Valdres. Meir informasjon er å finne på www.kimentilvekst.no

Menneskerettar

I samsvar med krav i likestillingslova og rekneskapslova skal det i årsmeldinga gjerast greie for situasjonen i konsernet når det gjeld likestilling.

Det er ikkje lønsforskjellar mellom kjønna i banken for medarbeidarar i same type stilling, men det vil vere lønsforskjell mellom stillingar ut frå stillingsinnhald og krav til kompetanse.

Arbeidstida er lik for begge kjønna, men kvinner ønskjer i større grad redusert arbeidstid enn menn. Banken har såleis ei overvekt av kvinner i deltidsstillingar.

Banken oppmuntrar og legg forholde til rette for kompetanseheving og rekruttering av kvinnelege tilsette i ledige leiarstillingar. Forholde blir lagt til rette blant anna gjennom fleksible arbeidstidsordningar, permisjonsordningar og utdanningsavtale. Store moglegheiter for å ta del i og ansvar for prosjekt og fagleg utvikling må og sjåast som eit ledd i banken sitt likestillingsarbeid.

Banken har i 2014 utøvd sitt virke i samsvar med diskrimineringslova sin formålsparagraf om å fremme likestilling, sikre like høve og å hindre diskriminering som følgje av etnisitet, nasjonalt opphav, avstamning, hudfarge, språk, religion og livssyn. Leiinga i banken er særleg merksam på dette i samband med rekruttering. I eksisterande tilsettingsforhold er merksemda retta mot løns- og arbeidsvilkår, samt høve til forfremming og personleg utvikling for medarbeidarane.

Arbeidstakarrettar og sosiale tilhøve

SpareBank 1 Hallingdal Valdres skal vere ein attraktiv og inkluderande arbeidsplass for medarbeidarar i alle aldersgrupper og livsfasar. Konsernet legg til rette for at balansen mellom arbeid, heim og fritid blir opplevd som god for alle medarbeidarar. Konsernet ønskjer å hjelpe sine tilsette til å oppretthalde ei god helse gjennom å stimulere til fysisk aktivitet.

Sjukefråveret i banken har normalt sett vore stabilt lågt og godt under gjennomsnittet i bransjen. For 2014 har det samla sjukefråværet vore på 4,6 % av total arbeidstid (mot 3,3 % i 2013). Av dette var 3,1 % legemeldt langtidssjukdom (mot 1,4 % i 2013). Datterselskapa rapporterer i all hovudsak relativ lågt sjukefråværet i året.

Legemeldt sjukefråvere	2014	2013
Morbank	4,6 %	3,3 %
SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS	5,6 %	
SpareBank 1 Regnskapshuset Hallingdal AS		2,5 %
SpareBank 1 Regnskapshuset Valdres AS		5,8 %
EiendomsMegler 1 Fjellmegleren AS	0,4 %	0,5 %

Konsernet har ikkje vore utsett for alvorlege ulykker eller ran i 2014.

Banken har eit omfattande og robust rammeverk på organisasjonsområdet som skal sørge for at arbeidstakarane sine rettar blir oppfylt:

- personalhandbok, HMS-handbok, sikkerheitshandbok, IA-avtale
- interne avtalafesta utval – tilsettingsutval og forhandlingsutval
- arbeidsmiljøutval
- møte mellom leiing og tillitsvalde
- verneombod
- etiske retningslinjer, rutine for bekymringsmeldingar, rutine for konflikthandtering
- leiarutviklingsprogram
- rådgjevarskule og læringshus
- årleg medarbeidarundersøking
- jamnlege oppfølgingsamtalar med leiar
- samlingar for nyttilsette
- livsfasepolitikk

I tillegg gjer banken mange tiltak for at både det fysiske og psykososiale arbeidsmiljøet skal vere bra.

Den årlege klimaundersøkinga er gjennomført i 2014 for alle verksemder med unntak av EiendomsMegler 1 Fjellmegleren, og er følgd opp på alle nivå. For morbanken viste undersøkinga eit særst godt resultat til tross for ein nedgang frå 2014. Banken sitt HMS-system er vedlikehalde i 2014.

Styret vurderer banken sitt arbeidsmiljø som tilfredsstillande. SpareBank 1 Hallingdal Valdres har eit eige Arbeidsmiljøutval. Arbeidsmiljøutvalet sine medlemmer og verneomboda er gitt nødvendig opplæring. Banken er IA-bedrift (Inkluderande Arbeidsliv), og har medlemsavtale med Hallingdal og Valdres Bedriftshelseteneste (HAVA BHT). Bedriftshelsetenesta har hjulpet banken med HMS-arbeidet, bl.a. gjennom deltaking på AMU-møter, gjennomføring av arbeidsplassvurderingar og ergonomiopplæring, og er disponibel i samband med oppfølging av sjukefråvere m.m.

SpareBank 1 Hallingdal Valdres har eit eige sikkerheitsutval, for å sikre nødvendig fokus og koordinering av sikkerheitsarbeidet i banken.

Morbanken held i 2014 fram med si satsing på kompetanseheving. Over mange år har banken vore sterkt delaktig i å få på plass og vidareutvikle utdanningsprogrammet innanfor alliansen, Læringshuset PM (privatmarknaden) og Læringshuset BM (bedriftsmarknaden). Ved utgangen av 2014 var 28 rådgjevarar sertifisert som SpareBank 1 Rådgjevar PM.

I 2008 vart det i bransjen godkjent ei ny autorisasjonsordning for finansielle rådgjevarar, som er inkludert i læringshuset PM. Per 31.12.2014 har banken heile 42 autoriserte finansielle rådgjevarar (AFR).

I 2009 vart bransjen og einige om eit felles krav om utdanning for skadeforsikrings-rådgjevarar, Godkjenningssordning Skadeforsikring. Også denne ordninga er no inkludert i læringshuset PM. Per 31.12.2014 har banken heile 41 godkjente skadeforsikringsrådgjevarar (GOS/GKS).

Implementeringa av autorisasjonsordninga for finansiell rådgjeving, samt godkjenningssordning skadeforsikring, har gitt banken eit kompetanseløft med større kunnskapsmessig profesjonalitet og dyktigheit i rådgjevinga overfor kundane. Banken har evna å implementere alle desse kompetanseløfta på ein god måte. Kompetanseløftet vil halde fram i dei komande åra for nye rådgjevarar, samt for dei erfarne rådgjevarane i form av årlege krav om kompetanseoppdatering.

Læringshuset BM, som er eit kompetanseprogram for bedriftsrådgjevarane i alliansen, er under stadig vidareutvikling. Dette vil gje eit kontinuerleg kompetanseløft for bedriftsrådgjevarane dei komande åra. I tillegg har me også autorisasjonsordninga for finansielle rådgjevarar og godkjenningssordninga skadeforsikring som mange av våre bedriftsrådgjevarar også er omfatta av.

I løpet av 2014 har fleire tilsette delteke på vidareutdanningsprogram, i hovudsak innafor BI-systemet.

Det ytre miljø

Konsernet har etablert ein miljøstrategi i strategisk plan for 2015-2017:

- Klimautfordringa set fokus på kva enkeltpersonar og bedrifter kan gjere for å bidra med løysingar knytt til dette – i første rekkje ved å halde miljømessig orden i eige hus.
- Konsernet skal møte klimautfordringa gjennom effektiv ressursbruk og bruke gode miljømessige løysingar i kvardagen. Dette blir synleggjort i eit eige miljøregnskap.
- Elles skal konsernet sin miljøambisjon vere på eit nivå tilsvarande det som blir stilt til bransjen.

Konsernet er lokalisert i eit distrikt med relativt store reiseavstandar. I tillegg har banken ei desentralisert organisering som gjer at det naturleg genererer ein del reiseverksemd mellom avdelingskontora. Ut frå dette har banken gjort ein del tiltak som skal gje positive effektar for miljøet i den daglege drifta. Eit mål er å redusere reiseverksemda. Difor har alle bankar i Sparebank 1-alliansen installert videokonferanseutstyr som også effektiviserer tidsbruken gjennom mindre reisetid. SpareBank 1 Hallingdal Valdres har i tillegg installert videokonferanseutstyr på alle bankkontor. Dette blir nytta til både interne og eksterne møte for å redusere reiseverksemda ytterlegare.

Konsernet skal heile tida ha fokus på å minimere den negative miljøpåverknaden gjennom reduksjon av energiforbruk og papir, betre avfallssortering, auka resirkulering og gjenbruk av elektronisk avfall.

For å få betre oversikt over kva påverknad konsernet har på det ytre miljø har konsernet fått utarbeidd ein miljørapport for å kunne identifisere utslepp, talfeste forureininga og gjere konsernet i stand til å setje i verk målretta tiltak.

Føremålet er å gje eit grunnlag for å vurdere konsernet i ein miljømessig samanheng, og for å jobbe systematisk med å minske påverknaden på det ytre miljøet.

Analysen er basert på den internasjonale standarden «A Corporate Accounting and Reporting Standard», som er utvikla av «the Greenhouse Gas Protocol Initiative» - GHG protokollen. ISO standard 14064-I er basert på denne.

Rapporteringa dekkjer forbruk knytt til transport, energi, avfall og flyreiser. Det er eit viktig prinsipp at me skal søke å redusere vår påverknad på miljøet, og gjere målretta tiltak overfor det forbruket med størst miljøbelastning.

For 2014 har konsernet sine viktigaste tiltak vore:

- Redusere reiseaktiviteten.
- Banken har ein høg andel miljømessige bygg med gode styringssystem. Tiltak er sett for å betre energistyringa og dermed redusere straumforbruket.
- Investert i utvendig kildesorteringsanlegg i Hemsedal.
- Montert straumuttak for el-bilar ved fleire kontor.

Energi- og klimaregnskap 2014:

Klimaregnskapet er inndelt i tre nivå (scope) som består av direkte og indirekte utsleppskjelder:

Scope 1: Obligatorisk rapportering inkluderer alle utsleppskjelder knytt til driftsmidlar der organisasjonen har operasjonell kontroll. Dette inkluderer all bruk av fossilt brensel for stasjonær bruk eller transportbehov (sjøveigde, leigde eller leasa køyretøy, oljekjellar osv.). Vidare blir eventuelle direkte prosessutslepp (av dei seks klimagassene) inkludert.

Scope 2: Obligatorisk rapportering av indirekte utslepp knytt til innkjøpt energi; elektrisitet eller fjernvarme/-kjøling. Dette gjeld t.d. for leigde bygg. Utsleppsfaktorane som blir nytta for elektrisitet er basert på nasjonale produksjonsmiksar, historisk femårs rullerande gjennomsnitt (IEA Stat). Den nordiske miksfaktoren dekkjer produksjonen i Sverige, Finland, Norge og Danmark og reflekterer det felles nordiske marknadsområdet (Nord Pool Spot). I høve til utsleppsfaktorar på fjernvarme blir enten faktisk produksjonsmiksar basert på innhenta informasjon frå den enkelte produsent, eller gjennomsnittsmiksar basert på IEA statistikk nytta.

Scope 3: Frivillig rapportering av indirekte utslipp knytt til innkjøpte varer eller tenester. Dette er utslipp som indirekte kan knytast til organisasjonen sine aktivitetar, men som går føre seg utanfor selskapet sin kontroll (derav indirekte). Typisk scope 3-rapportering vil inkludere flyreiser, logistikk/transport av varer, avfall, forbruk av ulike råstoff osv.

Energi- og klimaregnskap 2014:

Kategori	Forklaring	Forbruk	Enhet	Energi (MWh)	Utslipp (tCO2e)	Utslipp (fordeling)
<i>Transport</i>						
Diesel (B5)	Firmabiler	6 048.0	liter	60.0	15.3	6.3%
Diesel (B5)	Km-godtgjørelse	10 937.5	liter	108.5	27.7	11.4%
Bensin	Firmabiler	11.1	liter	0.1	-	-
Bensin	Km-godtgjørelse	11 696.8	liter	106.8	27.0	11.1%
Scope 1 total				275.4	70.1	28.8%
Elektrisitet Nordisk miks		1 708 734.0	kWh	1 708.7	155.5	63.9%
Scope 2 total				1 708.7	155.5	63.9%
<i>Flyreiser</i>						
Fly kontinentalt		2.0	Ant.reiser	-	0.2	0.1%
Fly interkontinentalt		-	Ant.reiser	-	-	-
Fly nordisk		44.0	Ant.reiser	-	1.8	0.7%
<i>Avfall</i>						
Restavfall,forbrenning		15.4	m3	-	1.5	0.6%
Restavfall,forbrenning		28 645.0	kg	-	14.4	5.9%
Scope 3 total				-	17.9	7.4%
Total				1 984.1	243.5	100.0%

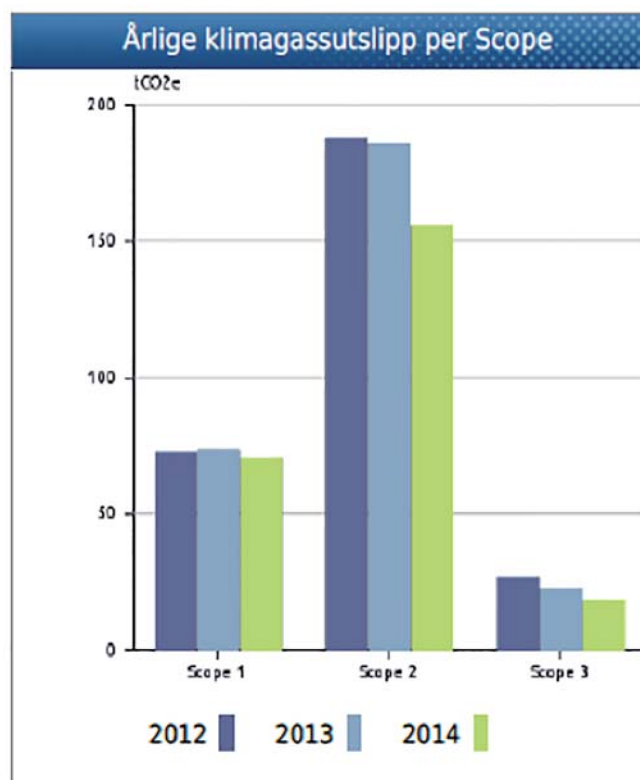
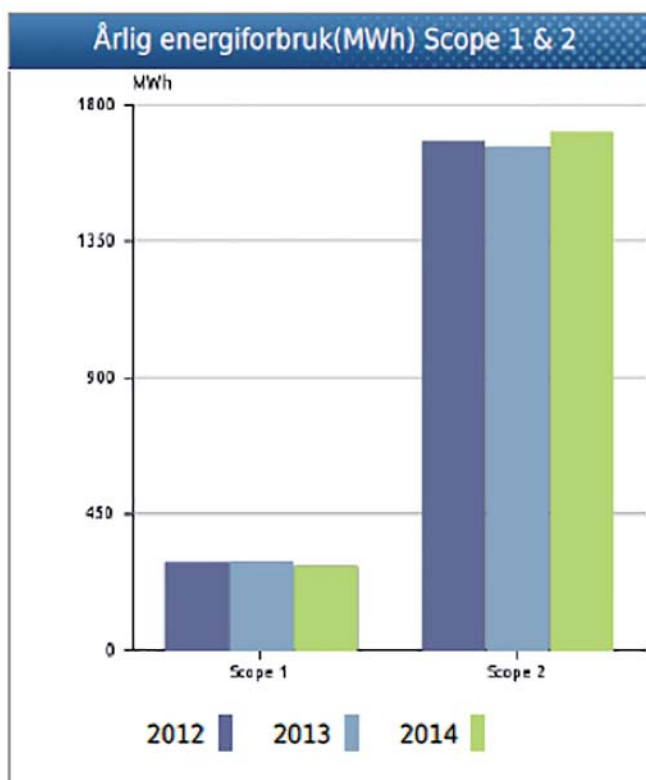
Årsrapport – Klimagassutslipp (tCO2e) for 2012–2014

Kategori	Forklaring	2012	2013	2014	% endring fra forrige år
<i>Transport</i>					
Diesel (B5)	Km-godtgjørelse	25.3	23.7	27.7	16.9%
Diesel (B5)	Firmabiler	5.9	8.7	15.3	76.9%
Bensin	Km-godtgjørelse	32.7	30.8	27.0	-12.2%
Bensin	Firmabiler	8.6	10.0	-	-99.7%
Scope 1 Utslipp		72.4	73.2	70.1	-4.2%
Elektrisitet Nordisk miks		187.7	185.7	155.5	-16.3%
Scope 2 Utslipp		187.7	185.7	155.5	-16.3%
<i>Flyreiser</i>					
Fly kontinentalt		2.1	2.1	0.2	-90.6%
Fly interkontinentalt		1.5	-	-	-
Fly nordisk		4.5	4.2	1.8	-57.0%
<i>Avfall</i>					
Restavfall,forbrenning		18.1	15.9	15.9	0.4%
Scope 3 Utslipp		26.2	22.1	17.9	-19.0%
Total		286.3	281.0	243.5	-13.3%
Prosentvis endring			-1.9%	-13.3%	

Sparebank 1 Hallingdal Valdres hadde 2014 totale klimautslipp på 243,5 tonn CO₂-ekvivalentar (CO₂e). Dette er ein nedgang på 37,5 tCO₂e frå 2013, eller 13,3 %. Utslepp frå elektrisitetsforbruket er redusert med 16,3 %. Dette kjem ikkje av mindre forbruk, men frå utrekning av utslpps faktoren i Norden. Det viser at den elektriske energien i 2014 vart produsert med eit større innslag av fornybar energi og dermed lågare utslpps faktor.

Nøkkeltal – Energi og klimaindikatorar:

Navn	Enhet	2012	2013	2014	% endring fra forrige år
Totale utslipp(S1+S2+S3) (tCO ₂ e)		286.3	281.0	243.5	-13.3%
Totalt energiforbruk Scope 1+2 (MWh)		1 960.1	1 945.9	1 984.1	2.0%
Totale tCO ₂ e/årsverk		1.8	1.8	1.6	-12.7%
Total tCO ₂ e/omsetning		1.4	1.0	0.8	-19.8%
Årsverk		160.4	156.0	154.8	-0.8%

Konsernet har i 2014 ein reduksjon i utslipp per årsverk frå 1,8 tCO₂e til 1,6 tCO₂e i hovudsak som følgje av færre reiser med fly. For framtidige år forventar konsernet at målretta tiltak vil kunne redusere utslipp per årsverk ytterlegare.

Me kjenner ikkje til at konsernet har hatt nokon miljøpåverknad ut over forbruket som kan omreknast til CO₂, og har difor ingen rapportering på utslipp til jord, vatn, eller støy.

Arbeid mot korrupsjon

I eit konsern der alle verksemdar driv etter konsesjon frå Finanstilsynet er det naturleg at arbeid mot korrupsjon blir flagga høgt. Dette blir i hovudsak gjort i form av etiske retningslinjer for selskapa. I tillegg møter ein lovkrav som representerer tiltak mot korrupsjon. T.d. må styremedlemene, dagleg leiar og fagansvarleg i selskap som skal drive eigedomsmekling, leggje fram politiattest for å kunne ha stillinga/vervet. Innafor regnskapsverksemda må alle som vil oppnå autorisasjon leggje fram politiattest og i banken må alle tilsette kunne framvise politiattest før ein går inn i ei stilling. Me andre ord er det gode sikkerheitsventilar her.

Alle selskap i konsernet med fast tilsette har utarbeidd etiske retningslinjer som skal følgjast. I bl.a. morbanken sine etiske retningslinjer er det eit eige punkt som går på økonomiske fordelar og gåver mm. Dette punktet seier at ingen tilsette eller tillitsvalde kan ta i mot økonomiske fordelar eller gåver frå kundar eller frå andre av banken sine forretningsforbindelsar. Unntaket er vanlege merksemdsgåver i samband med jul eller andre spesielle høve.

Ved forhandlingar skal den tilsette/tillitsvalde vise særleg aktsemd i høve til dette.

Retningslinjene regulerer også korleis ein tilsett eller tillitsvald går fram om han eller ho mottok ei slik gåve av ikkje ubetydeleg verdi.

Dei etiske retningslinjene er slått opp på alle matrom i banken. I tillegg blir dei tatt opp på allmøter i regi av banken sitt sikkerheitsutval.

Ut frå dei retningslinjene, lovreglar og fokuset arbeid mot korrupsjon har, er det grunn til å tru at konsernet driv eit viktig arbeid mot korrupsjon. Fokuset vil vere der framover også, slik at dette arbeidet vil halde fram.

Nokre fakta

Ved utgangen av året hadde konsernet 176 heil- og deltidstilsette. Samla årsverk ved utgangen av året var på 155 (mot 156 i 2013).

Tilsette i konsernet per 31.12.14 fordelte seg med 68 % kvinner og 32 % menn. I morbanken var fordelinga 60 % kvinner og 40 % menn. På leiarnivå er kvinneandelen i konsernet 35 % og i morbanken 32 %. I styret er samansetninga 5 menn og 2 kvinner.

Kjønnsfordeling	Morbank	Konsern
Kvinner	60 %	68 %
Menn	40 %	32 %
Tilsette	96	176
Årsverk	89	155

Gjennomsnittsalderen for tilsette i dotterselskapa er 46 år i SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS, 38 år i EiendomsMegler 1 Fjellmegleren AS og i morbanken 47 år. Gjennomsnittsalderen for kvinnene i morbanken er 46 år, og 48 år for menn. På leiarnivå er gjennomsnittsalderen 49 år for kvinnene og 50 år for menn.

Gjennomsnittsalderen i 2014	Morbank	SB1 Regnskapsh. ValHall AS	EM1 Fjellmegleren
Alle tilsette	47 år	46 år	38 år
Kvinner	46 år	45 år	37 år
Menn	48 år	51 år	40 år
Kvinnelege leiarar	49 år	43 år	–
Mannlege leiarar	50 år	46 år	40 år

I løpet av 2014 har banken fått 7 nye medarbeidarar i fast stilling eller lengre vikariat.

Turnover i morbanken har som tidlegare år vore låg i 2014. Totalt 6 personar i fast stilling har slutta. Av desse har 3 personar slutta som følgje av naturleg avgang og 1 person har byrja i anna stilling i konsernet. Reell turnover er dermed på 2 personar, som tilsvarar 2,1 % mot 1,1 % året før. I 2014 var gjennomsnittsansieniteten i morbanken på 14 år.

Banken sine dotterselskap

Alle dotterselskap er heileigde av morselskapet.

Driftsinntekter	31.12.14	31.12.13	Endring
EiendomsMegler 1			
Fjellmegleren AS	31.669	22.471	9,198
HallingRegnskap AS*	0	0	0
SpareBank 1			
Hallingdal Eigedom AS	8.684	9.469	-785
SpareBank 1			
Hallingdal Invest AS	201	851	650
SB1 Regnskapshuset			
ValHall AS	34.830	27.650	7.180
SB1 Regnskapshuset			
Valdres AS*		18.558	-18.558
SpareBank 1 ValHall			
Eigedomsutvikling AS	3,374	694	2.680
Valdres Regnskap AS	0	0	0
Sum	78.758	79.693	-935

* Selskapet fusjonerte med SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS med verknad frå 1.1.2014.

Dei samla inntektene går litt ned i 2014, men EiendomsMegler 1 FjellMegleren AS kan vise til ein inntektsvekst på heile 41 %. Selskapet leverer også eit svært godt årsresultat.

Resultat før skatt	31.12.14	31.12.13	Endring
EiendomsMegler 1			
Fjellmegleren AS	2.714	1.298	1.416
HallingRegnskap AS*	-5	-7	2
SpareBank 1 Hallingdal Eigedom AS	439	1.524	-1.085
SpareBank 1 Hallingdal Invest AS	-771	-707	-64
SB1 Regnskapshuset ValHall AS	-5.387	-492	-4.895
SB1 Regnskapshuset Valdres AS		412	-412
SpareBank 1 ValHall Eigedomsutvikling AS	-1.231	-361	-870
Valdres Regnskap AS*	-5	0	-5
Sum	-4.246	1.667	5.913

* Selskapet fusjonerte med SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS med verknad frå 1.1.2014.

Driftsresultatet i dei andre selskapa er redusert i 2014 og dei fleste leverer negative resultat. Morbanken har gitt konsernbidrag til to av dotterselskapa med negativt skattemessig resultat jf. oversikt på side 14.

EiendomsMegler 1 Fjellmegleren AS

Selskapet vart stifta i 2000. SpareBank 1 Hallingdal kjøpte i 2007 85 % av aksjane i selskapet. Dei resterande 15 % vart kjøpt i 2011. I 2011 vart EiendomsMegleren Ringerike Hadeland sine avdelingar på Gol og i Hemsedal fisjonert ut og fusjonert inn i selskapet. Banken kjøpte same året selskapet Hemsedal EiendomsMegling AS i Hemsedal. Denne verksemda er også fusjonert inn i selskapet. Etter denne fusjonen vart selskapsnamnet endra til EiendomsMegler 1 Fjellmegleren AS. Selskapet driv eigedomsmeikling på Geilo, Ål, Gol og Hemsedal. I tillegg vart det opna avdeling i Valdres i 2014 med kontor på Fagernes, Heggnes og Beitostølen slik at selskapet dekkjer no det same geografiske området som banken. Selskapet har 14 tilsette. Aktiviteten i marknaden har vore svært god i 2014 og selskapet kan vise til eit rekordhøgt sal. Resultatet etter skatt for 2014 viser eit overskot på kr 1.957.000. I 2013 var overskotet på kr 913.000.

SpareBank 1 Hallingdal Eigedom AS

Selskapet driv med utleige og drift av fast eigedom og driftslausøyre. Selskapet vart stifta i mai 2005. I 2011 vart selskapa SpareBank 1 Ål Eigedom AS og SpareBank 1 Hemsedal Eigedom AS fusjonert inn i selskapet SpareBank 1 Gol Eigedom som samstundes skifta namn til SpareBank 1 Hallingdal Eigedom AS. Selskapet leiger ut lokale og driftslausøyre til banken på Gol, Ål og i Hemsedal. I tillegg leiger selskapet ut lokale til dotterselskapet EiendomsMegler 1 Fjellmegleren AS på Ål, Gol og i Hemsedal, og til SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS i Hemsedal. I tillegg leiger

selskapet ut lokale til enkelte andre eksterne leigetakarar i Hemsedal og på Ål. Selskapet har 2 tilsette i deltidsstillingar og leiger i tillegg funksjonen som dagleg leiar frå fellestene i morbanken. Resultatet etter skatt i 2014 vart eit overskot på kr 363.000. I 2013 var overskotet på kr 1.249.000. Selskapet sine lokale i Ålingen Kjøpesenter på Ål vart seld i januar 2015.

SpareBank 1 Hallingdal Invest AS

Selskapet har som føremål å investere i verksemdar. Selskapet vart stifta i 1982 som eit eigedomsselskap, men endra namn og føremål i 2006. I 2009 kjøpte selskapet eit tomteområde på Flå der målet er å utvikle det for sal til utbyggjarar. Utbygging av feltet starta i 2012 og i løpet av 2013 og 2014 er 4 bygg med til saman 8 leilegheiter ferdigstilte. Per i dag er feltet detaljregulert for 20 nye einingar. Heile feltet omfattar ytterlegare 100 einingar. Selskapet har ingen tilsette. Resultatet etter skatt i 2014 vart eit underskot på kr 555.000 mot eit underskot på kr 504.000 i 2013.

SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS

Selskapet vart stifta i 1998. SpareBank 1 Hallingdal kjøpte alle aksjane i selskapet i mai 2012. Same året vart banken sitt dotterselskap Hemsedal Regnskap AS fusjonert inn i selskapet. I 2014 fusjonerte selskapet med SpareBank 1 Regnskapshuset Valdres AS. Ved utgangen av året har selskapet 66 tilsette ved avdelingane på Flå, Nes, Gol og Hemsedal, Fagernes, Heggnes og Beitostølen. Selskapet har vore gjennom store omstillingar i 2014 med fusjon, omorganisering og bytte av regnskapssystem. Resultatet etter skatt vart eit underskot på kr 3.932.000 mot eit underskot på kr 357.000 i 2013.

SpareBank 1 Regnskapshuset Valdres AS

Selskapet vart stifta i 1992. SpareBank 1 Hallingdal kjøpte alle aksjane i selskapet i januar 2012. Selskapet vart 2014 fusjonert med SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS og eksisterer ikkje etter fusjonen.

SpareBank 1 ValHall Eigedomsutvikling AS

Selskapet vart stifta i 2009 og var tidlegare eit dotterselskap under SpareBank 1 Hallingdal Invest AS. I 2013 har morbanken overteke alle aksjane i selskapet. Selskapet eig forretningsbygg på Heggnes og Beitostølen der konsernet driv si verksemd, samt "veksthuset" i Hemsedal (del av tidlegare COOP-bygget). Selskapet har i 2014 inngått ei langsiktig leigekontrakt på lokala på Fagernes (Skifervegen 4) og gjennomført ei større utbygging av lokala som no husar både bank, eigedomsmeiklar og regnskap. Selskapet har 2 tilsette i deltidsstillingar. Resultat etter skatt i 2014 vart eit underskot på kr 1.231.000. I 2013 var underskotet 360.000.

HallingRegnskap AS og Valdres Regnskap AS

Desse selskapa vart stifta i juni 2013 samstundes med at dei tidlegare selskapa med desse namna endra namn til høvesvis SpareBank 1 Regnskapshuset Hallingdal AS og SpareBank 1 Regnskapshuset Valdres AS. Dette er "sovande" selskap som er stifta for å beskytte selskapsnamna.

Fortsatt drift

I samsvar med lov om årsrekneskap m.v. § 3-3a, stadfester styret at føresetnadane for fortsett drift er til stades, og årsrekneskapen er sett opp etter denne føresetnaden.

Framtidsutsikter

2015 blir eit år der utfallet er meir usikkert enn på mange år. Alle dei tre store drivarane i norsk økonomi er i endring – oljepris, valuta og rente. Dette vil også påverke SpareBank 1 Hallingdal Valdres. Ei fortsatt negativ utvikling i valuta gjennom svekking av den norske krona vil auke tapsrisikoen på våre valutalån. Eit lågare rentenivå vil presse rentemarginen nedover. Med ei forventning om ein moderat utlånsvekst vil dette mest sannsynleg gje lågare netto renteinntekter samanlikna med 2014.

På den positive sida forventar me ein vekst i den viktigaste næringa i vårt marknadsområde – fleire overnattingsdøgn

knytt til turisme. Etterspørselen etter fritidsbustader auka kraftig i 2014, og me forventar ein positiv vekst også i 2015. Tilbodet av fritidsbustader er avgrensa og det kan stimulere til igangsetting av fleire nye prosjekt. Me trur på ein vekst i bedriftsmarknaden som vil medføre auka etterspørsel etter alle tenestene me leverer.

I sum forventar me eit lågare resultat i 2015 samanlikna med det svært gode resultatet i 2014. Konsernet er svært solid og med ei kjernekapitaldekning godt over krav som myndigheitene stiller inkludert bufferar. Konsernet er rigga får å gjennomføre planane for 2015 og kunne handtere alle risikofaktorane i verksemda.

Styret ønskjer å takke banken sine tilsette for innsatsen gjennom 2014. Solid innsats i alle ledd i organisasjonen har gitt banken eit godt utgangspunkt for 2015. Styret vil også takke kundar, tillitsvalde og andre forbindelsar som er viktige for banken si verksemd og framleis sterke posisjon i marknaden.

Ein syner elles til rekneskapen med notar

Hallingdal, 31. desember 2014 / 11. februar 2015

Kjell Vidar Bergo (sign.)   Åge Sandsengen (sign.)   Sissel Bjørøen (sign.)
styreformann   nestformann

Odd Holde (sign.)   Tore Østlund (sign.)   Kristin Ourom (sign.)

Vidar Isungset (sign.)   Knut Oscar Fleten (sign.)
adm. banksjef

6. Resultatrekneskap

Tal i tabellar er i heile 1000 kroner

	Note	2014 Morbank	2014 Konsern	2013 Morbank	2013 Konsern
Renteinntekter og liknande inntekter					
Renter og liknande innt. av utlån til og fordr. på kred.inst.		6 916	7 116	3 894	3 933
Renter og liknande innt. av utlån til og fordr. på kundar		306 448	302 687	285 073	281 898
Renter og likn. innt. av sertifi., obl. og and. renteb. v.pap.	1	9 137	9 137	8 595	8 595
Andre renteinntekter og liknande inntekter		1 981	1 999	1 537	1 553
Sum renteinntekter og liknande inntekter		324 482	320 939	299 099	295 979
Rentekostnader og liknande kostnader					
Renter og liknande kostn. på gjeld til kred.institusjonar		2 510	2 628	4 703	4 814
Renter og liknande kostn. på innsk. frå og gjeld til kundar		112 184	112 132	106 549	106 465
Renter og liknande kostn. på utstedte verdipapir		44 962	44 962	38 370	38 370
Andre rentekostnader og liknande kostnader		9 598	9 620	8 365	8 367
Sum rentekostnader og liknande kostnader		169 254	169 342	157 987	158 016
NETTO RENTE- OG KREDITTPROVISJONSINNTEKTER		155 228	151 597	141 112	137 963
Utbytte og andre innt. av v.pap. med var. avkastning					
Inntekter av aksjar, andelar og andre verdipapir med var. avkast.	2	17 269	17 269	5 031	5 031
Inntekter av eigarinteresser i tilknytt selskap	2	13 339	29 446	9 168	19 562
Inntekter av eigarinteresser i konsernselskap	2	-14 399	-	-5 131	-
Sum utbytte og andre inntekter av v.pap.med var. avkastning		16 209	46 715	9 068	24 593
Provisjonsinntekter og inntekter frå banktenester					
Garantiprovisjon	5	1 537	1 537	1 396	1 396
Andre gebyr og provisjonsinntekter	6	68 772	68 772	61 079	61 079
Sum provisjonsinntekter og inntekter frå banktenester		70 309	70 309	62 475	62 475
Provisjonskostnader og kostnader ved banktenester					
Andre gebyr og provisjonskostnader		5 678	5 678	7 020	7 020
Netto verdiendr, gev./-tap på val. og v.papir som er oml.m.					
Nto verdiendr., gev./-tap på sertifikat, obl.og andre renteb. v.pap.		1 775	1 775	569	569
Nto verdiendr., gev./-tap på aksjar og and. v.pap. med var.avkastn.		3 158	3 158	3 039	3 057
Nto verdiendr., gev./-tap på valuta og finansielle derivater	12	960	960	972	972
Sum nto verdiendr, gev./-tap på val. og v.papir som er oml.m.		5 893	5 893	4 580	4 598
Andre driftsinntekter					
Driftsinntekter faste eigedomar	4	106	1 590	156	1 463
Andre driftsinntekter		2 470	72 313	2 647	69 305
Sum andre driftsinntekter		2 576	73 903	2 803	70 768
SUM ANDRE INNTEKTER		89 309	191 142	71 906	155 414
SUM NETTO DRIFTSINNTEKTER		244 537	342 739	213 018	293 377

	Note	2014 Morbank	2014 Konsern	2013 Morbank	2013 Konsern
Løn og generelle administrasjonskostnader					
Løn	8a	51 867	94 566	49 544	90 576
Pensjonar	9	9 030	10 717	5 385	7 027
Sosiale kostnader		8 541	18 143	7 996	14 015
Administrasjonskostnader		31 907	31 716	32 363	31 841
Sum løn og generelle administrasjonskostnader		101 345	155 142	95 288	143 459
Avskrivningar m.v. av varige dr.middel og immatr. eigned.					
Ordinære avskrivningar	4	3 629	16 154	3 509	15 223
Nedskrivning goodwill		–	5 000	–	–
Sum avskrivningar m.v. av varige dr.middel og immatr. eigned.		3 629	21 154	3 509	15 223
Andre driftskostnader					
Driftskostnader faste egedomar		163	2 778	1 246	3 274
Andre driftskostnader	7	23 600	32 754	20 316	27 886
Sum andre driftskostnader		23 763	35 532	21 562	31 160
SUM DRIFTSKOSTNADER		128 737	211 828	120 359	189 842
DRIFTSRESULTAT FØR TAP		115 800	130 911	92 659	103 535
Tap på utlån og garantiar					
Tap på utlån	3	14 375	14 375	10 448	10 448
Tap på garantiar		–	–	528	528
Sum tap på utlån, garantiar m.v.		14 375	14 375	10 976	10 976
Nedskrivning/reversering av nedskrivning og gevinst/tap på verdipapir som er anleggsmidlar					
Gevinst/tap		10 503	10 503	881	881
Sum nedsk/rev av nedsk og gev/tap på vp som er anl.m.		10 503	10 503	881	881
RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD		111 928	127 039	82 564	93 440
Skatt på ordinært resultat	14	24 131	22 971	20 860	21 280
RESULTAT AV ORDINÆR DRIFT ETTER SKATT		87 797	104 068	61 704	72 160
RESULTAT FOR REKNESKAPSÅRET		87 797	104 068	61 704	72 160
Overføringer og disponeringar:					
Overføringer					
Overført frå gåvefond		-150		-1 003	
Sum overføringer		-150		-1 003	
Disponeringar					
Utbytte på aksjar / grunnfondsbevis		21 900		15 400	
Overført til grunnfondskapital		7 762		5 367	
Overført til gåvefond og/eller gaver		150		1 003	
Overført til utjamningsfond		58 135		40 937	
Sum disponeringar		87 947		62 707	
SUM OVERFØRINGAR OG DISPONERINGAR		87 797		61 704	

7. Balanse per 31. desember 2014

Tal i tabellar er i heile 1000 kroner

EIGEDELAR	Note	2014 Morbank	2014 Konsern	2013 Morbank	2013 Konsern
Kontantar og fordringar på sentralbankar		238 049	238 049	77 975	77 975
Utlån til og fordringar på kredittinstitusjonar					
Utlån til og fordr. på kred.inst. utan avtalt løpet.el.opps.frist		628 293	629 507	79 161	79 338
Sum utlån til og fordringar på kredittinstitusjonar		628 293	629 507	79 161	79 338
Utlån til og fordringar på kundar					
Kasse-/drifts- og brukskredittar		1 223 941	1 180 997	1 336 693	1 322 030
Byggjelån		236 407	236 407	212 324	212 324
Nedbetalingslån		5 309 242	5 235 629	4 995 720	4 917 058
Sum utlån før nedskrivning		6 769 590	6 653 033	6 544 737	6 451 412
- Individuelle nedskrivningar	3	18 889	18 889	15 052	15 052
- Gruppevise nedskrivningar	3	30 000	30 000	28 500	28 500
Sum netto utlån og fordringar på kundar		6 720 701	6 604 144	6 501 185	6 407 860
Overtekne eigedelar	3	23 499	23 499	22 099	22 099
Sertifikat, obligasjonar og andre rentebær. verdipapir m/fast avkastning					
Utstedt av det offentlege – Sertifikat og obligasjonar		21 989	21 989	21 989	21 989
Utstedt av andre – Sertifikat og obligasjonar		362 629	362 629	337 025	337 025
Sum sertifikat, obl. og andre rentebærande verdipapir	1	384 618	384 618	359 014	359 014
Aksjar og andre verdipapir m/var. avkastning					
Aksjar, andelar og grunnfondsbevis	2	297 142	312 212	179 450	194 526
Andelar i ansvarlege selskap, kommandittselskap m.v.	2	1 045	1 045	1 045	1 045
Sum aksjar og andre verdipapir m/var. avkastning		298 187	313 257	180 495	195 571
Eigarinteresser i tilknytt selskap	2	51 552	124 684	90 326	148 579
Eigarinteresser i konsernselskap	2	43 410	–	52 294	–
Immaterielle eigedelar					
Goodwill	4	–	12 135	–	23 490
Utsett skattefordel	14	3 149	4 816	2 602	4 486
Sum immaterielle eigedelar		3 149	16 951	2 602	27 976
Varige driftsmiddel					
Maskinar, inventar og transportmidlar		7 869	12 494	6 122	9 832
Bygningar og andre faste eigedomar		3 415	106 802	3 415	101 820
Andre varige driftsmidlar		5 196	5 196	6 296	6 335
Sum varige driftsmiddel	4	16 480	124 492	15 833	117 987
Andre eigedelar					
Andre eigedelar		15 305	30 812	15 141	30 836
Sum andre eigedelar		15 305	30 812	15 141	30 836
Forskotsbetalingar og opptente ikkje mottekne inntekter					
Opptente ikkje mottekne inntekter		23 939	50 757	45 184	66 960
Overfinansiering av pensjonsforpliktingar	9	2 407	4 186	2 492	3 610
Andre forskotsbetalte ikkje påløpte kostnader		509	1 401	4 214	8 281
Sum forskotsbetalingar og opptente ikkje mottekne inntekter		26 855	56 344	51 890	78 851
SUM EIGEDELAR	10,11	8 450 098	8 546 357	7 448 015	7 546 086

GJELD OG EIGENKAPITAL		2014	2014	2013	2013
	Note	Morbank	Konsern	Morbank	Konsern
GJELD					
Gjeld til kredittinstitusjonar					
Lån og inns. frå kred.inst. utan avtalt løpetid eller opps.frist		–	–	–	13 369
Lån og inns. frå kred.inst. med avtalt løpetid eller opps.frist		100 000	100 000	100 000	99 698
Sum gjeld til kredittinstitusjonar	10,11	100 000	100 000	100 000	113 067
Innskot frå og gjeld til kundar					
Innskot frå og gjeld til kundar utan avtalt løpetid		4 253 063	4 247 827	4 134 564	4 130 359
Innskot frå og gjeld til kundar med avtalt løpetid		1 390 539	1 390 539	611 178	611 178
Sum innskot frå og gjeld til kundar	10,11	5 643 602	5 638 366	4 745 742	4 741 537
Gjeld stifta v/utsteding av verdipapir					
Sertifikat og andre kortsiktige låneopptak		–	–	99 963	99 963
Obligasjonsgjeld	13	1 580 765	1 580 765	1 459 090	1 459 090
Sum gjeld stifta v/utsteding av verdipapir	10,11	1 580 765	1 580 765	1 559 053	1 559 053
Anna gjeld					
Anna gjeld		72 372	75 295	59 207	63 076
Sum anna gjeld		72 372	75 295	59 207	63 076
Påløpte kostnader og forskotsbetalte inntekter		15 912	26 257	14 812	24 959
Avsetningar for påløpte kostnader og forpliktingar					
Pensjonsforpliktingar	9	14 085	14 085	11 585	11 660
Spesifiserte avsetningar på garantiansvar		400	400	400	400
Andre avsetningar påløpte kostnader / forpliktingar		–	–	–	–
Utsett skatt		–	3 036	–	4 960
Sum avsetningar for påløpte kostnader og forpliktingar		14 485	17 521	11 985	17 020
SUM GJELD		7 427 136	7 438 204	6 490 799	6 518 712
EIGENKAPITAL:					
Innskote kapital					
Eigenkapitalbevis		805 700	805 700	805 700	805 700
Overkursfond		11 581	11 581	11 581	11 581
Kompensasjonsfond		1 176	1 176	1 176	1 176
Sum innskote eigenkapital		818 457	818 457	818 457	818 457
Opptent kapital					
Utjamningsfond		102 749	102 749	44 614	44 614
Grunnfondskapital		90 167	90 167	82 406	82 406
Gåvefond		11 589	11 589	11 739	11 739
Fond for vurderingsulikheiter		–	87 718	–	72 842
Anna eigenkapital		–	-2 527	–	-2 684
Sum opptent eigenkapital		204 505	289 696	138 759	208 917
SUM EIGENKAPITAL		1 022 962	1 108 153	957 216	1 027 374
SUM GJELD OG EIGENKAPITAL		8 450 098	8 546 357	7 448 015	7 546 086
POSTAR UTANOM BALANSEN					
Betinga forpliktingar					
Garantiar	5	638 064	638 064	632 109	632 109

Hallingdal, 31. desember 2014/11. februar 2015

Kjell Vidar Bergo (sign.) Åge Sandsengen (sign.) Sissel Bjørøen (sign.)
styreformann nestformann

Odd Holde (sign.) Tore Østlund (sign.) Vidar Isungset (sign.) Kristin Ourom (sign.)

8. Endring i egenkapital

	Innskote kapital			Opptent kapital			
	Eigarandels- kapital	Overkurs- fond	Kompensa- sjonsfond	Grunnfonds- kapital	Utjamnings- fond	Gåvefond	Sum
Eigenkapital 01.01.2014	805 700	11 582	1 176	82 405	44 614	11 739	957 216
Endring gáver						-150	-150
Árets resultat				7 762	80 035		87 797
Utbytte					-21 900		-21 900
Eigenkapital 31.12.2014	805 700	11 582	1 176	90 167	102 749	11 589	1 022 963
Eigenkapital 01.01.2013	805 700	11 582	1 176	77 038	3 678	12 742	911 916
Endring gáver						-1 003	-1 003
Árets resultat				5 367	56 336		61 703
Utbytte					-15 400		-15 400
Eigenkapital 31.12.2013	805 700	11 582	1 176	82 405	44 614	11 739	957 216

Konsern:	Sum 2014	Sum 2013
Eigenkapital 01.01.	1 027 374	970 324
Verdiendring innarbeiding av felleskontrollert verksemd	-1 239	1 293
Disponert av gåvefond	-150	-1 003
Utbytte	-21 900	-15 400
Árets overskot	104 068	72 160
Eigenkapital 31.12	1 108 153	1 027 374

Fordeling av egenkapitalbevis

Sparebankstiftelsen Hallingdal	7.130.445 bevis	88,50 %
Sparebankstiftelsen Øystre Slidre	926.555 bevis	11,50 %

	01.01.2015	01.01.2014
Eigarandelskapital	861 896	805 700
Overkursfond	11 582	11 582
Utjamningsfond	102 749	44 614
A: Sum egenkapitalbevis eigarane sin kapital	976 227	861 896
Grunnfondskapital eks. gáver	90 167	82 405
Kompensasjonsfond	1 176	1 176
B: Samfunnseigd kapital	91 343	83 581
Eigarandelsbrók (A/[A+B])	91,44 %	91,16 %

9. Kontantstrømoppstilling

	2014 Morbank	2013 Morbank	2014 Konsern	2013 Konsern
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter				
Renteinnbetalinger, provisjonsinnbetalinger og gebyr fra kunder	399 866	327 496	396 105	324 321
Renteutbetalinger, provisjonsutbetalinger og gebyr til kunder	-112 251	-106 905	-112 199	-106 821
Utbetalinger av renter på andre lån	-57 489	-49 624	-57 629	-49 737
Innbetalinger av renter på andre lån	18 059	14 141	18 277	14 196
Innbetalinger av utbytte	25 093	1 977	46 715	15 373
Innbetalinger fra andre driftsinntekter	2 576	2 803	73 903	70 768
Utbetalinger til andre leverandører for varer og tenester	-55 450	-47 409	-72 257	-63 451
Utbetalinger til tilsette, pensjonsrapportering, arb.givaravg., skattetrekk m.v.	-66 768	-63 304	-121 447	-114 515
Utbetalinger av skatter og offentlige avgifter	-20 909	-9 807	-18 698	-11 252
Netto resultat ved handel med verdipapir for kortsiktige formål	-107 102	-55 232	-107 096	-69 531
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	25 625	14 136	45 674	9 351
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter				
Innbetalinger på tidlegare avskrivne fordringar	175	98	175	98
Netto auke utlån til kunder	-235 467	-638 187	-212 235	-633 530
Utbetalinger ved kjøp av aksjar og delar i andre foretak	-	-10 526	-16 117	-6 331
Innbetalinger ved sal/kapitalnedsettingar aksjar	18 976	12 086	18 976	12 086
Innbetalinger ved sal av driftsmidler mv.	-	6 388	-	-
Utbetalinger ved kjøp av driftsmidler mv.	-4 275	-1 595	-16 304	-17 885
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-220 591	-631 736	-225 505	-645 562
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter				
Netto auke innskot fra kunder	897 860	226 589	896 829	232 743
Netto endring innskot fra Norges Bank og andre finansinstitusjonar	-	-150 000	-13 067	-138 078
Netto betaling ved endring av obligasjonsgjeld	121 675	491 563	121 675	491 563
Netto betaling ved endring av sertifikater	-99 963	99 963	-99 963	99 963
Utbetalinger av utbytte	-15 400	-9 185	-15 400	-9 185
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	904 172	658 930	890 074	677 006
Netto kontantstrøm for perioden	709 206	41 330	710 243	40 795
Netto endring i kontantar og kontantekvivalentar	709 206	41 330	710 243	40 795
Behaldning kontantar og kontantekvivalentar ved periodens start	157 136	115 806	157 313	116 518
Behaldning kontantar og kontantekvivalentar ved periodens slutt	866 342	157 136	867 556	157 313
Avstemming				
Resultat før skattekostnad	111 928	82 564	127 039	93 440
Betalt skatt i perioden	-20 909	-9 807	-22 297	-8 879
Gåver	-150	-10 187	-150	-10 187
Ordinære avskrivningar	3 628	3 509	16 154	15 223
Nedskrivning anleggsmidler	-	-	5 000	-
Andre ikkje-kontantpostar	23 259	13 105	14 375	10 976
Netto betaling ved handel med verdipapir for kortsiktige formål	-123 498	-57 724	-123 492	-72 041
Skilnad mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger i pensjonsordningar	2 670	454	1 934	-260
Endring i andre tidsavgrensingspostar	28 697	-7 778	27 111	-18 921
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	25 625	14 136	45 674	9 351
Kontantar og kontantekvivalenter er definert som:				
- Kontantar og fordringar på sentralbankar	238 049		238 049	
- Utlån til og fordringar på kredittinstitusjonar	628 293		629 507	

10. Notar til konsernrekneskapen 2014

Tal i tabellar er i heile 1000 kroner

INNHALD

- Generelle rekneskapsprinsipp
- 1. Obligasjonar og andre renteberande verdipapir
Ansvarlege lån
- 2. Aksjar, aksjefond og grunnfondsbevis
Felles kontrollert verksemd
Dotterselskap
- 3. a. Risikoklassifisering av utlånsporteføljen
b. Tap på utlån
c. Utlån fordelt etter næring og geografi
d. Aldersfordeling på forfalle, men ikkje nedskrivne utlån
e. Verkeleg verdi utlån
f. Boligkreditt
g. Overtatte egedelar
- 4. Varige driftsmidlar – avskrivningar
- 5. Garantiansvar
- 6. Provisjonar og gebyr
- 7. Andre driftskostnader
- 8. a. Tillitsvalde og tilsette
b. Ekstern revisjon
- 9. Pensjonsforpliktingar
- 10. Finansiell risikokommentar
Renteendringstidspunkt på egedelspostar og gjeld/eigenkapital
- 11. Likviditetsrisiko
Restløpetid på egedelspostar og gjeld/eigenkapital
- 12. Finansielle derivat
- 13. Gjeld
- 14. a. Utrekning av betalbare skattar
b. Utsett skatt
- 15. Kapitaldekning
- 16. Transaksjonar nærstående selskap

Generelle rekneskapsprinsipp

GENERELT

Bankens årsrekneskap for 2014 er utarbeidd i samsvar med rekneskapslova frå 1998, forskrift om årsregnskap for banker samt god rekneskapsskikk. Under nokre av notane er det teke inn ytterlegare forklaringar og vist til postar i resultatrekneskap og balanse. Alle beløp i resultatregnskap, balanse og notar er i heile tusen kroner dersom ikkje anna er oppgitt. Årsrekneskapen er utarbeidd i samsvar med reglane i NGAAP (Norwegian Generally Accepted Accounting Principles).

Bruk av estimat

Leiinga har brukt estimat og føresetnader som har påverka resultatrekneskapen og verdsettinga av egedelar og gjeld, samt usikra egedelar og forpliktingar på balansedagen i utarbeidinga av rekneskapen i samsvar med god rekneskapsskikk.

Periodisering av renter, provisjonar og gebyr

Renter, provisjonar og gebyr ført i resultatrekneskapen etter kvart som desse blir opptent som inntekter eller kjem på som kostnader. Utrekningar viser at etableringsgebyr på utlån ikkje overstig kostnadene ved etablering av det einskilde utlån. Etableringsgebyret blir difor ikkje periodisert over lånet si løpetid.

Inntektsføring/kostnadsføring

Forskotsbetalte inntekter ved slutten av året blir periodisert og ført som gjeld i balansen. Opptente, ikkje betalte inntekter ved slutten av året blir inntektsført og ført som egedel i balansen. På engasjement der det blir gjort nedskrivningar for tap, blir renteinntekter resultatført ved bruk av effektiv rentemetode. Aksjeutbytte blir inntektsført i det året det blir utbetalt. Realisert kursgevinst/-tap resultatførast i gjennomsnittleg kost-prinsippet. Kjøp og sal av verdipapir blir bokført på oppgjerstidspunktet.

UTLÅN – FORKLARINGAR OG DEFINISJONAR

Vurdering av utlån

Banken sine utlån blir i utgangspunktet vurdert til pålydande med unntak av tapsutsette og misleghalde lån. Eit engasjement blir definert som garantiar, kausjonsansvar, innvilga rammekredittar og nedbetalingsslån inkludert opptente, men ikkje betalte renter, gebyr og provisjonar. Banken sine utlån er vurdert til verkeleg verdi på utbetalingstidspunktet. I etterfølgjande periodar blir utlån vurdert til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode. Amortisert kost er anskaffelseskost med frådrag for betalte avdrag på hovudstol samt eventuelle nedskrivningar for verdifall. Gebyr ved etablering av lån overstig ikkje kostnadene og blir inntektsført ved diskontering. Utlån med flytande rente vil ha ein bokført verdi som vil tilsvare verkeleg verdi. For banken sine utlån der det er avtala

fastrente, vil verkeleg verdi kunne avvike vesentleg frå bokført verdi. Verkeleg verdi på fastrenteutlån er rekna ut som differansen mellom neddiskontert framtidig kontantstraum frå renteinnbetalningar og neddiskontert framtidig kontantstraum basert på marknadsrente for restbindingstid ved utgangen av året. Bustadlån overført til og formidla til SpareBank 1 Boligkreditt AS (boligkreditt) er ikkje balanseført. Risikoen er vurdert å vere overført til boligkreditt, også for overførte lån som tidlegare har vore i banken sin balanse, og er difor frårekna. Alle lån i SpareBank 1 Boligkreditt AS ligg innafør 75 % av forsvarleg verdigrunnlag og er godt sikra bustadlån. Restrisiko knytt til overførte lån er etter banken si vurdering avgrensa.

Behandling av engasjement som ikkje er misleghalde

Banken gjennomfører kvartalsvis vurdering av utlans- og garantiporteføljen for både nærings- og personkundar. Engasjement som har migrert til ei låg risikoklasse eller engasjement med middels risikoklasse og med ein usikra risiko ved misleghald på over 1 mill. blir vurdert særskild av banken si spesialoppfølgingsgruppe. For engasjementa er det verdien av banken sin sikkerheit, låntakar si betalingsevne osv. som blir vurdert. Dersom gjennomgangen viser at tap kan påreknast, blir tapet bokført i banken sin rekneskap som individuell nedskrivning.

Behandling av misleghalde engasjement

Eit lån blir sett på som misleghalde når låntakar ikkje har betalt forfalle terminar innan 90 dagar etter terminforfall, eller når rammekredittar ikkje er dekkja inn som avtalt. Ved misleghald blir kunden sitt samla engasjement vurdert. Låntakar si tilbakebetalingsevne og sikkerheiter avgjer om eit tap må påreknast. Sikkerheita blir vurdert til antatt lågast realisasjonsverdi på berekningstidspunktet, med frådrag for salskostnader. Dersom det ligg føre objektive bevis på verdifall på banken sine fordringar, blir dette ført som individuelle nedskrivningar.

Behandling av konstaterte tap

Ved misleghald over 90 dagar, konkurs, utvikling eller akkord, blir engasjement vurdert med omsyn til sikkerheit og betalingsevne for å få oversikt over banken sin risiko for tap. Ved objektive bevis på verdifall på engasjementet, blir engasjementet normalt først handsama som individuell nedskrivning. Engasjementet blir rekna som endeleg tapt når konkurs eller akkord er stadfesta, tvangspant ikkje har ført fram eller som følge av rettskraftig dom eller inngått avtale. Berekna verdifall på engasjementet blir då ført som konstatert tap, eventuelle individuelle nedskrivningar blir ført til inntekt. Endelig konstaterte tap blir fjerna frå banken si låneportefølje og frå individuelle nedskrivningar månaden etter at alle sikkerheiter er realisert og det er konstatert at kunden ikkje er søkjegod.

Reversering av tidlegare tapsnedskrive engasjement

Reversering av tidlegare tapsnedskrive engasjement skal skje i den utstrekning tapet er redusert og objektivt kan knytast til ei hending etter nedskrivningstidspunktet.

Behandling av individuelle nedskrivningar på utlån

Individuelle nedskrivningar er avsetning til dekning av forventa tap på engasjement som er identifisert som tapsutsette på balansedagen. For at engasjementet skal klassifiserast som tapsutsett, må det ligge føre objektive bevis for at det har eit verdifall. Vurdering av om det ligg føre objektive bevis for verdifall skal gjerast på alle utlån som blir sett på som vesentlege. Nedskrivninga vil vere forskjellen mellom balanseført verdi og noverdi av framtidig kontantstraum i engasjementet. Utlån som er vurdert individuelt for nedskrivning og der nedskrivning er gjennomført skal ikkje vere med i gruppevurderinga av utlån. Banken fordeler sine utlån på PM – lån til personmarknaden og BM – lån til bedriftsmarknaden.

Behandling av nedskrivningar på grupper av utlån

Nedskrivning på grupper av utlån vil seie nedskrivning utan at dei enkelte tapsengasjement er identifisert. Låna blir handsama i grupper etter risikoklassifisering der erfaringstal på forventa tap i gruppa er sentral i vurderingane. Nedskrivninga er basert på objektive bevis for verdifall i banken si låneportefølje ut frå banken si vurdering av risiko for manglande betalingsevne med grunnlag i berekningar med basis i erfaringstal, konjunkturedringar, bransjeanalyser og andre tilhøve. Andre forhold kan vere verdifall på fast eigedom ved auka marknadsrenter, sviikt i betalingsevne ved markert renteoppgang eller nedbemanning på større arbeidsplassar.

Tapsutsette engasjement

Grunnlag for vurdering av tap på ikkje-misleghalde engasjement er svak eller negativ eigenkapital og betalingsvanskar der kunden sin økonomiske situasjon medfører ein auka risiko for at tap vil kunne koma på eit seinare tidspunkt. Desse engasjementa blir klassifisert som tapsutsette.

Rapportering av misleghalde låneengasjement

Rapportering av misleghalde lån blir i tråd med myndigheitskrav rapportert slik: Om kunden har eit eller fleire misleghalde lån eller overtrekk på innskotskonto, blir heile låneengasjementet til kunden rapportert.

FINANSIELLE INSTRUMENTER

Verdipapir

Banken si behaldning av verdipapir blir spesifisert og verddivurdert ved slutten av kvar måned. Omløpsporteføljen og anleggsporetefølje blir verddivurdert etter ulike reglar og kvar for seg. Sjå note 1 og 2.

Obligasjonar og sertifikat

Banken har obligasjonar definert som andre omløpsmiddel. Andre omløpsmidlar er vurdert til den lågaste verdi av kjøpskostnad og verkeleg verdi. Obligasjonsbeholdninga er samansett i samsvar med krav til avkastning og risiko og er ein del av banken sin likviditetsbuffer. Forvaltninga av obligasjonsporteføljen er sett ut til ein profesjonell aktør. Bokføringa av verdipapirtransaksjonar blir utført av SpareBank 1 SMN som også fastset verkeleg verdi på dei einskilde obligasjonane og sertifikatane. Dei nyttar prisar notert i marknaden.

Aksjar og grunnfondsbevis

Aksjar og grunnfondsbevis er klassifisert som omløps- eller anleggsmidler. Omløpsmidlar blir vurdert til den lågaste verdi av kjøpskost og verkeleg verdi. Grunnlag for verkeleg verdi for børsnoterte aksjar som er omløpsmidlar, er børskurs på måletidspunktet. Grunnlag for verkeleg verdi for ikkje-børsnoterte aksjar som er omløpsmidlar eller anleggsmidler, er kjøpskost. Dersom verkeleg verdi av aksjane klassifisert som anleggsmidler fell under kjøpskostnad, og verdifallet er vurdert til ikkje å vere av forbigående karakter, blir aksjeverdien skrivne ned. Nedskrivinga blir reversert i den utstrekning grunnlaget for nedskrivinga ikkje lenger er til stades.

Investeringar i tilknytte selskap

Investeringar i tilknytte selskap blir vurdert etter kostmetoden. Kostmetoden medfører at aksjen blir balanseført til kostpris. Utbytte frå dotterselskap blir inntektsført på det tidspunktet utbyttet er opptent.

VARIGE DRIFTSMIDDEL OG IMMATERIELLE EIGEDLAR

Varige driftsmiddel

Varige driftsmiddel blir vurdert i balansen til kjøpskostnad, med fråtrekk av ordinære bedriftsøkonomiske avskrivingar og eventuelle nedskrivingar. Nedskrivingar blir gjennomført i den utstrekning verkeleg verdi er lågare enn balanseført verdi. Då blir verdien skrivne ned til verkeleg verdi. Sistnemnde er høgaste verdi av salsverdi og bruksverdi. Ordinære avskrivingar blir rekna på grunnlag av egedelen sin økonomiske levetid og eventuell restverdi. Følgjande lineære avskrivingsssatsar blir lagt til grunn:

Tomter	0 %
Forretningsbygg	2,5-4 %
Inventar, maskinar og utstyr ..	10-30 %
Goodwill	10 %

Pensjonsplikter og pensjonskostnader

Banken har ei ytelsesbasert ordning som vart lukka per 31.12.2006 for tilsette i tidlegare Øystre Slidre Sparebank og per 31.12.2007 for tilsette i tidlegare SpareBank 1 Hallingdal. For nyttilsette etter desse datoane er det oppretta ei innskotsbasert ordning. Sjå note 9. SpareBank 1 Hallingdal Valdres følgjer Norsk Regnskapsstandard for pensjonskostnader. Pensjonskostnadene er vurdert årleg gjennom aktuarberekning. Pensjonskostnadene blir bokført under personalkostnader i resultatrekneskapen. Differanse mellom berekna og påkome forpliktingar og verdien av pensjonsmidlane, korrigerer for avvik i estimat og effekt av endra føresetnader, blir ført i balansen enten som langsiktig gjeld (dersom negativ) eller som anleggsmiddel (dersom positiv). Føresetnadane som blir lagt til grunn for utrekning av pensjonspliktene, blir revurdert årleg i forkant av årleg aktuarberekning. Enkelte parameter er endra frå 2013 til 2014. Differansen mellom plikter ved byrjinga og slutten av eit rekneskapsår, blir ført i resultatrekneskapen.

SKATT

Skattar blir kostnadsført etter kvart og er knytt til det rekneskapsmessige resultatet før skatt. Netto utsett skattefordel er berekna med 27 % på grunnlag av midlertidige forskjellar som eksisterer mellom rekneskapsmessige og skattemessige verdiar. Skatteaukande og skattereduserande midlertidige forskjellar, som reverserer eller kan reverserast i same periode, er utlikna og nettoført. Årets skattekostnad omfattar betalbar skatt for inntektsåret og endringar i utsett skatt og utsett skattefordel. Eventuelle endringar i utsett skatt og utsett skattefordel kjem fram som årets skattekostnad i resultatrekneskapen samen med betalar skatt for inntektsåret. Utsett skatt blir berekna på bakgrunn av forskjellar mellom rapporterte skattemessige og rekneskapsmessige resultat som vil bli utlikna i framtida.

OMREGNINGSREGLAR FOR VALUTA

Pengeposter i utanlandsk valuta er vurdert til kursen per 31.12.14.

KONTANTSTRAUMOPPSTILLING

Kontantstraumar frå operasjonell drift av banken er definert som renter frå utlåns- og innskotsverksemda mot kundar, netto inn- og utbetalingar frå utlåns- og innskotsverksemda, samt utbetalingar generert frå omkostningar knytt til banken si ordinære verksemd. Investeringsaktivitetar er definert som kontantstraumar frå verdipapirtransaksjonar. I tillegg blir kontantstraumar knytt til investeringar i driftsmiddel og eigedomar teke med. Finansieringsaktivitetar (funding) inneheld kontantstraumar frå opptak og nedbetaling av obligasjonsgjeld og innlån frå marknaden.

KONSOLIDERING

Konsernrekneskapen som er lagt fram omfattar SpareBank 1 Hallingdal Valdres, samt banken sine heileigde dotterselskap EiendomsMegler 1 Fjellmegleren AS, HallingRegnskap AS, SpareBank 1 Hallingdal Eigedom AS, SpareBank 1 Hallingdal Invest AS, SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS, SpareBank 1 ValHall Eigedomsutvikling AS og Valdres Regnskap AS. Interne føringar og mellomværande mellom banken og dei nemnde dotterselskapa blir eliminert.

LEASING-/FACTORINGAVTALER

Banken har ingen slike avtaler.

Note 1: Obligasjonar og andre renteberande verdipapir morbank

Heile obligasjonsporteføljen er klassifisert som bankportefølje, og er børsnoterte verdipapir. Obligasjonar er vurdert til det lågaste av marknadsverdi (børskurs 31.12) og kostpris. Porteføljepriippet er nytta. Ut frå dagleg gjennomsnittleg verdipapirbeholdning for obligasjonar / ansvarlege lån på kr 380 mill. utgjer avkastninga 2,89 %. Behaldninga av obligasjonar er sett saman slik:

Obligasjonar/ansvarlege lån morbank	2014	2013
Utstedt av det offentlege	21 989	21 989
Utsedt av andre	362 628	337 025
Sum obligasjonar / ansvarlege lån morbank	384 617	359 014
Overstående portefølje fordeler seg slik :	Risikovekt	
	0 %	21 989
	10 %	199 366
	20 %	38 006
	50 %	70 094
	100 %	55 162
		–
		31 952
	384 617	359 014

Rentefølsemd på verdipapir

Verdipapirportefølja til banken hadde ved slutten av året ei rentefølsemd rekna til 732.000 ved 1 %-poeng renteendring. Fastsett ramme for rentefølsemd er 9.151.000 v/ 1 %-poeng renteendring. Plasseringane er innanfor fastsett ramme.

Ansvarleg lånekapital

Ansvarleg lån i kredittinstitusjonar	15 162	2 000
Sum ansvarleg lånekapital	15 162	2 000

NOTE 2: Aksjar, aksjefond og grunnfondsbevis

Behaldninga er klassifisert som bankportefølje (kortsiktig) og anleggsporfølje.

Behaldninga er vurdert til det lågaste av marknadsverdi (børsverdi 31.12) og kostpris for porteføljane.

Nedskrivning blir gjort dersom marknadsverdi for porteføljen er lågare enn kostpris.

Aksjar:	Organisasjonsnr.	Antal aksjar	Bokført verdi	Marknadsverdi
Atea ASA	920 237 126	4 129	193	318
Avance Gas Holding		2 337	336	238
B2Holding AS	992 249 986	40 000	300	308
Bakkafrost		4 853	254	830
Borregaard ASA	998 753 562	10 500	260	278
BW LPG Ltd		7 000	498	367
BW Offshore Ltd		33 000	263	248
DNB ASA	981 276 957	25 959	1 799	2 874
DOF ASA	935 349 230	7 000	203	105
Dolphin Group ASA	984 861 060	54 053	331	157
Entra ASA	999 296 432	2 250	146	172
Fred Olsen energy, A-Aksjer	977 388 287	1 835	396	125
Gjensidige forsikring ASA	995 568 217	6 148	403	547
Höegh Lng Holdings		2 371	183	188
Lerøy Seafood group, A-Aksjer	975 350 940	2 989	351	816
Marine Harvest ASA	964 118 191	17 707	1 090	1 822
Nordic Semiconductor ASA	966 011 726	13 976	403	660
Nordisk Areal Invest AS	991 032 517	28 200	2 425	1 438
Norsk Hydro ASA	914 778 271	50 275	1 728	2 135
Norwegian air shuttle	965 920 358	1 796	316	496
Orkla ASA	910 747 711	12 650	622	647
Petroleum Geo-serv.	916 235 291	22 500	1 372	953
Prosafe, A-Aksjer	977 311 225	11 459	496	264
Protector forsikring	985 279 721	17 163	149	662
Renewable Energy Corporation ASA	997 862 538	80 000	254	143
Royal Caribbean cruise LTD, A-Aksjer		2 600	500	1 607

Aksjar:	Organisasjonsnr.	Antal aksjar	Bokført verdi	Marknadsverdi
Salmar ASA	960 514 718	3 000	183	383
Schibsted, A-Aksjer	933 739 384	1 813	300	859
Seadrill Ltd		2 633	395	228
SpareBank 1 SR-Bank	937 895 321	7 241	382	380
Statoil ASA	923 609 016	13 494	1 870	1 770
Subsea 7 S.A		12 798	1 243	980
Telenor ASA	982 463 718	15 464	1 366	2 343
Telio Holding ASA	985 968 098	6 304	273	268
TGS Nopec geophysical, A-Aksjer	976 695 372	500	93	81
Tisleidalen Utvikling AS	890 956 262	35 690	2 275	36
Tomra Systems, A-aksjer	927 124 238	5 500	276	316
Veidekke, A-Aksjer	917 103 801	3 000	152	221
Vizrt		19 500	432	690
Wilh Wilhelmsen ASA	995 216 604	3 120	99	144
XXL ASA	995 306 158	2 000	116	-
Yara international ASA	986 228 608	5 156	1 454	1 721
Sum aksjar			26 180	28 818
Aksjefond :				
Alfred Berg Global Quant	971 103 221	52 035	10 025	18 419
Alfred Berg Nordic Small Cap		28 037	3 810	5 901
Parvest Equity Best Sel Europe NOK CL CAP		1 827	2 600	2 787
Parvest Equity World Emerging CL Cap		828	2 889	3 320
Sum aksjefond			19 324	30 427
Pengemarkedsfond:				
Alfred Berg Pengemarked	966 491 167	488 749	51 123	50 273
Pluss Likviditet II, pengemarkedsfond	983 900 232	60 495	61 507	62 323
Sum pengemarkedsfond			112 630	112 596
Grunnfondsbevis:				
Kvinesdal sparebank	937 894 805	3 546	248	248
Hjelmeland sparebank	937 896 581	4 243	394	394
SpareBank 1 Nordvest	937 899 408	19 230	2 000	2 000
SpareBank 1 Midt-Norge	937 901 003	8 175	397	478
Sum grunnfondsbevis			3 039	3 120
Sum kortsiktig plassering morbank			161 173	174 961
Anleggsaksjar :		Antal aksjar	Bokført verdi	
Bank Asept AS	883 982 282	250	125	
Eiendomskreditt AS	979 391 285	4 600	460	
Eiendomsmegleren Ringerike Hadeland AS	953 376 040	50	1 051	
FO Secondaries Direct III IS		9	446	
Nordito Property AS	995 400 073	20 934	86	
Orkla ASA	910 747 711	1 664	177	
SamSpar Bankinvest II AS	996 294 625	63 961	10 995	
Spama AS	916 148 690	180	16	
SpareBank 1 Boligkreditt AS	988 738 387	609 581	91 535	
SpareBank 1 Kredittkort AS	975 966 453	29 809	9 238	
SpareBank 1 Næringskreditt AS	894 111 232	171 156	21 395	
Visa Inc. A-aksjar		372	161	
Visa Inc. C-aksjar		868	375	
Nedskrivningar			-92	
Sum anleggsaksjar morbank			135 969	
Sum aksjar og grunnfondsbevis morbank			297 142	

Aksjar	Bokført verdi
Anleggsaksjar 01.01	105 662
Tilgang	39 723
Avgang	-9 422
Endring i nedskrivningar	6
Anleggsaksjar 31.12 morbank	135 969

Andelar i ansvarleg selskap

Selskapet blir ført til kostpris i morbank og konsern.

Selskap: Samarbeidende Sparebanker Utvikling DA

	Eigarandel	
Andel selskapskapital	5,527	1 045

Felleskontrollert verksemd

Felleskontrollerte verksemder er klassifisert saman med tilknytte selskap.

Felleskontrollerte verksemder blir ført til kostpris i morbank. I konsernrekneskapen blir resultatet innarbeidd i hht. eigenkapitalmetoden.

Selskap: Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS

	Eigarandel	
Andel selskapskapital (inkl. andel innskutt overkurs)	7,790	716
Balanseverdi 31.12		1 341

Balanseverdi 01.01 konsern		54 042
-----------------------------------	--	---------------

Kapitalnedsettelse		-7 793
Utbytte		-2 910
Resultat andel		5 986

Balanseverdi 31.12 konsern		49 325
-----------------------------------	--	---------------

Selskapet eig 20% av BN Bank. Ved oppkjøp var kostpris lågare enn balanseført eigenkapital.

Differansen blir kalla "badwill".

Banken har inntekstført kr 200.000 i 2014 , gjenværende badwill er kr 306.000.

Selskap: Samarbeidende Sparebanker AS

	Eigarandel	
Andel selskapskapital	7,750	26 145
Balanseverdi 31.12		50 211

Balanseverdi 01.01 konsern		94 536
-----------------------------------	--	---------------

Utbytte		-10 427
Kapitalnedsettelse		-30 981
Resultat andel		22 231

Balanseverdi 31.12 konsern		75 359
-----------------------------------	--	---------------

Selskap	Land	Eigedelar	Gjeld	Eigenkapital	Driftsinntekter	Resultat
Samarbeidende Sparebanker AS	Norge	1 543 250	578 105	965 145	97 123	331 297
Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS	Norge	738 676	37 900	637 152	938	55 833

Verdi

Verdiregulering skuldast innarbeidding av urealiserte gevinstar i livsforsikringselskap. God rekneskapsskikk i Norge er for livsforsikringselskap tilpassa internasjonale rekneskapsreglar (IFRS), som tillet balanseføring av urealiserte gevinstar.

Dotterselskap

SpareBank 1 Hallingdal Valdres er eineksjonær i SpareBank 1 Hallingdal Invest AS, SpareBank 1 Hallingdal Eigedom AS, SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS, EiendomsMegler 1 Fjellmegleren AS, SpareBank 1 Valhall Eigedomsutvikling AS, Valdres Regnskap AS, samt HallingRegnskap AS.

Dotterselskap er innarbeid etter egenkapitalmetoden.

SpareBank 1 Hallingdal Invest AS (org.nr. 933 659 534)

Selskapet eig diverse lokale aksjar og andelar. Selskapet vart stifta i 1982. Selskapet har ingen faste tilsette.

SpareBank 1 Hallingdal Eigedom AS (org. nr 888 222 952)

SpareBank 1 Hallingdal Eigedom AS driv med kjøp, bygging, leige og drift av fast eigedom, samt utleige av driftsmidlar. Selskapet vart stifta i 2004. Selskapet har 2 tilsette. Selskapet leiger ut lokal til banken i Hemsedal, Gol og Ål.

SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS (org. nr. 980 289 648)

Selskapet har 66 tilsette. Verksemda består av å yte bistand til næringslivet i form av rekneskapsføring og informasjonsteneste. Dagleg leiar er Eli Jorde Tilghman. Selskapet overtok SpareBank 1 Regnskapshuset Valdres AS gjennom en fusjon i 2014.

Den nye sammenslåtte einheten skiftet navn til SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS.

EigedomsMegler 1 Fjellmegleren AS (org.nr. 982 082 161)

EigedomsMegler 1 Fjellmegleren AS har 13 tilsette. Verksemda driv eigedomsmekling. Dagleg leiar er Gjermund Svendsen-Rosendal.

SpareBank 1 Valhall Eigedomsutvikling AS (org. Nr. 994 486 381)

Selskapet vart stifta i 2009. Selskapet har 3 faste eigedomar, for drift og utleige. Selskapet leiger ut lokal til banken på Fagernes, Heggnes og Beitostølen. Selskapet har 2 tilsette.

Valdres Regnskap AS (org. nr. 912 208 958)

Selskapet har ingen tilsette og ingen aktivitet.

HallingRegnskap AS (org. nr. 912 177 769)

Selskapet har ingen tilsette og ingen aktivitet.

Følgjande postar i banken sin morrekneskap er påverka av engasjementet med dotterselskapa:

	SB 1 Hallingdal Invest AS		SB 1 Hallingdal Eigedom AS		EM 1 Fjellmegleren AS		SB 1 Valhall Eigedomsutv. AS	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Renteinntekter på utlån frå kundar	626	446	2 077	2 257	-	-	344	393
Renteutgifter på innskot frå kundar	-	-	37	44	15	6	-	-
Andre driftsutgifter	-	-	7 798	8 680	-	-	1 247	302
Lønn og generelle adm kost	-	-	-	-	43	23	-	-
Andre driftsinntekter	-	-	-	-	417	448	-	-
Innskot frå kundar	-	-	1 330	1 621	3 817	1 466	14	-
Utlån til kundar	13 456	13 424	61 699	65 647	1 434	1 765	24 662	24 136
Bokført verdi i morbanken 01.01	3 277	3 233	12 138	10 413	18 459	19 640	1 057	-
Andel av årets resultat	-555	-504	561	1 447	-137	-1 181	-860	-360
Kjøp i løpet av året	-	-	-	-	-	-	-	80
Netto konsernbidrag	484	548	-	278	-	-	-	1 337
Bokført verdi i morbanken 31.12	3 206	3 277	12 699	12 138	18 322	18 459	197	1 057
Bokført eigenkapital i dotterselskapet	3 206	3 277	15 445	15 083	10 359	8 403	197	1 057
Bokført resultat i dotterselskapet	-555	-504	362	1 249	1 957	913	-860	-360
			SB 1 Regnskapsh. ValHall AS		Halling-Regnskap AS		Valdres Regnskap AS	
			2014	2013	2014	2013	2014	2013
Renteinntekter på utlån frå kundar			124	38	-	-	-	-
Renteutgifter på innskot frå kundar			39	73	-	-	-	-
Lønn og generelle adm kost			-	620	-	-	-	-
Andre driftsinntekter			780	428	-	-	-	-
Innskot frå kundar			3	1 045	13	18	19	24
Utlån til kundar			5 147	1 921	-	-	-	-
Bokført verdi i morbanken 01.01			17 305	21 126	23	-	25	-
Andel av årets resultat			-13 400	-4 520	-4	-7	-4	-5
Kjøp i løpet av året			-	-	-	30	-	30
Netto konsernbidrag			5 031	699	-	-	-	-
Bokført verdi i morbanken 31.12			8 936	17 305	19	23	21	25
Bokført eigenkapital i dotterselskapet			3 850	2 752	19	23	21	25
Bokført resultat i dotterselskapet			-3 932	-52	-4	-7	-4	-5

Note 3a: Risikoklassifisering av utlånsporteføljen

Risikoklassifisering

SpareBank 1 Hallingdal Valdres risikoklassifiserer alle sine utlånsengasjement. Kundane blir klassifisert etter reint objektive kriterier som åtføring, inntøyn, tæring og sikkerheit. Klassifiseringa er ein integrert del av kredittprosessen og alle kundar blir kvar månad risikoklassifisert i banken sitt risikoklassifiseringssystem som blir drifta av SpareBank 1-alliansen. Systemet gir banken ein god oversikt over risikoen i utlånsporteføljen til ein kvar tid, og viser endringar i risikonivået over tid. Klassifiseringa blir vidare brukt som eit grunnlag for prioritering av ressursbruk, vurdering av framtidige tapsprognosar og val av satsingsområde. Prising av utlån og garantiar er knytt til risikoklassar gjennom banken si prisliste. Prislista er delt inn i intervall for pris i kvar risikoklasse.

	Brutto utlån		Garantiar		Trekkrettar		Individuelle nedskrivningar		Forventa årleg tap
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2015
Svært låg risiko	2 800 768	2 722 464	260 616	352 082	463 451	472 361	-	-	217
Låg risiko	782 469	878 999	86 034	89 539	50 440	38 049	-	-	187
Moderat risiko	1 998 959	1 794 830	202 087	114 360	65 929	85 236	-	-	2 255
Høg risiko	514 425	449 110	58 017	34 355	5 640	28 422	-	-	2 105
Svært høg risiko	596 468	593 146	29 400	40 406	9 710	4 045	-	-	8 109
Misleghelde og nedskrive	76 502	106 188	1 509	1 365	4	203	18 889	15 052	992
Sum	6 769 590	6 544 737	637 662	632 107	595 174	628 316	18 889	15 052	13 865

Dei gruppevise nedskrivningane i SpareBank 1 Hallingdal Valdres utgjer per 31.12.14 totalt 30 mill. kroner samanlikna med 28,5 mill. kroner ved utgangen av 2013. Endringar i porteføljen blir overvåka gjennom året i banken sin risikoreport. Denne avstemminga skjer kvartalsvis og baserer seg på utrapportert migrering mellom risikoklassane. I 2014 har banken hatt ein samla utlånsvekst i balansen på 3,4 % med sterkast vekst innfor bedriftsmarknaden (13,3 %). Forventa framtidig tap byggjer på tal frå risikoklassifiseringssystemet. Banken ventar ein tapskostnad i 2015 på relativt same nivå som i 2014. Forventa årleg tap for 2015 er budsjettert til 3,4 mill. kroner for privatmarknaden og 10,4 mill. kroner for bedriftsmarknaden med ei fordeling mellom risikoklassane som byggjer på forventa tapsprosent for kvar risikoklasse i risikoklassifiseringssystemet per 31.12.14.

Næringsliv	Brutto utlån		Garantiar		Trekkrettar	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Offentleg sektor	525	700	75	75	6 000	6 041
Finansiell sektor	100 769	38 478	8 728	-	-	-
Primærnæring	322 709	300 737	46 667	46 342	47 902	48 387
Industri	86 582	76 152	17 615	15 619	5 724	5 581
Bygg, anlegg og kraft	598 755	624 159	137 275	111 314	47 681	87 696
Handel	130 219	89 458	25 034	26 265	29 059	29 844
Service og personleg tenesteyting	1 547 964	1 448 781	202 551	214 384	49 586	52 133
Sum næringsliv	2 787 523	2 578 465	437 945	413 999	185 952	229 682
Personkundar	3 982 067	3 966 272	199 717	218 108	409 222	398 634
Sum	6 769 590	6 544 737	637 662	632 107	595 174	628 316

Næringsliv	Misleghaldne engasjement		Tapsutsette engasjement		Individuelle nedskrivningar	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Offentleg sektor	-	-	-	-	-	-
Finansiell sektor	-	-	-	-	-	-
Primærnæring	2 701	3 618	-	-	-	-
Industri	-	508	-	-	-	100
Bygg, anlegg og kraft	5 281	17 396	-	611	1 258	2 601
Handel	1	2 403	-	-	-	-
Service og personleg tenesteyting	39 094	33 969	0	3 300	10 354	4 208
Sum næringsliv	47 077	57 894	0	3 911	11 612	6 909
Personkundar	40 799	47 568	454	883	7 277	8 143
Sum	87 876	105 462	454	4 794	18 889	15 052

Gruppevise nedskrivningar er ikkje fordelt på næring. Sjå kommentar ovanfor.

Note 3b: Tap på utlån

	2014	2013	2012	2011	2010
Individuelle nedskrivningar 01.01	15 052	13 803	27 553	21 097	9 135
+ korr. balanse 23.11.12, fusjon	-	-	1 925	-	-
Ny korr inngående balanse 01.01	15 052	13 803	29 478	21 097	9 135
- konstaterte tap med tidlegare nedskrivningar	-5 924	-798	-10 613	-333	-191
+ auka individuelle nedskrivningar	693	453	574	1 230	10 101
+ nye individuelle nedskrivningar	9 747	4 463	2 100	5 014	4 504
- tilbakeførte individuelle nedskrivningar	-684	-1 644	-8 536	-23	-3 000
+ amortiseringseffekt	5	-1 225	800	568	548
Individuelle nedskrivningar 31.12	18 889	15 052	13 803	27 553	21 097
Gruppevis nedskrivningar 01.01	28 500	22 500	22 900	18 900	16 900
+ korr. balanse 23.11.12, fusjon	-	-	1 600	-	-
Ny korr inngående balanse 01.01	28 500	22 500	24 500	18 900	16 900
-/+ nedskrivningar i perioden	1 500	6 000	-2 000	4 000	2 000
Gruppevis nedskrivningar 31.12	30 000	28 500	22 500	22 900	18 900
Avsetning på garantiar 01.01	400	-	-	-	-
-/+ nedskrivningar i perioden	-	400	-	-	-
Avsetning på garantiar 31.12	400	400	-	-	-
Endring i individuell nedskrivning	3 832	2 474	-16 475	5 888	11 413
Tapsført amortiseringseffekt	1 565	262	3 858	759	554
Endring i gruppevis nedskrivning	1 500	6 000	-2 000	4 000	2 000
Endring i nedskrivning på garantiar	-	400	-	-	-
Konstaterte tap med tidl. nedskrivning	5 924	798	10 613	333	191
Konstaterte tap utan tidl. nedskrivning	5 140	4 615	23 570	1 814	127
Inngang på tidlegare konstaterte tap	-3 586	-3 573	-3 564	-1 704	-971
Tapskostnad utlån / garantiar i perioden	14 375	10 976	16 002	11 090	13 314
Brutto misleghaldne engasjement	87 875	105 462	122 481	120 531	107 076
Individuelle nedskrivningar	-18 889	-13 425	-12 603	-24 560	-20 889
Sum netto misleghaldne engasjement	68 986	92 037	109 878	95 971	86 187
Tapsutsette engasjement	454	4 794	3 744	11 775	10 127
Individuelle nedskrivningar	-	-2 027	-1 200	-2 993	-208
Sum netto tapsutsette engasjement	454	2 767	2 544	8 782	9 919

Resultatførte renter på utlån der det er gjennomført nedskrivning for tap utgjør kr 1.939.836,-.

Note 3c: Utlån fordelt etter næring og geografi

Fordeling av utlån til kundar	2014	2013	2012	2011	2010
Utlån til næringsliv	2 787 523	2 578 465	2 125 951	1 772 950	1 861 992
Utlån til personmarknad	3 982 067	3 966 272	3 803 641	3 335 606	3 083 965
Sum utlån til kundar	6 769 590	6 544 737	5 929 592	5 108 556	4 945 957
Utlån fordelt etter geografi					
Kjerneområde, Hallingdal og Valdres	4 807 162	4 737 888	4 210 484	3 152 056	3 113 474
Buskerud, øvrige	228 469	207 289	279 122	728 550	644 130
Oppland, øvrige	54 507	35 773	49 999	-	-
Oslo / Akershus	1 253 864	1 182 712	1 028 596	1 189 944	1 143 720
Andre	425 588	381 075	361 391	38 006	44 633
Sum	6 769 590	6 544 737	5 929 592	5 108 556	4 945 957

Note 3d: Aldersfordeling på forfalle, men ikkje nedskrivne utlån

Tabellen viser forfalte beløp på utlån og overtrekk på kreditt/innskot fordelt på antall dagar etter forfall som ikkje skuldast forsinkelsar i betalingsformidlinga. Heile utlånsengasjementet er inkludert når delar av eit engasjement er forfalle. Tilsvarende er heile engasjement med nedskrivning helde utanom.

2014	1-3 mnd.	3-6 mnd.	6-12 mnd.	over 12 mnd.	Sum
Utlån og fordringar til kundar					
Personmarknad	21 738	7 736	3 165	19 811	52 450
Bedriftsmarknad	2 450	996	14 139	3 848	21 433
Sum misleghald	24 188	8 732	17 304	23 659	73 883
2013	1-3 mnd.	3-6 mnd.	6-12 mnd.	over 12 mnd.	Sum
Utlån og fordringar til kundar					
Utlån og fordringar til kundar					
Personmarknad	28 156	19 589	11 712	5 682	65 139
Bedriftsmarknad	4 571	3 208	1 252	22 006	31 037
Sum misleghald	32 727	22 797	12 964	27 688	96 176

Note 3e: Verkeleg verdi utlån

Nedbetalingslån med fastrente	31.12.2014	31.12.2013
Bokført verdi	274 710	361 614
Marknadsverdi	275 226	365 158
Meir- /mindreverdi (-)	516	3 544

Av fastrenteutlån på 274,7 mill. kroner er 245,8 mill. sikra med rentebytteavtaler.

Note 3f: Boligkreditt

Banken har per 31.12.2014 overført bustadlån for 1.763 mill. til SpareBank 1 Boligkreditt. Banken mottok for kvart lån ein provisjon som er lik differansen mellom kunderenta og SpareBank 1 Boligkreditt si finansieringsrente (avrekningsrente) med fråtrekk av administrasjonskostnader. Total provisjon frå SpareBank 1 Boligkreditt i 2014 var 24 mill. kroner. SpareBank 1 Boligkreditt blir rekna som nærstående part (sjå note 16).

Note 3g: Overtatte egedelar

	31.12.2014	31.12.2013
Gartneri	2 482	2 482
Fritidsbustad	6 200	-
Tomtefelt for fritidsmarknaden	14 817	19 617
	23 499	22 099

Banken har overtatt eit gartneri, ein fritidsbustad, mens tomtefeltet har bubestyrar abandonert tilbake til banken som er panthavar. Intensjonen er at banken skal avhende egedelane så raskt som mogeleg.

Note 4: Varige driftsmidler – avskrivningar

Varige driftsmidler er ført opp i balansen til anskaffelseskost med fråtrekk for ordinære lineære avskrivningar. Det er nytta same avskrivingssats som tidlegare år.

	Maskiner inventar	Bygningar tomter	Påkost leigde lokaler	Sum morbank	
Morbank					
Anskaffelseskost per 01.01	17 461	3 486	9 858	30 805	
- avgang i året	1 164	–	–	1 164	
+ tilgang i året	4 368	–	–	4 368	
Anskaffelseskost per 31.12	20 665	3 486	9 858	34 009	
Samla ordinære avskrivningar 01.01.	11 340	71	3 562	14 973	
Avskrivning på avgangar i året	1 072	–	–	1 072	
Nedskrivning	–	–	–	–	
Årets ordinære avskrivning	2 528	–	1 100	3 628	
Samla ordinære avskrivningar 31.12	12 796	71	4 662	17 529	
Bokført verdi per 31.12	7 869	3 415	5 196	16 480	
Ordinær avskrivingssats	10-30 %	0-4%	10 %		
	Maskiner inventar	Bygningar inkl tomt	Påkost leigde lokaler	Sum konsern	Goodwill
Konsern					
Anskaffelseskost per 01.01	44 480	124 080	6 961	175 521	44 876
- avgang i året	2 795	–	–	2 795	–
+ tilgang i året	6 862	9 376	–	16 238	–
Anskaffelseskost per 31.12	48 547	133 456	6 961	188 964	44 876
Samla ordinære avskrivningar 01.01.	34 993	21 718	665	57 376	21 386
Avskrivning på avgangar i året	2 703	–	–	2 703	–
Nedskrivning	–	–	–	–	5 000
Årets ordinære avskrivning	3 763	4 936	1 100	9 799	6 355
Samla ordinære avskrivningar 31.12	36 053	26 654	1 765	64 472	32 741
Bokført verdi per 31.12	12 494	106 802	5 196	124 492	12 135
Ordinær avskrivingssats	10-30%	0-4 %	15 %		10 %

Banken sin funksjonærbustad er i sin heilskap leigd ut. Totale leigeinntekter frå eksterne leigetakarar for bustaden i 2014 utgjer kr 105.991,-

Note 5: Garantiar og andre betinga forpliktingar

Banken sitt garantiansvar per 31.12 fordeler seg slik:	2014	2013
Lånegarantiar/valutalånegarantiar	525 881	522 994
Betalingsgarantiar	28 939	33 227
Kontraktsgarantiar	39 702	27 095
Skattegarantiar	2 942	2 640
Anna garantiansvar	40 600	46 153
Totalt garantiansvar	638 064	632 109

Pantstillelsar

Obligasjonar pålydande kr 155,2 mill. er pantstilt for låneadgang i Norges Bank.

Bankenes Sikringsfond

Lov om sikringsordningar for bankar og offentleg administrasjon mv. av finansinstitusjonar pålegg alle sparebankar å vera medlem av Bankenes Sikringsfond. Fondet pliktar å dekkje tap som ein innskytar får på innskot i ein medlemsinstitusjon.

Dersom ein innskytar har innskot som samla overstig kr 2 mill, pliktar ikkje fondet å dekkje tap på den delen av samla innskot som overstig dette beløpet.

	2014	2013
Avgift	4 093	3 912

Note 6: Prinsipp for periodisering av provisjon, gebyr m.v.

Gebyr og provisjon blir tatt inn i resultatrekneskapen etter kvart som desse blir tent opp som inntekter eller kjem på som kostnader.

Etableringsgebyr blir periodisert i den utstrekning dei overstig kostnader i tilknytning til etablering av det enkelte utlån og Finanstilsynet sine beløpsgrenser. Det er ikkje periodisert gebyr eller provisjon ved utgangen av året.

Fordeling av opptente andre provisjonar og gebyr:	Morbank	Konsern	Morbank	Konsern
	2014	2014	2013	2013
Betalingsformidling	20 914	20 914	19 390	19 390
Verdipapirhandel	1 639	1 639	1 802	1 802
Forsikring	13 073	13 073	11 371	11 371
Kredittformidling	32 610	32 610	28 104	28 104
Øvrige gebyr	536	536	412	412
Sum andre provisjonar og gebyr	68 772	68 772	61 079	61 079

Note 7: Andre driftskostnader

	Morbank	Konsern	Morbank	Konsern
	2014	2014	2013	2013
Andre utgifter eigen verdipapirportefølje	815	815	783	783
Andre tap	198	195	108	471
Revisjonshonorar	657	1 119	1 073	1 407
Repr. / vedlikehald / service av maskiner	1 398	1 556	1 754	6 767
Utgiftsførte maskiner / inventar	624	6 796	441	665
Leige lokaler / maskiner / inventar	9 677	4 061	9 670	1 817
Andre konsulenttenester	1 687	2 587	1 772	2 629
SamSpar kostnader / Alliansekostnader	2 438	2 438	–	–
Forsikringar	180	662	191	530
Driftsutgifter leide lokaler	3 519	4 304	2 829	3 416
Kostnader vedr eigedomsoppdrag	–	2 107	–	1 139
Diverse	2 407	6 114	1 695	8 262
Sum andre driftskostnader	23 600	32 754	20 316	27 886

Note 8a: Tillitsvalte og tilsette

Banken skal etter Forskrift om godtgjersle i finansinstitusjoner m.v. § 3 andre ledd offentliggjøre informasjon om foretaket si ordning for godtgjersler, herunder informasjon om hovudprinsippa for fastsetting av godtgjersle, kriterier for fastsetting av eventuell variabel godtgjersle, samt kvantitativ informasjon om godtgjersle til leiande tilsette.

Den totale økonomiske godtgjersla for tilsette i bankverksemda består av tre komponentar;

1. Fastløn + overtidsbetaling - hovudkomponenten i godtgjersla - som følgjer av kompetansekrav til stillinga og individuell lønsutvikling basert på leiaren si vurdering av kompetanse(utvikling), prestasjonar og måloppnåing.
2. Den andre delen består av pensjonsordningar, forsikringar og andre faste ytingar.
3. Den tredje delen består av en variabel godtgjersle, etter bonusordninga til banken.

Det første punktet er hjemla i bedriftsavtala. Den faste lønna blir vurdert årleg i ein fast prosess for individuelle lønsjusteringar i tillegg til de generelle tillegg som følgjer av sentrale forhandlingar.

Alle tilsette med minimum 20 % stillingsbrøk er omfatta av banken si tenestepensjonsordning, jf note 9. Banken har ei lukka ytelsespensjonsordning. Nytilsette fom 01.01.2008 inngår i ei innskotspensjonsordning. Tenestepensjonsordninga er innretta slik at det målet er same pensjon i prosent av løn uavhengig av den enkelte tilsette sitt lønsnivå. Adm. banksjef har som dei andre tilsette ei avtale om pensjonsordning. I tillegg sikrar banken at han får utbetalt 70 % av lønna i pensjon under føresetnad av at han er tilsett i banken ved oppnådd pensjonsalder.

I henhold til forskrifta om godtgjersle skal samla godtgjersle for identifisert personell vera balansert og den faste godtgjersla skal vera tilstrekkeleg høg til at utbetaling av variabel godtgjersle kan unnlatas. Alle tilsette i bankverksemda inngår i felles bonusordning. Denne ordninga er vurdert å kome inn under unntaksavgjersla, som er tatt inn i veiledningen til forskrifta. Maksimal bonus er 1 gjennomsnittleg månadsløn i banken. Faktisk utbetaling har normalt ligge mellom 40%-70% av oppnåeleg bonus. Målekriteria blir fastsatt årleg og avstemt kvart kvartal. I 2014 er det utbetalt bonus.

Det eksisterer ikkje nokon etterlønsavtaler for leiande tilsette i konsernet. Adm. banksjef og banksjef fellestenester kan fråtre ved 62 år. Avtalene er aktuarberekna. Administrasjonen skal etter forskrifta minst årleg utarbeide ein skriftleg rapport om korleis ordninga for godtgjersler i selskapet blir praktisert. Rapporten vil bli lagt fram for kompensasjonsutvalet og selskapet sitt styre. Kompensasjonsutvalet består av leiari i styret og to styremedlemmer.

Styret legg til grunn følgjande retningslinjer for godtgjersle til leiande tilsette i 2015:

- Tillitsvalgte blir honorert etter satsar fastsett av forstanderskapet / generalforsamlinga.
- Godtgjersle for adm. banksjef blir fastsatt av styret.
- Godtgjersle for andre leiande tilsette blir fastsett av adm. banksjef etter drøftingar med kompensasjonsutvalet nedsett av styret.
- Fastløn med overtidsbetaling utgjer hovudkomponenten i godtgjersla.
Adm. banksjef og enkelte leiande stillingar mottek ikkje overtidsbetaling.
- Bonusordning i morselskapet blir vidareført basert på gjeldande modell der alle tilsette inngår, og maks bonus er gjennomsnittleg månadsløn i morselskapet.

Antal tilsette per 31.12:

Det er 96 tilsette i morbanken, dette utgjer 89 faktiske årsverk. Det er 176 tilsette i konsernet, som utgjer 155 årsverk.

	Samla godtgjersle	Samla lån	Samla garantiar
Tilsette i konsernet:		263 542	17 678
Sum medlemmer av styret:	912	6 785	840
Sum nærstående til medlemmer av styret:		31 797	9 811
Sum kontrollkomiteen:	185	3 176	1 690
Sum forstanderskapet:	122	17 036	1 650

Tilsette i konsernet er subsidiert med totalt kr 2.405.805 grunna rentevilkår under normale marknadsvilkår. Banken har god tryggleik og alle lån er godkjent av kontrollkomiteen. Subsidiiekostnadane er ikkje bokført i rekneskapan, men påverkar banken sin rentenetto. Tillitsvalte blir ikkje subsidiert, men har same vilkår som andre kundar i konsernet.

	Løn/ godtgjersle/ andre fordelar	Endring i pensjons- rettigheitar	Innbetaling innskots- pensjon	Lån	Garantiar	Rentesats	Avdragsplan
Leiarar:							
Knut Oscar Fleten (adm. banksjef)	1 889	230					
- Lån 1				1 504		2,15	Flexilån
- Lån 2				636		3,95	18 år
- Lån 3				2 088		4,05	25 år
Arne Wangensteen	978		56	2 621			
Hallgeir Mythe	872	171		1 576			
Jostein Sørbøen	900	161		493			
Styret:							
Kjell Vidar Bergo (formann)	228						
- Lån 1				392		3,40	Flexilån
Åge Sandsengen (nestformann)	90			2 667			
Odd Holde	90			1 396			
Sissel Bjørøen	108			–			
Tore Østlund	90			286			
Kristin Ourom	156			–			
Vidar Isungset	673	87		1 393	840		
Claes-Christian Poulsen (møtande vararepr.)	587		22	651			
Kontrollkomite:							
Stein Arne Vedde	85			171	1 690		
Botolv Berg Bråtalen	50			–			
Sveinung Halbjørhus	50			3 005			
Forstanderskap – Innskytarvalte:							
Ove S. Skaret (formann)	50			385			
Botolv Berg Bråtalen	3			–			
Atle Strandos				2 988			
Gunn Eidhamar				–			
Margunn Berget Kristiansen	11			–			
Forstanderskap – Kommunevalte:							
Dagfinn Ystad				–			
Bjørn Søggen	3			514			
Håvard Venås	3			–			
Tor Skattebo	5			45			
Frå stiftelsane Øystre Slidre og Hallingdal:							
Arnstein Alund	5			–			
Berit Aspaas Müller	3			–			
Torleif Bjella	3			17			
Tove Eggen Lien				702			
Torhild Helling Bergaplass	3			803			
Kjell Erik Skølt	3			–			
Kjersti Lilleslett	3			1 514			
Rune Cederløf	3			–			
Endre Ulsaker	3			554			
Ingunn Stræte Lie				884			
Tilsette:							
Ann Kristin J. Bakkene	504	57		1 679			
Ellen Intelhus	493	66		893	900		
Kristin Bakke Haugen	566	96		1 459	750		
Knut Sandåker	572	101		432			
Ellen M. Mythe	596		27	1 657			
Mona Ø. Øen	478		21	2 510			

Note 8b: Ekstern revisjon

	Morbank	Konsern
Lovpålagt revisjon	405	580
Andre attestasjonsoppgåver	21	69
Andre tenester utanfor revisjon	100	332
Mva	131	138
Sum	657	1 119

Det er avsett kostnader vedrørende årsrevisjonen for 2014.

Note 9: Pensjonsforpliktingar

Banken har ei pensjonsordning for dei tilsette. Fleire av dei tilsette er knytt til ein innskotspensjon, medan 50 av dei tilsette og 25 pensjonistar er knytt til ein ytelsesordning i morbank, også overfor 5 tilsette og 7 pensjonist i dotterselskap. Dei tilsette som er knytt til ytelsesordningen har rett til bestemte framtidige pensjonsytningar (yttingsplanar). Ordninga blir administrert gjennom ei kollektiv pensjonsforsikring. Noverdien av opparbeid framtidige forpliktingar blir berekna. Ved verdsetting av pensjonsmidlane blir estimert verdi ved rekneskapsavslutninga nytta. Netto pensjonsmidlar/forpliktingar blir balanseført.

Banken sine tilsette har ei generell avtale om førtidspensjonering frå fylte 62 år (AFP).

Samansetning av periodens pensjonskostnad	Morbank 2014	Konsern 2014	Morbank 2013	Konsern 2013
No-verdi av årets pensjonsopptening (inkl. aga)	5 332	5 760	3 568	3 865
Rentekostnad av påløpte pensjonsforpliktingar	3 202	3 406	2 303	2 452
Forventa avkastning på pensjonsmidlar	-2 252	-2 469	-1 609	-1 766
Resultatført planendring	-	-	-	-
Aktuarielt tap	1 631	1 762	120	144
Resultatført netto forpliktingar ved oppgjør	-	-	-	-
Andel aktuarielt tap ved oppgjør	-	-	-	-
AFP-kostnad i datterselskaper	-	-	-	70
Innskotspensjon	1 117	2 258	1 003	2 262
Pensjonskostnad i resultatrekneskapan	9 030	10 717	5 385	7 027
Estimert pensjonsforplikting inkl. forventa lønsauke	75 895	80 643	64 288	69 348
Estimert verdi av pensjonsmidlar	-57 993	-62 797	-50 073	-54 819
Usikret pensjonsavtaler	20 695	20 695	16 725	16 765
Ikkje resultatført aktuarielt tap	-26 919	-28 643	-21 848	-23 244
Balanseført netto pensjonsforpl. inkl. arbeidsgivaravg.	11 678	9 898	9 092	8 050
Overdekning kollektiv ordning	-2 407	-4 187	-2 493	-3 610
Underdekning kollektiv ordning	11 585	11 585	9 785	9 785
Underdekning usikra ordning	2 500	2 500	1 800	1 875
Sum	11 678	9 898	9 092	8 050

Ved utrekning er følgjande føresetnad lagt til grunn:

Det er lagt til grunn ein avgangsfrekvens på 5,5 % opptil 50 år og 0 % for 51-åringar og eldre. I gjennomsnitt gir dette ein avgangsfrekvens på 2-3 % for heile arbeidsstokken. Ved utrekning av AFP er det rekna med at 8% av dei tilsette fråtrer ved 62 år.

	2014	2013
Diskonteringsrente	3,00 %	4,10 %
Lønsregulering	3,25 %	3,75 %
Regulering av løpande pensjonar	0,25 %	0,85 %
Regulering av grunnbeløpet i folketrygda	3,00 %	3,50 %
Forventa avkastning av pensjonsmidlar	3,80 %	4,40 %

Note 10: Finansiell risikokommentar

Renterisiko

Ved ei endring i marknadsrenta kan ikkje SpareBank 1 Hallingdal Valdres parallelt gjennomføre renteendringar for alle balansepostar, dersom desse har rentebindingstid. Ei endring av marknadsrenta vil derfor gi ein auke eller reduksjon av rentenettoen. Postar med rentebinding på utlån til kundar utgjer kr 274,7 mill. Banken har 4 swapkontrakter som rentesikrar kr 246 mill. Banken har fastrenteinnskot på kr 105 mill , som ikkje er rentesikra.

Renteendringstidspunkt for eigedels- og gjeldspostar:	SUM	Postar utan renteeksp.	Inntil 1 md.	1 md. til 3 md.	3 md. til 1 år	1-5 år	Over 5 år
Kontantar og fordringar på sentralbankar	238 049	22 410	215 639	-	-	-	-
Innskot i andre finansinstitusjonar	628 293	-	628 293	-	-	-	-
Brutto utlån til kundar	6 769 590	6 449 881	48 565	13 002	21 816	152 407	83 919
- nedskrivingar	-48 889	-48 889	-	-	-	-	-
Overtatte eigedelar	23 499	23 499	-	-	-	-	-
Sertifikat, obligasj. o.a.renteb.verdipapir	384 618	-	-	384 618	-	-	-
Aksjar, aksjefond og grunnfondsbevis	393 149	393 149	-	-	-	-	-
Andre eigedelar	61 789	55 789	6 000	-	-	-	-
Sum eigedelar	8 450 098	6 895 839	898 497	397 620	21 816	152 407	83 919
Innskot frå andre finansinstitusjonar	100 000	-	-	100 000	-	-	-
Innskot frå kundar	5 643 602	5 538 746	-	53 324	51 532	-	-
Gjeld stifta ved utsteding av verdipapir	1 580 765	-	-	1 580 765	-	-	-
Anna gjeld	102 768	102 768	-	-	-	-	-
Eigenkapital	1 022 963	1 022 963	-	-	-	-	-
Sum gjeld og eigenkapital	8 450 098	6 664 477	-	1 734 089	51 532	-	-
Postar utanom balansen:							
Ikkje balanseførte finansielle instrument	-	-	-	-	-90 750	-75 000	-80 000
Netto renteeksponering på balansen		231 362	898 497	-1 336 469	-120 466	77 407	3 919

Valutarisiko

Banken har eigen valutabehaldning på kr 0,6 mill. Banken har ikkje nokon annan valutarisiko.

Note 11: Likviditetsrisiko

Så lenge banken sine lånekundar ynskjer langsiktig finansiering, og banken sine innskotskundar i praksis på veldig kort varsel kan disponere sine innskot, har banken overtatt ein likviditetsrisiko. I tillegg er SpareBank 1 Hallingdal Valdres avhengig av å finansiere differansen mellom innskot frå kundar og utlån til kundar.

Restløpetid på følgjande eigedels- og gjeldspostar:

	SUM	Utan løpetid	Inntil 1 md.	1 md. til 3 md.	3 md. til 1 år	1-5 år	Over 5 år	Avkast- ning
Kontantar og fordringar på sentralbankar	238 049	22 410	215 639	-	-	-	-	
Innskot i andre finansinstitusjonar	628 293	-	628 293	-	-	-	-	1,51 %
Brutto utlån til kundar	6 769 590	1 482 327	19 788	41 504	199 812	897 845	4 128 314	4,52 %
- nedskrivingar	-48 889	-48 889	-	-	-	-	-	
Overtatte eigedelar	23 499	23 499	-	-	-	-	-	
Sertifikat, obligasj. o.a.renteb.verdipapir	384 618	-	20 000	-	-	264 287	100 331	2,60 %
Aksjar, aksjefond og grunnfondsbevis	393 149	-	298 187	-	-	-	94 962	
Andre eigedelar med restløpetid	31 785	-	25 785	-	3 000	3 000	-	
Andre eigedelar utan restløpetid	30 004	30 004	-	-	-	-	-	
Sum eigedelar	8 450 098	1 509 351	1 207 692	41 504	202 812	1 165 132	4 323 607	
Innskot frå andre finansinstitusjonar	100 000	-	-	-	-	100 000	-	
Innskot frå kundar	5 643 602	5 643 395	-	207	-	-	-	1,90 %
Gjeld stifta ved utsteding av verdipapir	1 580 765	-	-	-	355 765	1 225 000	-	2,72 %
Anna gjeld	102 768	102 768	-	-	-	-	-	
Eigenkapital	1 022 963	1 022 963	-	-	-	-	-	
Sum gjeld og eigenkapital	8 450 098	6 769 126	-	207	355 765	1 325 000	-	
Netto likviditetseksponering		-5 259 775	1 207 692	41 297	-152 953	-159 868	4 323 607	

Note 12: Finansielle derivat

Renterelaterte derivat – Sikringsavtaler

Banken har inngått rentebytteavtaler (renteswapper) for å redusere bankens eksponering overfor svingingar i rente/avkastning på postar innanfor balansen. Avtalene er reine sikringsforretningar. Rentebytteavtaler medfører ein avtale om bytte av rentevilkår for eit avtalt beløp over ein avtalt periode. Renteavtalene er vurdert i samheng med den sikra post. Inntekter eller kostnader frå desse avtalene blir resultatført i samsvar med dei postane dei sikrar.

	Løpetid	Nominell verdi	Marknadsverdi	Fastrente
Renteswapper				
	23.08.2005–23.08.2015	15 750	-262	3,98
	13.03.2012–15.06.2015	75 000	-2 778	2,78
	13.03.2012–15.06.2016	75 000	-470	2,98
	26.09.2013–15.12.2020	80 000	-7 874	3,05

Note 13: Gjeld

Gjeld stifta ved utsteding av verdipapir	Forfall	Volum	Gj.rente 2014	Berekningsrente
Obligasjonslån NO0010585094	15.09.2015	254 000	2,80 %	*)
Obligasjonslån NO0010683790	20.06.2016	250 000	2,49 %	*)
Obligasjonslån NO0010662349	26.10.2016	275 000	2,88 %	*)
Obligasjonslån NO0010683808	20.06.2017	300 000	2,59 %	*)
Obligasjonslån NO0010670821	25.01.2018	300 000	2,81 %	*)
Obligasjonslån NO0010708423	25.03.2019	200 000	2,38 %	*)
Per overkurs obligasjonslån		1 765		
Sum verdipapirgjeld		1 580 765		
Gjeld til kredittinstitusjonar				
Kredittforeningen for Sparebanker	29.10.2018	100 000	2,46 %	*)
Sum gjeld til kredittinstitusjonar		100 000		

*) 3 mnd nibor + margin

Note 14a: Opplysningar om grunnlaget for utrekning av betalbare skattar

	Morbank 2014	Morbank 2013
Resultat før skattekostnad	111 928	82 564
Permanente forskjellar	14 928	8 397
Årets endring i midlertidige forskjellar	2 025	-1 635
Konsernbidrag	-7 555	-9 220
Skattefrie inntekter/kostnader aksjar/grunnfondsbevis	-40 016	-14 435
Grunnlag for utrekning av inntektsskatt	81 310	65 671
Utrekna inntektsskatt	21 954	18 357
Utrekna formueskatt	565	393
Betalbare skattar i balansen	22 519	18 750
For mykje/lite avsett skatt i fjor	119	-1 909
Endring utsett skatt	1 492	4 020
Skattekostnad i resultatrekneskapen	24 130	20 861

Note 14b: Utsett skatt

	Morbank	Konsern	Morbank	Konsern
	2014	2014	2013	2013
Skatteaukande skilnader				
Overdekning pensjonsordning	2 407	4 186	2 493	3 064
Gevinst- og tapskonto	45	651	55	827
Driftsmidler	-	10 833	-	17 638
Sum	2 452	15 670	2 548	21 529
Skattereduserande skilnader				
Driftsmidler	30	145	600	7 510
Pensjonsforpliktning	14 085	14 085	11 585	11 585
Framførbart underskot	-	1 604	-	-
Obligasjonar	-	-	-	-
Fordringar	-	640	-	465
Sum	14 115	16 474	12 185	19 775
Netto skattereduserande skilnader	-11 663	-804	-9 637	1 754
Utsett skatt 27% (- utsett skattefordel) av netto skattereduserande skilnader.	-3 149	-217	-2 602	474

Note 15: Kapitaldekning

Nye kapitaldekningsreglar i henhold til CRD IV / Basel III vart innført i Norge 1. juli 2014 med overgangsbestemmelsar som inneber full gjennomføring frå 1. januar 2018. Frå og med 1. juli 2014 vart det innført nye bufferkrav jfr. Finansieringsvirksomhetsloven § 2-9e. Per 31.12.2014 er kravet til bevaringsbuffer 2,5 % og kravet til systemrisikobuffer 3 %. Desse krava er i tillegg til kravet om at ansvarleg kapital skal utgjere minst 4,5 % av rein kjernekapital, slik at samla krav til rein kjernekapital er 10 %. Samanlikningstala er ikkje omarbeidd slik at kapitaldekningen per 31.12.13 er utarbeidd i henhold til tidlegare Basel II regelverk.

	Morbank		Konsern	
	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2013
	CRD IV	Basel II	CRD IV	Basel I
Ansvarleg kapital				
Innskote eigenkapital	818 458	818 458	818 458	818 458
Opptent eigenkapital	204 504	138 758	289 695	208 916
Sum eigenkapital	1 022 962	957 216	1 108 153	1 027 374
Frådrag for utsett skatt, goodwill og andre immaterielle egedelar	-1 757	-4 421	-15 191	-30 611
Frådrag ansvarleg kapital i andre finansinstitusjonar	-	-5 927	-	-
Frådrag for kapitaldekningsreserve	-	-	-	-92 986
Frådrag for direkte og indirekte investeringar i selskap i finansiell sektor **	-106 051	-	-101 478	-
Rein kjernekapital	915 154	946 868	991 484	903 777
Fondsobligasjon	-	-	-	-
Frådrag for direkte og indirekte investeringar i selskap i finansiell sektor **	-	-	-	-
Kjernekapital	915 154	946 868	991 484	903 777
Tilleggskapital utover kjernekapital	-	-	-	-
Tidsavgrensa ansvarleg lån	-	-	-	-
Frådrag for direkte og indirekte investeringar i selskap i finansiell sektor **	-	-	-	-
Tilleggskapital	-	-	-	-
Ansvarleg kapital	915 154	946 868	991 484	903 777
Risikovekta balanse *	5 764 823	5 343 562	5 949 481	5 420 722
Rein kjernekapitaldekning	15,87	17,72	16,67	16,67
Kjernekapitaldekning	15,87	17,72	16,67	16,67
Kapitaldekning	15,87	17,72	16,67	16,67

	Morbank		Konsern	
	31.12.2014 CRD IV	31.12.2013 Basel II	31.12.2014 CRD IV	31.12.2013 Basel I
Bufferkrav				
Bevaringsbuffer (2,5 %)	144 121		148 737	
Motsyklisk buffer (0,00)	–		–	
Systemrisikobuffer (3,0%)	172 945		178 484	
Sum bufferkrav til rein kjernekapital	317 065		327 221	
Minimumskrav til rein kjernekapital (4,5 %)	259 417		267 727	
Tilgjengeleg rein kjernekapital	338 672		396 536	
* Spesifikasjon av risikovekta volum	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2013
Kredittrisiko				
Statar	–	–	–	–
Lokale og regionale myndigheiter	114	149	114	149
Offentleg eigde foretak	–	–	–	–
Multilaterale utviklingsbankar	–	–	–	–
Internasjonale organisasjonar	–	–	–	–
Institusjonar	207 157	48 351	207 400	47 986
Foretak	1 598 299	1 652 399	1 481 742	1 558 399
Massemarknad	1 164 364	783 069	1 164 364	783 069
Pantesikkerheit i eigedom	1 933 174	2 053 073	1 915 684	2 053 073
Forfalte engasjement	71 474	110 662	71 474	110 662
Høyrisiko engasjement	–	–	–	–
Obligasjonar med fortrinnsrett	19 937	19 100	19 937	19 100
Andelar i verdipapirfond	54 078	31 549	54 078	31 549
Øvrige engasjementer inkl utsett skatt	389 885	394 037	620 001	595 363
Sum kredittrisiko	5 438 482	5 092 389	5 534 794	5 199 350
Marknadsrisiko				
Posisjonsrisiko for eigenkapitalinstrument	–	–	–	–
Posisjonsrisiko for gjeldsinstrument	–	–	–	–
Sum marknadsrisiko	–	–	–	–
Motpartsrisiko derivater (CVA risiko)	313	–	313	–
Operasjonell risiko	326 028	286 000	414 374	343 258
Frådrag i berekningsgrunnlaget	–	-28 900	–	-121 886
Frådrag ansvarleg kapital i andre finansinstitusjonar	–	-5 927	–	–
Sum risikovekta balanse	5 764 823	5 343 562	5 949 481	5 420 722

** I henhold til Forskrift om berekning av ansvarleg kapital for finansinstitusjonar, oppgjerssentrarar og verdipapirforetak skal frådrag for ikkje-vesentlege investeringar i selskap i finansiell sektor fasast inn med følgjande prosentsetningar:

- i 2014: 20 prosent
- i 2015: 40 prosent
- i 2016: 60 prosent
- i 2017: 80 prosent

Note 16: Vesentlege transaksjonar med nærstående selskap

Transaksjonar mellom nærstående partar. Med nærstående partar meinast dotterselskap, tilknytt selskap og felleskontrollerte verksemdar, samt andre nærstående som er spesifiserte. Banken sitt mellomverande med tilsette og medlemmer av styret kjem fram i note 8 , og mellomverande med dotterselskap i note 2.

	Tilknytt selskap og felleskontrollerte verksemdar		Dotterselskap	
	2014	2013	2014	2013
Lån				
Lån utestående per 01.01	2 656	2 656	106 893	88 668
Lån overtatt i perioden	59 263	–	–	26 952
Tilbakebetaling	–	–	495	8 727
Utestående lån per 31.12	61 919	2 656	106 398	106 893
Renteinntekter	–	–	3 171	3 134
Innskot				
Innskot per 01.01	–	–	4 174	10 401
Nye innskot i perioden	–	–	2 365	–
Uttak	–	–	1 343	6 227
Innskot per 31.12	–	–	5 196	4 174
Rentekostnader	–	–	94	123
		SpareBank 1 Boligkreditt		
		2014	2013	
Lån overført boligkreditt per 01.01	1 556 674	1 200 400		
Endringar gjennom året	206 808	355 274		
Lån overført boligkreditt per 31.12	1 763 482	1 555 674		
Provisjonsinntekter	24 036	18 969		

11. Erklæring frå styret og dagleg leiar

(Jf. lov om verdipapirhandel § 5-6)

Styret og dagleg leiar har i dag handsama og godkjent årsmelding og årsrekneskap for SpareBank 1 Hallingdal Valdres, konsern og morselskap, for kalenderåret 2014 og per 31.12.14.

Rekneskapen er avlagt i samsvar med norske opplysningskrav som følgjer av rekneskapslova, og som skal nyttast per 31.12.14. Det ligg ikkje føre transaksjonar gjennomført av nærstående som har hatt vesentleg innverknad på verksemda si stilling eller resultat i løpet av rapporteringsperioden.

- Me stadfester at årsrekneskapen og årsmeldinga etter vår beste overtyding er utarbeidd i samsvar med gjeldande rekneskapsstandardar og at opplysningane i rekneskapen gir eit rettvise bilete av banken og konsernet sine egedelar, gjeld, finansielle stilling og resultat som heilheit.
- Me stadfestar at årsmeldinga gir ein rettvise oversikt over utviklinga, resultatet og stillinga til banken og konsernet, saman med ei skildring av dei mest sentrale risiko- og usikkerheitsfaktorar føretaket står overfor.

Hallingdal, 31. desember 2014 / 11. februar 2015

Kjell Vidar Bergo (sign.)   Åge Sandsengen (sign.)   Sissel Bjørøen (sign.)
styreformann   nestformann

Odd Holde (sign.)   Tore Østlund (sign.)   Kristin Ourom (sign.)

Vidar Isungset (sign.)   Knut Oscar Fleten (sign.)
adm. banksjef

Til forstanderskapet i SpareBank 1 Hallingdal Valdres

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for SpareBank 1 Hallingdal Valdres som består av selskapsregnskap, som viser et overskudd på kr 87.796.807, og konsernregnskap, som viser et overskudd på kr 104.068.000. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og av en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og administrerende banksjefs ansvar for årsregnskapet

Styret og administrerende banksjef er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettvise bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for sparebankens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettvise bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av sparebankens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av sparebanken og konsernet SpareBank 1 Hallingdal Valdres' finansielle stilling per 31. desember 2014 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold*Konklusjon om årsberetningen*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, redegjørelse om foretaksstyring og samfunnsansvar, forutsetningen om fortsatt drift, samt forslaget til anvendelse av overskuddet, er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av sparebankens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Gjøvik, den 11. februar 2015

Deloitte AS

Bård Mamelund
Statsautorisert revisor

Til forstanderskapet i SpareBank 1 Hallingdal Valdres

ÅRSMELDING FRA KONTROLLKOMITEEN FOR 2014

Kontrollkomiteen har hatt 6 møter i 2014 der revisor har deltatt i 1 møte.

Komiteen har vurdert de sikkerheter og garantier som er stillet for bankens utlån. Periodiske regnskapsrapporter er gjennomgått, og engasjementer som ikke har utviklet seg normalt er vurdert.

Det er videre gjennomført møte med forstanderskapets leder og styrets leder.

Vedrørende årsoppgjøret viser kontrollkomiteen til revisors beretning av 11. februar 2015 og slutter seg til hans uttalelser om det fremlagte regnskap.

Kontrollkomiteen har ført tilsyn med at bankens virksomhet er drevet i samsvar med dens vedtekter, Sparebanklovens bestemmelser, forstanderskapets vedtak og andre bestemmelser som banken har plikt til å rette seg etter.

Komiteen har gjennomgått styrets protokoller og foretatt de undersøkelser som Sparebankloven og Kontrollkomiteens instruks bestemmer.

Komiteen har et godt samarbeid med revisjonen. Kontrollkomiteen har gjennomgått styrets årsberetning, resultatregnskap og balanse uten at dette gir grunn for noen bemerkninger.

Det er spesielt kontrollert at bankens virkemidler og garantistillelser ikke er disponert i strid med Sparebanklovens § 24 og Finansieringsvirksomhetsloven § 2-10 og § 2-15.

For årsregnskapsvurderingen er regnskapslovens bestemmelser fulgt, og de påbudte noter og opplysninger foreligger.

Kontrollkomiteen anbefaler derfor at resultatregnskapet og balansen fastsettes som bankens regnskap for 2014.

Gol, 13. februar 2015

Stein Arne Vedde

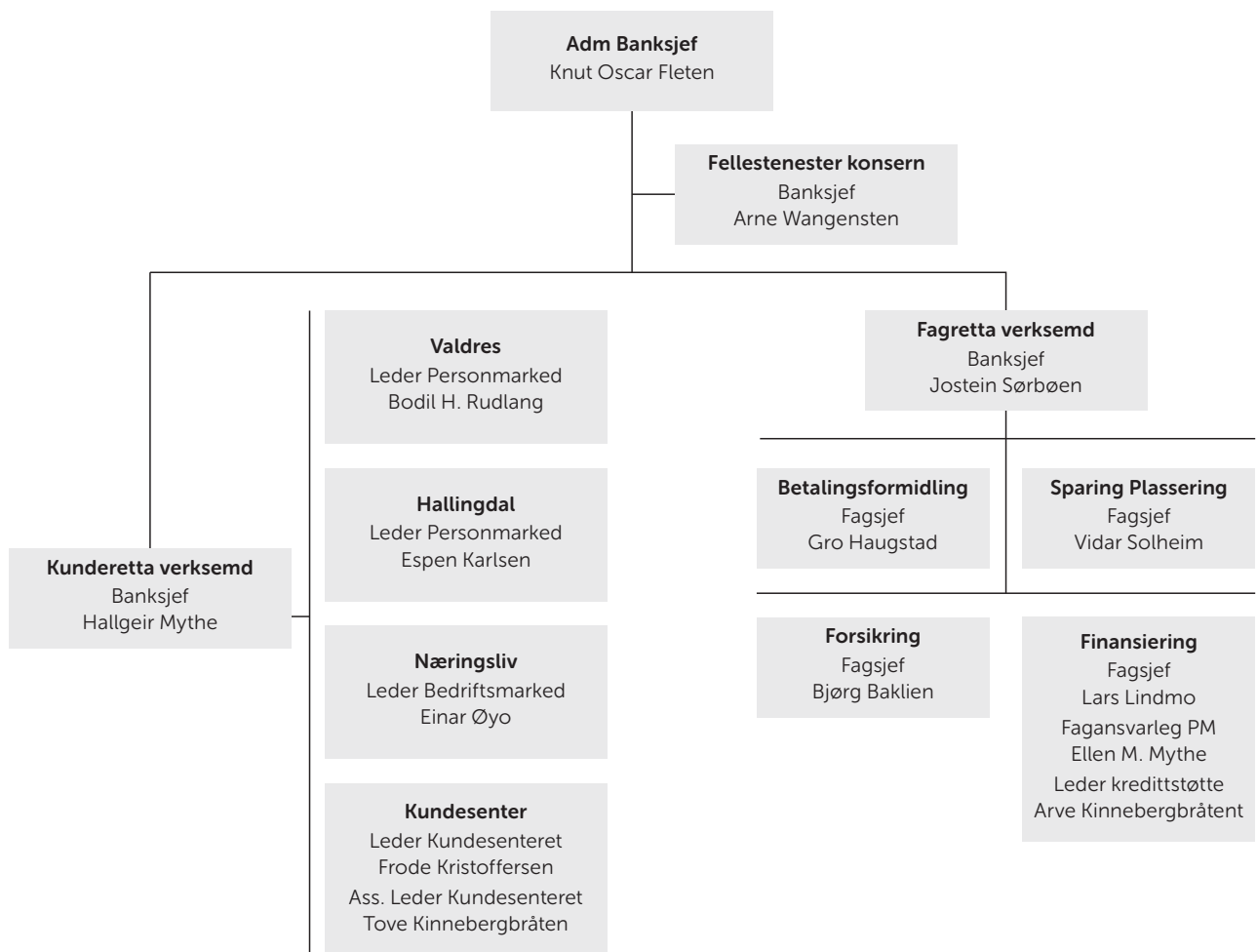
Sveinung Halbjørhus

Botolv Berg Bråtalen

ANNA INFORMASJON

14. Hovudorganisasjon

15. Presentasjon av styret

Presentasjon av styret per 31.12.2014

Kjell Vidar Bergo, styreleiar

Født 1950. Har utdanning i samfunnsfag og økonomi frå Universitetet i Bergen. Dagleg leiar i Hallingdølen fram til 2014, no pensjonist. Har vore styremedlem sidan 1995, nestleiar 1999-2006 og styreleiar sidan 2006 i SpareBank 1 Hallingdal. Leiar av revisjonsutvalet frå 2011. Bur i Ål.

Vidar Isungset

Født 1959. Har utdanning frå vidaregåande skule. Arbeider som autorisert finansiell rådgjevar i SpareBank 1 Hallingdal Valdres. Har vore styremedlem i 15 år i tidlegare SpareBank 1 Hallingdal. Bur i Ål.

Odd Holde

Født 1949. Utdanna siviløkonom. Arbeider som prosjektleiar/konsulent. Har 30-års erfaring frå reiselivet i Hemsedal. Styremedlem frå 2012. Bur i Hemsedal.

Kristin Ourom

Født 1971. Har juridisk embetseksamen frå Universitetet i Oslo i 1996. Advokatløyve frå 1998. Arbeider som senioradvokat i Kvale Advokatfirma DA med bank og finans, energirett, fast eigedom og selskapsrett. Har vore styremedlem sidan 2010. Medlem av revisjonsutvalet frå 2011. Bur i Oslo.

Tore Østlund

Født 1958. Utdanning frå vidaregåande skule med svennebrev og mesterbrev som tømmer. Arbeider som rådgjevar i byggesaker i Øystre Slidre kommune. Driv eige byggmeisterfirma. Medlem i styret i Øystre Slidre Sparebank og SpareBank 1 Hallingdal Valdres sidan 2010. Bur i Øystre Slidre.

Åge Sandsengen

Født 1963. Befalutdanning frå Forsvaret, skatterevisor og registrert revisor. Arbeider som revisjonssjef i Kommunerevisjon IKS. Medlem i styret i Øystre Slidre Sparebank og SpareBank 1 Hallingdal Valdres sidan 2010. Bur i Øystre Slidre.

Sissel Bjørøen

Født 1963. Er utdanna autorisert regnskapsfører og arbeider som det. Har vore medlem i styret i SpareBank 1 Hallingdal Valdres sidan 2006. Medlem av revisjonsutvalet frå 2011. Bur i Gol.

*Frå venstre:
Kristin Ourom
Åge Sandsengen
Kjell Vidar Bergo
Claes-Christian Poulsen
Odd Holde
Tore Østlund
Sissel Bjørøen
Knut Oscar Fleten
(adm. banksjef)
Vidar Isungset var
ikkje tilstades
då biletet vart tatt.*

16. Forstandarskap, kontrollkomite og revisjon

Forstandarskapet:

Innskytervalde

Ål: Botolv Berg Bråtalen
Gol: Atle Strandos
Hemsedal: Gunn Eidhamar
«Fritt»: Margunn Berget Kristiansen
Øystre Slidre: Ove Skaret

Varamedlemmer

Ål: Inger Elise Kaslegard
Gol: Per Egil Rese
Hemsedal: Gunnar Halbjørhus
Øystre Slidre: Gunvor Hegge

Kommunevalde

Ål: Dagfinn Ystad
Gol: Bjørn Søgner
Hemsedal: Håvard Venås
Øystre Slidre: Tor Skattebo

Varamedlemmer

Ål: Frøydis Stoveland Dekko
Gol: Kari Jegleim
Hemsedal: Iren Halbjørhus
Øystre Slidre: Ragnhild Bakken

Frå Stiftelsane

Øystre Slidre og Hallingdal

Arnstein Alund
Berit Aspaas Müller
Torleif Bjella
Tove Eggen Lien
Torhild Helling Bergaplass
Kjell Erik Skølt
Kjersti Lilleslett
Rune Cederløf
Endre Ulsaker
Ingunn Stræte Lie

Varamedlemmer:

Jan Kristian Dalen
Janniche Ulrichsen
Christoffer Norhaug
Sigurd Tunestveit

Funksjonærvalgte

Ann Kristin J. Bakkene
Ellen Intelhus
Kristin Bakke Haugen
Knut Sandåker
Ellen M. Mythe
Mona Ø. Øen

Varamedlemmer

Vidar Solheim
Björg Baklien
Morten Haugseth
Sissel Rogne

Styret:

Kjell Vidar Bergo, leiar
Åge Sandsengen, nestleiar
Odd Holde, medlem
Sissel Bjørøen, medlem
Tore Østlund, medlem
Kristin Ourom, medlem
Vidar Isungset, medlem, vald av tilsette
Claes-Christian Poulsen, varamedlem vald av tilsette

Varamedlemmer:

Sissel Skrindo
Mikael Fønhus
Claes-Christian Poulsen, møtande varamedlem for tilsette

Kontrollkomiteen:

Medlemmer

Stein Arne Vedde
Sveinung Halbjørhus
Botolv Berg Bråtalen

Varamedlem:

Vidar Nilssen

Revisor:

Deloitte AS

Støtte til lokale ildskjeler

Om Driv

DRIV er merkenavnet for samfunnsengasjementet til sparebankstiftelsene, næringsfondet og konsernet SpareBank 1 Hallingdal Valdres med sine datterselskaper. Kort sagt: all virksomhet som har sitt utspring i SpareBank 1 Hallingdal og Øystre Slidre Sparebank som fusjonerte i 2012.

I arbeidet med DRIV blir vi hele tiden minnet om at det er nettopp de engasjerte menneskene som får ting til å skje.

Det skapes imponerende verdier og aktiviteter i både Valdres og Hallingdal. Vi har valgt å kalle vårt bidrag til samfunnsnyttige formål for DRIV – nettopp fordi begge dalførene er i godt driv. I DRIV-bloggen går vi bak kulissene og blir bedre kjent med noen av ildsjelene i lokalsamfunnet vårt. De som legger ned en masse tid og krefter i å få til noe for andre – som oftest uten annen betaling enn gleden ved å se resultatene av innsatsen.

I arbeidet med DRIV blir vi hele tiden minnet om at det er nettopp de engasjerte menneskene som får ting til å skje. Det flotte med disse menneskene er at de sprer engasjementet videre.

Les om Driv på: www.driv.sb1.no

